

Tisdagen den 17 december

Kl. 11.00–15.55
18.00–20.19

§ 1 Återrapportering från Europeiska rådets möte den 12–13 december

*Återrapportering
från Europeiska
rådets möte den
12–13 december*

Anf. 1 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Förra veckan träffades EU:s ledare i Bryssel. Den första frågan på dagordningen var konferensen om Europas framtid. Därefter diskuterade vi det som kom att dominera mötet, nämligen EU:s långsiktiga klimatstrategi. Under middagen på torsdagen skulle vi ha haft en lång diskussion om EU:s nästa långtidsbudget. Det blev en mycket kort sådan och ett antagande av slutsatserna. Jag ska återkomma till det. Men även de övriga frågorna på dagordningen diskuterades då. På fredagen hade vi dels ett eurogruppsmöte, dels ett möte i artikel 50-format om brexit.

Fru talman! Vi kunde utan diskussion fatta beslut om ramarna för den konferens om Europas framtid som kommissionens ordförande har föreslagit. För regeringen är det viktigt att konferensen inte leder till förslag om fördragsförändringar eller står i vägen för arbetet med de prioriteringar som EU har enats om i den strategiska agendan tidigare i år. Vi vill där emot se en bred dialog som också involverar de nationella parlamenten. Regeringen kommer att återkomma till riksdagen när det finns mer detaljerade förberedelser som ska tas upp i rådet.

Fru talman! Huvudfrågan var som sagt klimatet. Europeiska rådet har behandlat klimatfrågan vid flera tillfällen under året. Nu var det hög tid att komma till beslut. Det blev en lång diskussion som kunde avslutas först sent på natten. Några länder höll emot in i det sista, men till slut kunde målsättningen om ett klimatneutralt EU till 2050 antas.

Ett undantag gjordes för Polen vad gäller implementeringen. De har inte velat ansluta sig fullt ut till målsättningen. Jag hade givetvis hellre sett att alla medlemsstater ställt sig bakom den här höjda ambitionsnivån, men det var till slut inte möjligt. Trots det är beslutet om ett klimatneutralt EU till 2050 en mycket viktig signal i EU och till omvärlden. Det är också det beslut som kommissionen efterfrågat för att kunna gå vidare med det omfattande ramverk som ska möjliggöra EU:s gröna omställning. Jag ser fram emot att återkomma till det arbetet.

Fru talman! Därefter var det tänkt att diskussionen skulle ägnas åt EU:s långtidsbudget och den så kallade förhandlingsbox som det finländska ordförandeskapet presenterat inför mötet. Men eftersom förhandlingen inte på något sätt har rört sig framåt sedan den senaste diskussionen i oktober enades vi om att skjuta på diskussionen till nästa möte. Europeiska rådets ord-

förande Charles Michel ska i början av nästa år samtala med alla medlemsstater en och en. Därefter räknar vi med ett extra toppmöte i frågan.

Slutförhandlingen kommer under alla omständigheter att bli svår, eftersom medlemsstaterna står mycket långt ifrån varandra. En majoritet av länderna vill ha en större budget och dessutom avvecklade rabatter. Sverige kommer att tillsammans med likasinnade länder fortsätta att arbeta för att bland annat begränsa den totala budgeten och ha fortsatta rabatter, så att den svenska avgiften hålls nere så mycket som möjligt.

Fru talman! Vad gäller Rysslands destruktiva agerande i Ukraina gav Tysklands förbundskansler Angela Merkel och Frankrikes president Emmanuel Macron rapporter från förra måndagens möte i Paris mellan Ukraina, Ryssland, Tyskland och Frankrike. Trots tecken på några små framgångar var den tydliga bedömningen att Ryssland inte tillnärmelsevis genomfört sina åtaganden i enlighet med Minsköverenskommelsen. Med detta förlängdes de ekonomiska sanktionerna.

Därefter pratade vi också kort om de övriga frågorna på dagordningen, nämligen Afrika, WTO, Turkiet och ett sent tillägg i solidaritet med Albanien med anledning av jordbävningen.

Fru talman! Under fredagen ägde ett eurotoppmöte rum, där också de länder som inte har euron som valuta deltog. Europeiska centralbanken representerades vid mötet av sin nya ordförande Christine Lagarde. Mötet ägnades åt arbetet med EMU-fördjupningen. Det handlar i stort sett om tre saker: den europeiska stabilitetsmekanismen, bankunionen och ett budgetinstrument för euroområdet. Vi fick en rapport om hur arbetet fortlöper. Inga beslut fattades vid det här mötet, utan man ska återkomma till de här frågorna vid vårt möte i juni.

Fru talman! Mötet avslutades med att vi i ljuset av torsdagens val i Storbritannien diskuterade brexit. Valutgången var en tydlig majoritet för Torypartiet. Det troliga är nu att vi får se ett brittiskt utträde den sista januari. Jag är den förste att beklaga att så sker, men när det nu ändå blir av är det bra att det sker under ordnade former.

Vi väntar nu en intensiv förhandling om den framtida relationen. Mot den bakgrunden är det bra att vi kunde enas om hur ramarna för den kommande förhandlingen ska läggas upp på EU-sidan. Bland annat fick kommissionen i uppdrag att ta fram förslag på ett brett förhandlingsmandat som sedan ska behandlas i allmänna rådet. Regeringen kommer under den förhandling som tar vid efter utträdet att verka för att relationen mellan EU och Storbritannien blir så bred och nära som möjligt. Det är viktigt för jobben, ekonomin och säkerheten, både i EU och i Sverige.

Detta, fru talman, var återrapporteringen från mötet.

Anf. 2 JESSIKA ROSWALL (M):

Fru talman! Jag tackar statsministern för återrapporten. Det var varit en intensiv vecka. Det har varit val i Storbritannien. FN:s klimatkonferens i Paris, COP 25, har ägt rum. Och så har det såklart varit möte i Europeiska rådet.

Jag börjar med klimatet. Trots en besvikelse över mötet i Madrid är det positivt och välkommet att EU höjer sina klimatambitioner, med bland annat en målsättning om att nå klimatneutralitet senast 2050. Det är såklart allvarligt att en av EU:s största utsläppare, Polen, väljer att i praktiken ställa sig utanför överenskommelsen. Men jag räknar med att regeringen gör

vad den kan för att se till att EU vid toppmötet i juni, om jag förstår det hela rätt, kommer att nå enighet. Ett starkt och enat EU är det som vi vet kan göra verklig skillnad i klimatfrågan. Det tror jag att jag skulle vilja påstå, även om utfallet i Madrid inte var till fyllest.

Vi vet såklart att det inte räcker att bara EU skärper sitt klimatarbete. 90 procent av världens växthusgasutsläpp sker utanför EU. Det är då viktigt att få med sig de riktigt stora utsläpparna. En av de viktigaste förklaringarna tror jag är det som statsministern lyfte i EU-nämnden inför Europeiska rådets möte, nämligen att man måste försöka se sambandet mellan minskade utsläpp och ekonomisk tillväxt.

Jag skulle också vilja säga någonting om slutsatserna av rapporteringen från mötet. Man har uppenbarligen diskuterat energimixen, och det är välkommet att kärnkraften står omnämnd i slutsatserna. Vi har ett otal gånger sagt att det är en del för att vi ska kunna nå den nödvändiga energiomställningen. Men det kommer inte att vara tillräckligt att EU höjer sina egna ambitioner. Det behövs också att hela världen följer efter.

Jag skulle vilja fråga statsministern hur han vill att EU ska agera för att de stora utsläppslanderna utanför EU ska vara beredda att öka sina nationella åtaganden.

Anf. 3 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag delar uppfattningen – det känns bra att EU tog det här beslutet. Det är egentligen så att beslutet utformades så att en medlemsstat i det här skedet inte kan förbinda sig att implementera målsättningen. Det är så slutsatsen är formulerad. Det innebär, i alla fall för mig, att alla står bakom den. Men det finns en medlemsstat som behöver längre tid, säger man, för att kunna besluta sig för att implementera detta. Precis som Jessika Roswall sa ska vi återkomma till frågan i juni nästa år.

Det är sant att vi har stora utsläppsnationer utanför EU. I slutsatserna konstaterar vi dock att vi själva ser att det här innebär stora möjligheter, vilket också Jessika Roswall var inne på. Det är en möjlighet i sig, och det är så man måste diskutera.

När kommissionen ska utforma sin Green Deal mer konkret kommer exempelvis utsläppsrätterna att finnas med där. Det är en sådan sak som vi måste diskutera med andra – att så att säga ta till sig det konceptet.

Vi talade också om korrigeringsmekanismen för import av smutsiga varor, om jag uttrycker mig så. Det är en diskussion som EU har för att visa omvärlden att vi tycker att det ska kosta att inte göra rätt för sig vad gäller att minska utsläppen. Där har EU möjlighet att trycka på omvärlden och se till att fler ställer upp på Parisavtalet på ett riktigt sätt.

Anf. 4 JESSIKA ROSWALL (M):

Fru talman! Det har som sagt varit en händelserik vecka. I Storbritannien är de nu klara med sitt val, och vi har ett resultat. Där delar jag statsministerns uppfattning – vi är besvikna över brexit i sig, men nu handlar det om att få till en ordnad process.

Brexit kommer att få konsekvenser för EU:s budget. Moderaterna har hela tiden haft en budgetrestriktiv linje. Förra veckan hade vi en diskussion i EU-nämnden inför Europeiska rådets möte om vad Sverige och statsministern skulle säga om den strama linjen. Jag tycker inte att Sverige ska be

om ursäkt för att vi har denna uppfattning och tydligt står upp för våra intressen.

Jag förstår att det var en väldigt kort diskussion, men jag undrar ändå om statsministern kort kan redogöra för vad han sa i budgetdiskussionen.

Anf. 5 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Vi delar uppfattningen om Storbritannien. Nu är det viktigt att få till en bra, bred och stark relation – så stark som möjligt. Problemet kommer att vara att tiden är så oerhört kort. Om Storbritannien står kvar vid att man inte tänker begära förlängning, vilket då ska göras senast i juni, är det elva månader för en sådan komplicerad förhandling. Det är så komplext att jag tror att det kan bli svårt att nå fram i alla delar.

Vad gäller budgeten blev det i praktiken ingen diskussion. Ordföranden, Charles Michel, konstaterade att det inte har hänt någonting sedan oktober annat än att boxen nu finns på bordet. I sak har ingenting i åsiktskillnaderna förändrats. Därför menade han att det är bättre att han nu får tala enskilt med alla, bilda sig en uppfattning och återkomma till det extra toppmöte som troligen blir i februari.

Anf. 6 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! Det som lyser lite grann med sin frånvaro i rådsslutsatserna är just budgetfrågan. Den nämns i två paragrafer, vilket inte säger något alls. Det är väl rätt uppenbart att medlemsstaterna står ganska långt ifrån varandra.

En bidragande orsak till detta är sannolikt att vissa länder, till exempel Sverige, vill använda EU:s budget som ett vapen för att tvinga andra medlemsstater att ta emot migranter, vilket är extremt impopulärt i vissa hörn.

Sverige är ju det land i EU som har tagit emot flest utomeuropeiska invandrare per capita de senaste decennierna. Man kan se på effekterna detta har haft på vårt land. Jag tänker då framför allt på massarbetslöshet och enormt bidragsberoende bland vuxna mitt i en brinnande högkonjunktur, omfattande och systematiska bedrägerier mot våra försäkringssystem genom förfalskade identiteter, en kostnadsexplosion inom kommunsektorn som redan drabbar samhällets svagaste och kommer att bli mycket svår att hantera i en framtida lågkonjunktur, hot, våld och stora ordningsproblem i våra skolor, storskalig radikalisering, terrorfinansiering och terrorkrisresande bland svenska muslimer, konstaterade hot mot rikets säkerhet som tillåts gå fria på gator och torg, dagliga skjutningar, gängavrättningar och terrorbombningar mot vanliga bostadsområden och hela stadsdelar och kanske snart hela städer som mer eller mindre kontrolleras av organiserad brottslighet. Här i min egen valkrets i Stockholm rånas i dag tre barn varje dag.

Mot bakgrund av att statsministern själv bär en stor del av ansvaret för detta skulle jag vilja fråga om han också ser ett egenansvar i att flera länder blir mindre och mindre sugna på att ge sig in på samma tragiska väg som Sverige, vilket också gör den svenska förhandlingspositionen än mer knepig.

Anf. 7 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Var det något som inte berodde på migrationen? Vädetet glömdes bort. Det kanske också kunde vara bättre.

Jag uppfattade att frågan började med budgeten. Det gällde frågan. Okej. Nej, det är inte den som är den stora skiljelinjen här. Den stora skiljelinjen är att det är flera som vill ha en större budget, som inte tycker att man behöver ta hänsyn till att Storbritannien faktiskt lämnar EU, som vill ta bort rabatterna. Det är det den här frågan handlar om, och det är därför den kommer att ta tid.

Sverige har en tydlig position. Det är den vi ger uttryck för och kommer att fortsätta ge uttryck för. Vi får se hur förhandlingarna artar sig framöver.

Anf. 8 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! Jag tar alltså upp att barn rånas på gator och torg i Sverige, här i Stockholm, och statsministern väljer att skämta om det och tycker att det är roligt. Nej, Stefan Löfven, det är inte roligt. Det är fruktansvärt.

Det är två stora frågor, som statsministern säger. Storleken på budgeten är antagligen det viktigaste, men detta är ju inte något oviktigt. Det finns ett stort motstånd bland flera medlemsstater angående just denna fråga.

Då kan man börja fundera lite grann. För några veckor sedan besökte statsministern Malmö, och då sa han så här: ”Vi ska inte ha fler flyktingar. Vi ska ha färre.” Det kanske är en liten ljusglimt av sunt förnuft någons. Men en fråga återstår. Om statsministern vill ha färre asylsökande i Sverige, varför vill han då påtvinga andra länder fler? Varför ska vi spendera vårt politiska kapital – och även pengar, för det är ju det det är frågan om i slutändan – på en politik som vi själva inte vill ha för att tvinga på andra medlemsstater den politiken?

Anf. 9 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Den frågan stod över huvud taget inte på dagordningen. Vi diskuterade inte den frågan. Detta är en återrapportering från ett toppmöte i Europeiska rådet, som inte hanterade den frågan.

Men logiken är inte så svår att förstå. Man delar på ansvaret, vilket är rimligt. Vi kommer att vara 27 medlemsstater när Storbritannien har lämnat EU. Delar man då på ansvaret innebär det att de som tagit emot förhållandevis fler behöver ta emot färre. Det finns en mycket klar logik i detta.

Min bedömning är att de allra flesta kommer att vilja vara med på ett bra sätt och ta sitt ansvar. De allra flesta vill ta ansvar. Det är så. Sedan har vi några som ännu inte sagt att de vill ta ansvar, men de diskussionerna fortsätter.

Anf. 10 ANNIKA QARLSSON (C):

Fru talman! Jag tackar statsministern så mycket för återrapporten.

Jag kan ta delen som inte kom med i det förra inlägget, nämligen den om vädret. Det är ju fantastiskt bra att det nu är 27 av 28 eller 26 av 27 länder som har landat i att vara beredda att ta ansvar för att vi faktiskt ska nå nettonollutsläpp 2050.

De utmaningar som finns på detta område ser lite olika ut för de olika länderna, men det är oerhört viktigt att vi har en gemensam riktning framåt i detta. Det påverkar såklart vårt väder.

Punkt två, omställningen till klimatneutralitet, kommer att medföra betydande möjligheter i fråga om bland annat ekonomisk tillväxt, nya affärsmodeller och marknader, nya arbetstillfällen och teknisk utveckling. Framåtblickande forskning och utvecklings- och innovationspolitik kom-

mer att ha en central roll. Den är fantastiskt väl fångad och beskriver vad omställningen faktiskt handlar om. För dem som är med på banan kan detta innebära fantastiska möjligheter – förutom att vi ser till att det blir en bättre miljö och framtid för våra barn. Men det här gör ju inte sig självt. Det är stora utmaningar, och som jag sa i början kommer det att krävas olika saker av olika länder.

Fanns det i detta läge några diskussioner om vad mer EU behöver göra gemensamt för att nå dessa möjligheter? Och vad behöver Sverige göra på hemmaplan för att vara del av och ta del av de betydande möjligheter som kommer att finnas framöver?

Anf. 11 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag känner samma glädje över att vi kunde nå enighet här, även om ett land säger att man inte kan förbinda sig att implementera i detta skede. Vi hoppas att också Polen kommer med i den delen. Men vi har ett tydligt mål, och det är bra.

Det finns stora möjligheter i detta. Här har vi den nya tekniken och den nya välfärden, framtidens välfärd, och det är bra. Men det stämmer att det också finns utmaningar i detta.

Kommissionen arbetar med den så kallade Green Deal, som ska vara ett ramverk för hur vi konkretiserar detta. En punkt är utsläppshandels-systemet. Vi behöver skärpa till det och höja ambitionen. Man kommer att återkomma till mer konkreta förslag, men ett sätt är att vi själva förbinder oss.

Sedan nämns också i punkt 4 olika investeringsmöjligheter. Det gäller EIB men också långtidsbudgeten och den så kallade Junckerfonden eller Invest EU. Där finns också resurser.

Det är väl osäkerheten hos några av dem som har längst väg att gå som har gjort att det har varit svårt att ta fram detta. Man ser att en hel del stöd behövs i själva omställningen. Det handlar om allt från exempelvis den konkreta energiomställningen till människors behov av omställning när detta ska göras.

Vi får återkomma till detta. Det är det som kommissionen mer konkret kommer att peka ut – vägen framåt för att vi ska nå upp till målen.

Anf. 12 ANNIKA QARLSSON (C):

Fru talman! Tack så mycket för svaret, statsministern! Det är också intressant var Sverige finns i detta arbete. Jag gissar att det, när man åker ned till ett toppmöte för att ta fram dessa saker, finns ett tänk kring vad vi gör här hemma. Det skulle vara intressant att höra lite mer om de tankarna.

I dokumentet flyttar vi fram positionerna. Det har skett ett arbete de senaste två åren där vi har gått från att vara väldigt oeniga om att våga spanna bågen och säga att det ska vara nettonollutsläpp 2050 – några av oss har till och med tyckt 2040 – till att nu ha tagit steg på vägen. Samtidigt finns det en stor generation unga som känner en jättefrustration över att så lite händer och att det tar så lång tid.

En del i detta är också att ge bilden av att det hela tiden händer saker och att det finns en tilltro till att man faktiskt är på rätt väg. Detta beslut är en del i detta, men vad kan vi göra mer för att förmedla känslan av att vi gör saker och är på rätt väg även om det finns mycket kvar att göra?

Anf. 13 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Ja, det är viktigt att inte minst ungdomarna ser att det faktiskt görs saker och att det är på riktigt. Jag tycker att det är bra att vi i Sverige har ett nationellt mål för när vi själva ska vara utsläppsneutrala, som fastställts här i kammaren. Regeringen har också precis i dag beslutat om den handlingsplan som är kopplad till det målet.

I grova drag handlar det vi behöver göra till en del om industrin. Jag är glad att omställningen nu sker. Både stål- och cementindustrin är på väg i samma riktning: att bli klimatneutrala 2030, om jag kommer ihåg rätt.

När det gäller transporterna har vi målet att sänka utsläppen med 70 procent till 2030. Detsamma gäller boendet. När vi nu funderar på byggandet och att hålla en bra byggnivå tänker vi också på hur vi ska bygga klimatsmartare. Vi får alltså gå igenom alla områden, sätta upp mål och se till att vi har resurser och medel för att nå målen.

Anf. 14 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Tack för redogörelsen från Europeiska rådet, statsminister Löfven!

Klimattoppmötet i Madrid var en stor besvikelse. Vi hade hoppats att man skulle kunna vidta mer resoluta åtgärder för att få ned de globala utsläppen. Men i en sådan situation är det desto viktigare att vi som nation och även EU och alla andra forum fortsätter att ha styrfart i klimatarbetet för att nå minskade utsläpp. Detta var ju också huvudtemat för Europeiska rådets möte.

En viktig del av detta är att EU:s politik drar åt samma håll. Nyligen tog Europeiska investeringsbanken ett mycket välkommet beslut om att sluta låna ut pengar till fossilprojekt. Europeiska investeringsbanken är en av de stora globala långivarna.

Men EU:s budget används fortfarande till viss del för att ge stöd åt branscher som bidrar till ökade utsläpp. Det kan ske både genom vissa delar av regionalfonderna och genom delar av jordbrukspolitiken. Jag menar att vi har nått den punkt där EU borde dra samma slutsats som sin investeringsbank: att det är slut med att ge pengar till sådant som ökar utsläppen.

Min första fråga till statsministern är om Sverige är berett att agera för detta – att man tar samma principiella beslut om att inte ge stöd till näringar, branscher och investeringar som vi vet ökar utsläppen.

Min andra fråga gäller budgeten. Jag förstår att den inte var uppe för diskussion och att det inte fanns möjlighet att framföra synpunkter vid detta toppmöte. Men jag undrar om regeringen har framfört till ordförandeskapet och de andra medlemsländerna att det finns en enighet i den svenska riksdagen, liksom hos regeringspartierna, om att Sveriges avgift inte ska öka, räknat som andel av Sveriges bni. Har detta tydliggjorts för de andra länderna?

Anf. 15 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! När det först gäller frågan om vi menar att även budgeten ska klimatanpassas menar vi att så måste ske. Exakt vad detta kommer att innebära i form av regler måste vi få återkomma till. Men det är klart att budgeten också måste vara klimatstyrande; allt annat vore konstigt. Detta tror jag att det finns en bred uppslutning kring.

När det gäller det andra beskedet hade vi ingen diskussion – vi beslutade oss för att inte ha det. Om en inleder diskussionen kommer alla 27 att vilja säga sitt, och då hade vi sagt precis samma sak som vi sa i oktober. Det hade blivit en vända till, och vi hade fått skjuta på klimatkussionerna.

Men det är ingen tvekan om att de vet vad Sverige tycker. Vi ska framföra det igen under den diskussion som Europeiska rådets ordförande kommer att ta upp med alla medlemsstater. De vet vad Sverige tycker.

Anf. 16 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Det är klart att det låter sig sägas att budgeten inte ska motverka klimatpolitiken. Men faktum är att det är svårt att ge det stöd man ger till exempelvis nötköttsproduktion. Jag inser också att detta är en besvärlig fråga. Men jordbruket är en av de stora utsläpparna, inte minst animalieproduktionen. Detta måste man också väga in. Då är det också slut med att man bygger flygplatser och motorvägar med stöd av regionalfonderna på det sätt som skett genom åren.

Jag menar att Sverige här har en roll att spela – att kliva in och tydliggöra att det nu måste vara gröna investeringar från EU:s budget. Jag hoppas att Sverige kommer att göra det i de fortsatta förhandlingarna. Ett sätt kan också vara att kombinera en liten sänkning av avgiften med minskning av en del utsläpp som är kontraproduktiva.

Jag skulle sedan bara vilja önska statsministern en riktigt lång och skön juledighet!

Anf. 17 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Det är klart att allt stöd till jordbruket inte kommer att tas bort. Alla inser att detta inte kommer att ske. Jag stör mig kanske nog så mycket på det så kallade arealbidraget inom pelare 1 i den gemensamma jordbrukspolitikerna. Det visar sig att många gör enorma pengar på detta. Om man läser artiklarna i New York Times blir man rätt förfärad. Detta behöver justeras; det är en diskussion i sig. Men det kommer inte att försvinna.

När det gäller vägar tycker jag att man ska kunna köra bil, men det måste vara en bil som är ren. Det tycker jag är det viktigaste. Det är bra att vi har bra vägar, och det ska vi eftersträva att ha i framtiden också.

Jag kör också bil – jag ska fira jul i Ö-vik. Jag tackar för önskan och får önska Jonas Sjöstedt detsamma. Jag ska bara först ta vägen om Seoul i Sydkorea.

Anf. 18 DÉsirÉE PETHRUS (KD):

Fru talman! Tack, statsministern, för återrapporten! Återrapporterna blir ofta sammanfattningar av de skriftliga rapporter vi fått innan men säger inte så mycket om vad statsministern själv har drivit för frågor.

Jag tänker därför ställa frågan hur statsministern har agerat när det gäller kärnkraften, som tydligen var en stor fråga som diskuterades på toppmötet. Det var tydligen strid om huruvida man skulle föra in något om kärnkraften i texterna. Till slut blev det en skrivning som går ut på att vissa stater har angett att de använder kärnenergi som en del av den nationella energimixen. Jag undrar om statsministern sa något från Sveriges sida i

frågan under toppmötet, och i så fall vad. Vi ser inte att Sverige omnämns i rapporter om vad olika länder har sagt.

Vi är överens om att vi ska uppnå ett klimatneutralt EU senast till 2050, och detta kräver många olika åtgärder. Förnybar energi ska uppmuntras, men som det är nu menar vi att även kärnkraften behövs för att klara omställningen.

Kristdemokraterna fick i EU-nämnden med sig en majoritet för att Sverige i EU ska lyfta kärnkraften i energimixen för att klara målet. Detta är alltså riksdagens mening, och det är därför viktigt att veta att regeringen och statsministern driver denna fråga även på EU-nivå.

I alla de olika scenarier som EU-kommissionen har tagit fram nämns kärnkraften.

I går diskuterade också miljöministrarna gröna investeringar. Även här var det en stor diskussion där Frankrike och Storbritannien ville lyfta in att vi behöver ha kärnkraften åtminstone som en övergångslösning.

Därför tycker jag att min fråga är viktig: Hur ser statsministern på detta, och hur har statsministern agerat på mötet? Har han lyft frågan om kärnkraften?

Anf. 19 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Sverige sa att vi tycker att det är oerhört viktigt att vi nu fastställer detta med 2050. Det var ett COP-möte på gång i Madrid, och vi menade att det är viktigt att EU visar att vi menar allvar. Det vore ett mycket stort misstag om vi lämnade mötet utan att ha kommit överens. Det skulle vara en mycket olycklig signal till omvärlden. Det sa Sverige.

Sverige sa också att det är viktigt att vi hjälps åt. Jag pekade dels på möjligheterna – jag brukar också föredra dem här – med den nya tekniken, jobben och allt detta. Det är i stort sett en möjlighet. Men jag inser också att det är några som har längre väg att gå. Då får vi hjälpas åt med det för att alla ska känna sig bekväma.

Målet som sådant har alla ställt sig bakom. Polen säger att man inte kan implementera det och inte kan förbinda sig att implementera det ännu, men förhoppningsvis återkommer man. Detta fick vi på plats, och det var viktigt.

Enligt fördraget är det upp till varje enskild medlemsstat att själv bestämma om sin energimix. Mitt inlägg på det området var att vi nu hade en skrivning som säger precis det som fördraget säger.

Ingen medlemsstat kan driva att någon annan ska göra något på det här området, utan det är upp till varje medlemsstat. Nu blev det ett tillägg till slut, och det gör inte mig något att ”some member states” indikerar att de vill använda kärnkraft i sin mix. Det är helt okej, men det är upp till var och en, och det påpekades av så gott som alla andra.

Anf. 20 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Fru talman! Tack för svaret, statsministern! Att det är upp till varje land vet jag också. Min fråga handlade mer om huruvida statsministern lyfte behovet av att ha kärnkraften med i energimixen för väldigt många länder. Nu säger statsministern att han, nästan lite under galgen, accepterade skrivningen, men uppenbarligen följer han inte riksdagens instruktioner att lyfta detta som en viktig del av framtiden för att EU ska klara utmaningen.

Prot. 2019/20:53

17 december

*Åtterrapporering
från Europeiska
rådets möte den
12–13 december*

En sista fråga gällde det som vi tog upp inför statsministerns resa till Bryssel, nämligen den sociala pelaren. Då ställde jag en fråga om detta med minimilöner. Det kommer ju nu vad jag förstår ett direktiv på det här området. Nämnde statsministern något om detta inför den framtidskonferens som nu är på gång och som ni diskuterade i torsdags och i fredags?

Anf. 21 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Vad gäller energin har jag sagt precis var vi står och vad som slås fast i fördraget. Ingen medlemsstat kan säga till någon annan vilka energislag som den staten ska använda, utan det är upp till var och en att bestämma. Vi gör detta. Vi har en överenskommelse som ger den möjligheten. Det är alltså fritt fram att investera i kärnkraft och att använda kärnkraft, och så får det vara i andra länder också. Det är deras beslut, helt enkelt. Sverige har svårt att påverka andra medlemsstater i det avseendet.

Den sociala pelaren diskuterades inte. Vi antog slutsatser som gäller den framtida konferensen, och jag kommer att återkomma mer konkret till vad den kommer att ta upp. Vi hör så här långt väldigt tydliga signaler både från kommissionens ordförande och från ansvarig kommissionär att man inte vill genomföra något som förstör vårt förhandlingssystem och lönebildningssystem. Jag utgår från att det blir så.

Anf. 22 MARIA NILSSON (L):

Fru talman! Tack, statsministern, för ditt inledningsanförande, där jag noterade att du tog upp Ryssland och att det hade varit föremål för återrapportering, det vill säga det fyrpartssamtal som ägde rum i Paris mellan Ukraina, Ryssland, Tyskland och Frankrike.

Jag tycker att det är bra att statsministern tar upp detta. Jag skulle vilja ställa en följdfråga.

Det har ju varit lite vanskligt vart EU är på väg i relationen till Ryssland. Vi vet alla att president Putins största dröm är ett splittrat EU. Samtidigt fortsätter Ryssland sina aggressioner i östra Ukraina. Krim är fortfarande ockuperat och så vidare.

Jag noterar att de ekonomiska sanktionerna ligger fast. Det är också glädjande. Men det finns ju orosmoln. Emmanuel Macron har lyft frågan om att rivstarta bilaterala förbindelser och att på längre sikt skapa bättre förhållanden mellan Frankrike och Ryssland och även, som jag uppfattar det, mellan EU och Ryssland.

Min fråga är om statsministern skulle kunna utveckla resonemanget och berätta lite mer i detalj om återrapporteringen.

Anf. 23 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Tack, Maria Nilsson, för frågan! Det är en viktig fråga. Det var ingen lång diskussion om sanktionerna. Där finns en enighet, och så har det varit de senaste halvåren. Vid varje halvår tas ju beslut om sanktioner. För några år sedan trodde vi inför ett rådsmöte att det skulle komma att bli lite svårt och att vissa länder skulle vilja ta bort sanktionerna, men nu finns det inga länder som vill det.

Jag besökte själv Ukraina för två veckor sedan. Där underströk man verkligen betydelsen av att EU finns där och de kontakter och det samarbete som vi har och inte minst det utvecklingsstöd som vi ger, både bilateralt från Sverige och från EU. Det är oerhört betydelsefullt. President

Zelenskyj försöker verkligen aktivt att på riktigt få igång förhandlingar. Fångutväxling har skett, och det man trodde skulle kunna komma ut av detta är ytterligare fångutväxling och att man flyttar på linjerna, alltså ett trupptillbakadragande.

Det är trögt, men det är viktigt att vi fortsätter att stödja Ukraina och är tydliga mot Ryssland om att detta är övertramp och bryter mot den europeiska säkerhetsordningen. Som litet land är den europeiska säkerhetsordningen helt avgörande för oss. Det är inte okej att skapa nya gränser på det sätt som Ryssland har gjort.

Samtidigt vill vi själva ha ett utbyte med Ryssland. Vi har ett utbyte från folk till folk. Vi har ett gemensamt arbete med att förbättra vattendrag och så vidare. Jag tycker att det är viktigt att också ha den balansen.

De flesta medlemsstater har någon form av bilateralt förhållande bara man ser till att hålla på principen att det är säkerhetsordningen och inget annat som gäller.

Anf. 24 MARIA NILSSON (L):

Fru talman! Tack, statsministern, för svaret! Jag är inte lika optimistisk vad gäller de bilaterala fredsförhandlingarna mellan Ukraina och Ryssland. Den så kallade Steinmeier Formula skulle kunna innebära en hel del inbyggt ryskt inflytande. Men det är inte där som vi ska ha vår frågestund.

Det som statsministern säger är ändå glädjande: EU:s linje gentemot Ryssland ligger fast. Det är så jag uppfattar statsministern.

Jag undrar lite hur statsministern ser på just Emmanuel Macrons initiativ visavi Ryssland.

Anf. 25 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Det jag har sett är att man vill ha en tydlighet i beslutet. Man kan inte bryta säkerhetsordningen och samtidigt ha någon form av dialog. Ryssland ligger där det ligger, och på något sätt måste vi hantera båda. Men för oss har det varit oerhört viktigt – och det är vi tydliga med – att man inte får diskutera att göra om den europeiska säkerhetsordningen så att den ska passa en ny situation. Det är en helig linje för oss. Vi måste stå upp för säkerhetsordningen.

Man kan inte anpassa säkerhetsordningen för att någon bryter den. Där går vår linje. Men att man har en relation med ett annat land tycker vi är högst rimligt.

Anf. 26 ÅSA WESTLUND (S):

Fru talman! Tack, statsministern, för åtterrporten! Det var glädjande nog klimatet som stod i fokus för detta möte. Jag tror inte att bara jag utan väldigt många svenskar ser just klimat- och miljöfrågorna som de viktigaste frågorna för unionen. Där har vi faktiskt ett redskap för att tvinga de länder som inte vill ta tillräckligt mycket klimat- och miljöansvar. Vi kan också sätta en global standard genom att till exempel ställa krav på nya bilar på marknaden: att de ska släppa ut mindre koldioxid.

Statsministern ska själv till Sydkorea. Där finns flera bilföretag som vittnar om att de tittar på vad EU gör, för de vill sälja bilar till oss. Då anpassar de sig efter våra klimatkrav. Vi har alltså ett väldigt viktigt redskap i klimatarbetet via EU som vi ska vara rädda om.

Då är det väldigt positivt att Europeiska rådet kunde enas om klimatneutralitet till 2050 – världen orkar inte med fler misslyckade klimattoppmöten – och att kommissionen har presenterat den gröna given, som innehåller en lång rad förslag som ska anpassas för nya klimatambitioner.

Samtidigt blir man väldigt frustrerad över Polens – och några andra länders – agerande. De har under många år varit motsträviga i klimatarbetet. Till viss del kan man förstå det. De har en väldigt utmanande situation med mycket kolkraft och så vidare. Men problemet är att de ofta också argumenterar mot de gemensamma lösningarna – det drabbas faktiskt vi alla lika mycket av.

Min fråga till statsministern är: Kommer Polen, om man får ett visst stöd via EU:s budget för den omställning som landet behöver göra, att kunna bidra mer konstruktivt i fråga om de andra klimatbeslut som EU kommer att ta framöver, eller kommer man att fortsätta att sätta sig på tvären?

Anf. 27 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag delar helt Åsa Westlunds uppfattning om betydelsen av att EU faktiskt har fattat detta beslut. Det är viktigt för oss själva men också för omvärlden. Vi sätter då också press på andra.

Dessvärre har USA en annan linje. Å andra sidan är det så, som miljö- och klimatminister Isabella Lövin påpekade, att 70 procent av den amerikanska ekonomin, om vi räknar de stater och de större städer som vill vara med i Parisavtalet och det som det innebär, står på rätt sida i detta, så det händer ändå någonting. Det är helt rätt.

Green Deal kommer att vara ett bra stöd och en konkretisering.

Sedan gäller det Polen. Polen, Ungern och Tjeckien, tror jag, har uttryckt lite olika behov. Det kan dock inte bli tal om sådana summor. Jag tror att det var 500 miljarder euro som något land sa att man behövde för omställningen. Det får man nog se som ett förhandlingsbud, hoppas jag i alla fall, för det kommer inte att kunna fungera så.

Jag kan inte veta, men det är väl troligt att de ser att man den här vägen ändå underlättar den transformation som måste göras. Om de får hjälp med detta och kan börja se hur det ska fungera för människor, energiförsörjning och allt vad det kan handla om borde det i alla fall underlätta. Det är det som är vår signal: att vi hjälps åt. Vi lämnar ingen i sticket i det här fallet heller. Men man måste själv bidra. Man kan inte bara vänta på hjälp, utan man måste själv bidra. När man investerar i det nya hjälper man också sig själv. Det är den väg vi har gått.

Vi ska samtidigt komma ihåg ett argument som jag ändå tycker är gångbart. De säger själva att de har levt under en kommunistregim under många, många år, och då hände ingenting på detta område. Jag hoppas att det vi kan göra tillsammans också ska göra att Polen kommer med i en mer positiv anda.

Anf. 28 ÅSA WESTLUND (S):

Fru talman! Tack så mycket, statsministern, för svaret! Jo, Polen har också hjälp av den lagstiftning som vi antar på EU-nivå om energieffektivitet. Den gör att deras vardagsprodukter drar mindre energi, att deras fordon släpper ut mindre koldioxid och så vidare. Det är viktigt att vi hjälper

Polen och oss alla att minska utsläppen genom en tuff gemensam lagstiftning.

Ändå kan jag bli frustrerad över den diskussion som finns om att gå över till att fler beslut ska fattas med kvalificerad majoritet, inte minst på skatteområdet. Där är Sverige en väldigt stark motståndare. Om vi ska gå över till QMV på fler områden tycker jag att den naturliga diskussionen vore att det skulle ske på klimat- och miljöområdet. Men vi har redan möjligheter på det området, och jag tänker att en strategi framåt är att använda möjligheten att ta beslut med kvalificerad majoritet på klimatområdet ännu mer och därmed också förhindra att vissa länder kan sätta sig på tvären. Ser statsministern också det som en möjlighet?

Anf. 29 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag vet att det har nämnts som en möjlighet. Det kommer att bli stora diskussioner om det, skulle jag gissa. Vi har ännu inte tagit ställning på det sättet, men vi måste hela tiden flytta fram positionerna.

Det är en sak som nu kommer att märkas. Att länderna har sin egen energimix är en sak. Men de som vill ha kol och som vill sälja kol kommer att märka att allt färre kommer att importera kol. Återigen: Svensk stålindustri kommer inte att behöva kol i framtiden. Då är det en väldigt tydlig signal till dem som nu har kol. Det kommer inte att bli något av det. Jag tror att den drivkraften också finns.

Jag vet inte exakt hur regelverket för besluten ska se ut. Men jag menar att vi måste driva processen framåt. Då kan vi i alla fall tänka oss att stå för en sådan linje, men vi behöver nog fundera igenom det lite grann.

Anf. 30 AMANDA PALMSTIERNA (MP):

Fru talman! Tack för redogörelsen, statsministern! Det är verkligen oerhört glädjande att alla medlemsstater nu står bakom målet om klimatneutralitet till 2050 och förstås jättetråkigt att Polen inte är på båten än vad gäller implementeringen. Men vi får hoppas att de kommer att ändra sin position till juni 2020.

I slutsatserna står det att det måste upprättas ett stödande ramverk som gynnar alla medlemsstaters arbete med klimatneutralitet. Det finns också, som vi pratade om på EU-nämnden före toppmötet, skrivningar om att all relevant EU-lagstiftning och EU-politik måste vara förenlig med och bidra till uppfyllandet av klimatneutralitetsmålet samtidigt som hänsyn tas till lika villkor.

Det är en oerhört bra och stark skrivning. Som statsministern tidigare berättade är det Sverige som har varit drivande för att få in den skrivningen. En logisk slutsats, kan jag då tycka, är att andelen klimatåtgärder i långtidsbudgeten måste öka. Där står än så länge att det är minst 25 procent som ska gå till klimatåtgärder, så det skulle kunna finnas en öppning där.

Det var det ena jag ville ta upp. Det andra är det här med energi, som har diskuterats tidigare i dag. Det står i slutsatserna att det är nödvändigt att säkerställa energitrygghet och att respektera medlemsstaternas rätt att besluta om sin energimix. Så långt är allt väl, men tyvärr står det också att vissa medlemsstater har angett att de använder kärnenergi. Som miljöpartist ser jag stora risker med det. Det är risker med slutförvaring och uranbrytning, som även Moderaternas Tomas Tobé säger.

Prot. 2019/20:53

17 december

*Återrapportering
från Europeiska
rådets möte den
12–13 december*

Jag tycker att det är mycket viktigt att denna skrivning inte öppnar för att pengar ur EU-budgeten används till kärnkraft – eller framtida investeringar. Och det finns en diskussion kring framtida klassificeringssystem för gröna investeringar.

Så till mina frågor: Hur ser statsministern på arbetet framåt med att se till att all relevant EU-lagstiftning bidrar till klimatneutralitet? Hur kan vi få till en grön energi och inte något slags övergångsenergi?

Anf. 31 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Ja, det är riktigt. Det kändes bra att kommissionen dagen innan hade presenterat Green Deal, som blir det som vi ska se till att konkretisera. Det handlar om att gå igenom all lagstiftning, policyer, ekonomiska incitament och vad det nu kan vara för att verkligen fullfölja detta och se att vi går mot 2050.

Det arbetet kommer kommissionen att återkomma till successivt. Men nu känner kommissionen ett tydligt stöd i sitt arbete, och det är väldigt viktigt för EU.

Vad gäller långtidsbudgeten är det, precis som Amanda Palmstierna säger, minst 25 procent som nu anges. Jag skulle gärna få upp det, men jag skulle bedöma att det nu är ganska svårt att få dit 25. Däremot står det att CAP:en, alltså jordbruksstödet, också ska innehålla en rejäl del. Det är 40 procent där. Det är alltså mer som händer. Men vi har all anledning att göra allt för att budgeten verkligen ska bli styrande och bidra till 2050-målet.

När det gäller energitryggheten är det en nationell fråga vilken mix man har. Jag tycker att det är en bra ordning, för då får också vi välja. Jag tycker att vi nu ser tydligt att vi har ett ännu större överskott i och med den överenskommelse vi slöt för tre och ett halvt år sedan. Den har inneburit att det har investerats 80 miljarder i vindkraft hittills, och jag hoppas att vi kan fortsätta att hålla i samsynen här. Det är nämligen jätteviktigt för investeringarna. Jag tror att det är bland det viktigaste vi kan göra, för med långsiktighet och stabilitet kommer investeringarna.

Anf. 32 AMANDA PALMSTIERNA (MP):

Fru talman! Tack för svaret, statsministern – och tack för förtydligandet att energin verkligen är en nationell angelägenhet! Det är mycket viktigt att ständigt återkomma till detta. Det är också mycket glädjande att kommissionen i sin gröna deal är positiv till att ändra detta ramverk.

Jag vill även ta upp brexit. I torsdags var det val i Storbritannien, och Boris Johnson fick egen majoritet. Därmed kan man göra verklighet av löftet att lämna EU den 31 januari nästa år. Det är skönt att ovissheten är över, men det är också en stor sorg. Michel Barnier beskrev det som en skilsmässa, och det kan jag hålla med om. Storbritannien är ju en viktig allierad för Sverige.

Efter utträdet följer en övergångsperiod på elva månader då EU och Storbritannien ska förhandla fram den nya relationen med handelsavtal, liksom avtal gällande fiske, säkerhet och forskningssamarbete och annat. Min fråga till statsministern är hur han ser på processen mellan EU och Storbritannien framöver och hur vi kan säkra sociala frågor.

Anf. 33 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Som jag sa tidigare kommer det att bli en väldigt komplex process på kort tid om det inte är så att Storbritannien begär förlängning. Det finns dock ingenting som tyder på det, utan tvärtom har de bestämt sig för att det är elva månader som gäller. Man kan ju tänka sig – ska bara handeln klaras av på elva månader, plus alla andra frågor? Därför säger Barnier också att vi med stor sannolikhet inte kommer att ha nått fram i alla delar, och frågan är vad det då är för regelverk som gäller. Ja, är man inte framme med ett handelsavtal är det WTO-regelverket som gäller.

Handeln är viktig, men det handlar även om att de människor som bor i Storbritannien – och vice versa, det vill säga de briter som bor i EU – får förutsägbara förhållanden. Det blir alltså jättesvårt. Vi är dock väl förberedda på EU-sidan och sätter stor tilltro till kommissionen och Barnier.

Åtterrapporeringen var härmed avslutad.

§ 2 Justering av protokoll

Protokollen för den 26 och 27 november justerades.

§ 3 Avsägelse

Andre vice talmannen meddelade att *Jessika Roswall* (M) avsagt sig uppdraget som ledamot i trafikutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 4 Anmälan om kompletteringsval

Andre vice talmannen meddelade att Centerpartiets riksdagsgrupp anmält Anders W Jonsson som ledamot i Utrikesnämnden.

Andre vice talmannen förklarade vald till

ledamot i Utrikesnämnden
Anders W Jonsson (C)

§ 5 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2019/20:192

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:192 Olagliga adaptioner från Chile
av Martina Johansson (C)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 21 januari 2020.

Prot. 2019/20:53
17 december

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.
Stockholm den 13 december 2019
Socialdepartementet
Lena Hallengren (S)
Enligt uppdrag
Marianne Jenryd
Expeditionschef

§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Proposition
2019/20:64 till justitieutskottet

Motion
2019/20:3450 till utrikesutskottet

§ 7 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Finansutskottets betänkanden
2019/20:FiU2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning
2019/20:FiU3 Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner
2019/20:FiU4 Utgiftsområde 26 Statskuldsräntor m.m.
2019/20:FiU5 Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen

Utbildningsutskottets betänkande
2019/20:UbU2 Utgiftsområde 15 Studiestöd

Socialutskottets betänkande
2019/20:SoU1 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

*Ekonomisk trygghet vid
sjukdom och funktions-
nedsättning*

§ 8 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2019/20:SfU1
Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning (prop. 2019/20:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 34 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M):

Fru talman! Sverige har världens friskaste befolkning, men likväl har vi ett stort antal sjukskrivna.

Före 2002 var nästan 900 000 personer sjukskrivna, och därtill ska vi lägga alla människor som den då socialdemokratiska regeringen förtidspensionerade. Det var ett stort antal människor som lämnades i ett utanförskap utan någon som helst möjlighet att komma tillbaka. Tack och lov har vi ändrat regelverket, men nu kan vi återigen se höga nivåer – drygt

600 000 personer är sjukskrivna. Statistiken visar med stor tydlighet att kvinnors sjukpenningtal är 89 procent högre än mäns.

Fru talman! Tidigare var det fysiska sjukdomar, som frakturer och andra typer av tillstånd, som var dominerande i sjukskrivningsstatistiken. Nu har dessa diagnoser minskat, och tyvärr har antalet psykiatriska diagnoser ökat. I dagligt tal kallar vi denna ohälsa ”psykisk ohälsa”. Skillnaden är fortfarande tydlig: Män sjukskrivs för fysiska diagnoser och kvinnor i betydligt större utsträckning för psykiatriska diagnoser.

Det är svårt att ge en entydig anledning till att det är stora skillnader i antalet sjukskrivna mellan län och regioner, men *en* av anledningarna är att Försäkringskassans handläggare tolkar sjukskrivningsintygen olika. Det finns ett försäkringsmedicinskt beslutsstöd som Socialstyrelsen har tagit fram. Från början var detta beslutsstöd tänkt som ett stöd till Försäkringskassans handläggare i arbetet med att tolka intyg och ta rätt beslut. Nu har detta beslutsstöd blivit mer av en lag, och det finns tyvärr ett stort tolkningsutrymme. Det innebär att det ibland är ett lotteri om en person får sitt sjukintyg godkänt eller inte.

Dessutom finns det inte ett tydligt beslutsstöd för psykiatriska diagnoser, som ofta följs av samsjuklighet. Handläggaren kräver ofta av den sjukskrivande läkaren att han objektivt ska beskriva funktionsnedsättning och aktivitetsnivå hos en person med exempelvis utmattningssyndrom. Personen kan ibland vara så sjuk att han inte ens orkar ta sig till sin vårdcentral, och att göra en objektiv bedömning av en så sjuk person anser jag är omöjligt.

Fru talman! Socialstyrelsen har fått 4 miljarder för uppföljning, utveckling och utvärdering av det försäkringsmedicinska beslutsstödet. Vi moderater anser att det behövs ett separat rehabiliteringsspår för psykiatriska diagnoser. Det är enklare att bedöma när en person som till exempel har brutit foten kan komma tillbaka i arbete. Personen kanske inte ens behöver vara sjukskriven om arbetsgivaren kan erbjuda andra arbetsuppgifter på arbetsplatsen. Att göra en bedömning av när en person med utmattningssyndrom är tillbaka i sysselsättning är betydligt svårare, och där är bedömningen högst individuell.

Försäkringskassans statistik över hur situationen ser ut visar enligt regeringen en stabil situation och att det går åt rätt håll. Samtidigt har det startats ett upprop mot Försäkringskassan av personer som inte har fått sina sjukintyg beviljade. Vi träffade en del av denna grupp här på Mynttorget utanför riksdagen, och det var en stor grupp mycket frustrerade, desperata och arga personer. De har inte fått sina sjukintyg godkända av Försäkringskassan, eftersom man anser att de har en arbetsförmåga. När de anmäler sig hos Arbetsförmedlingen är de dock för sjuka för att arbeta. I min värld är detta en situation som är långt ifrån under kontroll.

Fru talman! Skillnaden mellan mäns och kvinnors sjukskrivning är stor. Jag anser att den feministiska regeringen totalt har tappat greppet om frågan om sjukskrivningen.

Från den 1 juli 2018 är arbetsgivare skyldiga att göra en rehabplan för återgång till arbete om sjukfrånvaron beräknas vara mer än 60 dagar. Det är en positiv åtgärd. I den bästa av världar skulle vi ha närvarande och uppmärksamma chefer och ledare som tidigt upptäcker att en medarbetare inte mår bra och som kan sätta in åtgärder för att förhindra en sjukskrivning.

Prot. 2019/20:53

17 december

Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Det finns i dag en möjlighet hos Försäkringskassan som heter förebyggande sjukpenning. Den används i alldeles för liten omfattning. Här kan en arbetsgivare erbjuda sin medarbetare att delta i åtgärder som skulle kunna förhindra en sjukskrivning samtidigt som arbetsgivaren kan se över medarbetarens arbetsmiljö och arbetsituation.

Fru talman! Moderaterna vill införa en bortre tidsgräns då vi anser att det måste finnas ett mål om att den sjukskrivne ska bli frisk. Det måste finnas en tydlig rehabplan som alla berörda ska följa, och de ska göra allt för att den sjukskrivne ska komma tillbaka till någon form av sysselsättning.

Regelverket inom sjukförsäkringen har förändrats under många år. Som regelverket ser ut nu har arbetsgivaren ansvaret de två första veckorna; sedan tar Försäkringskassan över om en sjukskrivning anses nödvändig.

Jag har i min tidigare profession träffat väldigt många människor som anser att det är en rättighet att vara sjukskriven i 14 dagar eftersom arbetsgivaren ändå betalar lön. Vad många arbetsgivare inte vet är att de faktiskt har rätt att säga nej till att betala ut sjuklön de första 14 dagarna om de exempelvis kan erbjuda annan sysselsättning på arbetsplatsen som de tror att medarbetaren skulle kunna klara av.

Arbetsgivaren har ett stort rehabansvar. Här har vi en skyldighet att se till att man ska kunna få all stöttning som bara är möjlig.

Att erbjuda förtidspension, som var Socialdemokraternas svar för att minska sjukskrivningstalen, är enligt Moderaterna inte rätt väg att gå. Vi anser att det är bättre att erbjuda sysselsättning som man kan klara av att hantera.

Eftersom riksdagsmajoriteten i detta första steg i budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den vi önskar avstår vi från ställningstagande när det gäller anslagsfördelning inom utgiftsområde 10.

(Applåder)

Anf. 35 BJÖRN PETERSSON (S) replik:

Fru talman! Vi hörde Elisabeth Björnsdotter Rahm inleda med ett lidelsefullt anförande om hur de sjukskrivna har det och om hur de med psykiska diagnoser kämpar och har det svårt och ibland till och med har det omöjligt att ta sig till vårdcentralen för att träffa läkare.

Sedan kom vi mot slutet av anförandet, och Moderaternas lösning på detta gav sig till känna: en ny karensdag vid dag 15 och mer avtrappning i sjukpenningnivåerna. Från dag 90 ska sjukpenningen nu dras ned till 75 procent och från dag 180 till 70 procent.

Man vill återinföra den bortre tidsgränsen. Man vill ha sänkt tak i sjukförsäkringen. I motionen kan vi också läsa att man vill skärpa kvalificeringskraven för ersättning i sjuk- och aktivitetsersättningen.

Samhällskontraktet ska skärpas, skriver Moderaterna. Detta är något som jag själv brukar säga.

Fru talman! Jag undrar hur Elisabeth Björnsdotter Rahm och Moderaterna ser på samhällskontraktet.

Anf. 36 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M) replik:

Fru talman! Jag vill tacka Björn Petersson för att han ger mig möjlighet att beskriva precis hur Moderaterna har tänkt sig att sjukförsäkringen ska fungera.

Att ha en sysselsättning är betydligt viktigare än att ha en sjukskrivning om man har arbetsförmåga. Vi anser att man ska kunna jobba till hundra procent av sin förmåga – om det är en timme per dag ska det vara så.

Anledningen till att vi vill införa en karensdag dag 15 är, precis som jag sa i mitt anförande, att möjligheten att vara sjukskriven i 14 dagar, då arbetsgivaren betalar sjuklön, väldigt ofta utnyttjas. Det är för att markera att det är Försäkringskassan som tar över ansvaret för en eventuell fortsatt sjukskrivning. Detta är inte givet.

Vi anser att man ska satsa betydligt mer på tidig rehabilitering, på tidiga åtgärder och på åtgärder som gör att människor inte hamnar i sjukskrivning över huvud taget. Ett stort rehabiliteringsansvar vilar på arbetsgivaren. Som jag sa är det önskvärt att ha en närvarande och uppmärksam chef som tidigt kan sätta in insatser för att människor inte ska hamna i sjukskrivning. Det är där vi ser att det finns samhällsvinster att göra för att vi ska kunna ha det samhällskontrakt som vi eftersträvar.

Det är viktigt att vi alla har en sysselsättning. Att ha en sysselsättning innebär mer än att ha en lön; det innebär social samvaro och fikapauser.

Anf. 37 BJÖRN PETERSSON (S) replik:

Fru talman! Samhällskontraktet var det, ja. För mig innebär samhällskontraktet att den som arbetar och sliter ska ha rätt till trygghet den dag man har oturen att drabbas av sjukdom eller oturen att drabbas av en varaktig funktionsnedsättning. För mig innebär det att den av oss som faktiskt blir sjuk – för det blir vi ju emellanåt – inte ska riskera sin ekonomiska trygghet utan ska ha en trygghet som tar vid.

Vi ser här att ett moderat samhällskontrakt är någonting helt annat. Man ska återinföra stupstocken, som utförsäkrade människor vid 130 000 tillfällen. Människor kom tillbaka gång på gång. Inte blev man frisk av det – man blev fattig!

Vi ska alltså göra det svårare att kvalificera sig för aktivitetsersättning. Hur blir man friskare av det?

(Applåder)

Anf. 38 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M) replik:

Fru talman! Jag håller med om Björn Peterssons beskrivning av ett samhällskontrakt där man givetvis ska ha rätt till sjukskrivning om man har en sjukdom eller råkar ut för en olycka. Men jag kan inte se att Socialdemokraternas lösning för att minska sjuktalet, som bestod av förtidspensionering och av att lämna folk i utanförskap utan någon som helst möjlighet att komma tillbaka, var ett sätt att bygga samhällskontraktet.

Jag tror på att man ska kunna ge människor möjlighet att komma tillbaka till någon form av sysselsättning. Jag tror inte på att lämna människor utanför i förtidspensionering utan någon som helst möjlighet att komma tillbaka in på arbetsmarknaden.

(Applåder)

Anf. 39 JULIA KRONLID (SD):

Fru talman! Vi debatterar i dag budgeten för utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning. Eftersom ramarna redan är satta och vår budget sträcker sig över ramarna har vi ingen reservation, utan vi för fram våra budgetförslag i ett särskilt yttrande.

Fru talman! Utvecklingen av sjukförsäkringssystemet är djupt oroande. Antalet människoöden där sjuka, gamla eller funktionshindrade har kommit i kläm är otaliga.

Julen närmar sig, och för många blir julen mer stress än julefrid när man är sjuk och utförsäkrad och kanske inte får tillgång till vare sig vård eller ekonomisk trygghet. Och missnöjet växer runt om i landet. Det ser vi inte minst genom Försäkringskassanupproret.

Fru talman! Många hoppades nog på att Socialdemokraterna skulle göra det bättre för de sjuka. Men i stället har utförsäkringarna ökat dramatiskt sedan Socialdemokraterna kom till makten. De för i dag i praktiken en hårdare linje mot de sjuka än vad Reinfeldts regering gjorde.

Många upplever i dag att det finns en ättestupa redan efter ett halvår, långt före den gamla bortre tidsgränsen vid tre år och dessutom utan möjlighet att återfå sjukpenningen. Även om vi i Sverigedemokraterna ser behov av kontrollstationer för att pröva personers arbetsförmåga och möjliggöra en rehabilitering, så att de ska kunna bli friska och återgå i arbete, anser vi att dagens utförsäkringar av svårt sjuka människor är helt orimliga och att en förändring måste ske.

Fru talman! I dag utförsäkras svårt sjuka människor. Folk mår så fruktansvärt dåligt. Det finns till och med exempel på dem som har valt att ta sitt eget liv. Runt om i landet har det skett olika former av ljusmanifestationer till minne av de här personerna. Det är häpnadsväckande att det som från början var tänkt som en rehabiliteringskedja just för rehabilitering har Socialdemokraterna förvandlat till en utförsäkringskedja.

Fru talman! Vem som helst kan plötsligt drabbas av sjukdom eller en olycka som gör att man inte kan arbeta alls, i samma takt eller med samma slags arbetsuppgifter. Efter många års arbete och inbetalning av skatt och som medborgare i landet och boende i Sverige borde det vara en självklar del av samhällskontraktet att även i en sådan situation ha en ekonomisk trygghet och få tillgång till vård och rehabilitering.

Vi ser därför mycket allvarligt på att samhällskontraktet i dag inte levererar utan sviker människor nu när välfärden är satt under hård press. Det är dags att återupprätta grundtryggheten i Sverige. Vår utgångspunkt är att den som är sjuk ska få bästa tänkbara rehabilitering och grundläggande ekonomisk trygghet, och den som har möjlighet att bli frisk ska få bästa tänkbara förutsättningar och incitament för att återgå i arbete.

Fru talman! I dag ökar sjukskrivningarna på grund av psykisk ohälsa i ett skrämmande högt tempo och är den vanligaste orsaken till sjukskrivning. Socialdemokraterna har misslyckats fatalt med att skapa goda arbetsvillkor inom offentlig sektor. De som får betala det högsta priset för detta i dag är framför allt kvinnor och i synnerhet småbarnsmammor som sliter ut sig fullständigt och drabbas av utbrändhet och depression och därmed sjukskrivning. Det är ett allvarligt jämställdhetsproblem som regeringen borde ta på mycket större allvar. Då menar jag inte att utförsäkra människor för att förbättra sjuktalsstatistiken utan att gå till botten med varför så många kvinnor mår så dåligt och ha en strategi för att stärka den psykiska

hälsan. Till råga på allt möts många som drabbas av psykisk ohälsa också av oförståelse i ett stelbent system som inte är anpassat för dem med psykisk ohälsa. Vi satsar därför i vår budget 100 miljoner årligen för att stärka kompetensen inom Försäkringskassan i bemötandet av dem med psykisk ohälsa, detta för att i alla fall försöka göra något.

Fru talman! Bedömningen som ska göras efter 180 dagar med sjukpenning har skapat stor debatt, och utförsäkringarna vid denna tidpunkt har ökat. Vi ser det som djupt problematiskt att sjuka människor blir av med sin ekonomiska trygghet för att Försäkringskassan utifrån de bedömningsgrunder som finns i dag bedömer att en person i teorin skulle kunna ta något fiktivt fantasijobb på arbetsmarknaden, samtidigt som Arbetsförmedlingen bedömer att sådana jobb inte finns och att personen inte är anställbar. Detta måste få ett slut.

Vi vill därför, vilket vi fört fram i förslag och satsat pengar till i vår budget, att man efter 180 dagars sjukskrivning ska prövas mot jobb som finns på riktigt och inom ens eget kompetensområde och inte prövas mot hela arbetsmarknaden. Men det har Socialdemokraterna sagt nej till. Vi får se vad som kommer fram i kommande utredning.

I dag är det också mycket svårt att bli beviljad sjukersättning. Vi vill återinföra möjligheten till tillfällig sjukersättning, för det skulle kunna sänka tröskeln till en grundläggande ekonomisk trygghet samtidigt som man inte ska fastna i sjukersättning permanent. Vi vill även höja garanti-nivån i sjukersättningen med 300 kronor i månaden, då vi anser att den i dag är alldeles för låg. Vi satsar även på att stärka bostadstillägget för att nå de mest ekonomiskt utsatta.

Fru talman! Långsiktigt skulle vi vilja gå till botten med hur hela systemet kring sjukförsäkringen är utformat. Vi har föreslagit en ny parlamentarisk kommitté, som regeringen tyvärr säger nej till. Men fram till dess att något sådant grundläggande arbete har gjorts anser vi att människor i alla fall ska få ett bättre bemötande och stöd i sjukskrivningsprocessen i det system som är i dag.

I en rapport från Inspektionen för socialförsäkringen framkommer att bedömningarna vid dag 90 och 180 i rehabiliteringskedjan inte håller tillräckligt god kvalitet, då det i många fall saknas ett grundläggande utredningsarbete. Kontakten mellan Försäkringskassan och försäkringstagaren sker oftast via e-post och telefon. Personliga möten sker bara undantagsvis. Vi menar att det måste bli vanligare med en regelbunden personlig kontakt och med avstämningsmöten och kontrollstationer som involverar den enskilde, arbetsgivaren, hälso- och sjukvården och Försäkringskassan.

För att åtgärda en del av dessa problem satsar vi 100 miljoner kronor mer än regeringen också på bidraget för sjukskrivningsprocessen. Långsiktigt måste dock stödet till individen i samordningen mellan alla inblandade aktörer stärkas ytterligare, då det är väldigt svårt för den som är sjuk att själv hantera alla kontakter med alla inblandade aktörer.

I dag har Försäkringskassan ett samordningsansvar. Men det är uppenbart att det inte fungerar, då människor ändå faller mellan stolarna, mellan olika bedömningar och olika myndigheter. Därför tycker jag att det är bra att regeringen har tagit fram förslaget om en koordineringsinsats inom hälso- och sjukvården. Det är ett steg i rätt riktning, men jag tycker inte att det är tillräckligt. Flera remissinstanser har också påtalat risken för att det blir otydligt vem som ska vara samordnare, om det ska vara samordnaren

i den nya koordineringsinsatsen eller Försäkringskassan. Vi vill därför utreda möjligheten att ha ett samordningsansvar på ett ställe, som verkligen ska kunna vara ett stöd till individen. I dag säger man ofta att man måste vara frisk för att kunna vara sjuk, för det är verkligen så. Det är väldigt krävande att vara spindeln i nätet och ha kontakt med alla myndigheter. Här borde regeringen titta ännu mer på hur vi kan stärka stödet till individen.

Fru talman! Vi vill även reformera sjuklöneansvaret. Vi vill förändra regelverket så att det blir både billigare och enklare att anställa och därmed minska mikro- och småföretagens börda. Det skulle också kunna göra det lättare för mindre företag att anställa personer som har en sjukdomshistoria eller som varit långtidssjukskrivna.

Dessa förslag tillsammans med en rad andra förbättringar har vi satsat på i vår budget. Totalt satsar vi över 5 miljarder mer än regeringen på reformer inom sjukförsäkringen och på stödet för personer med funktionsnedsättning.

Fru talman! Vi menar att det är dags att Socialdemokraterna talar klarspråk om vad som är prioriterat. Är det att fortsätta en ansvarslös migrationspolitik där en försvarsminister från Irak kan bli svensk medborgare, flytta tillbaka till Irak och få sjukpenning och barnbidrag, samtidigt som cancersjuka sätts i fattigdom? Eller är det att sätta människors välmående och tillgång till sjukförsäkring, vård och rehabilitering i första rummet?

Fru talman! Vi i Sverigedemokraterna anser att även den som är sjuk ska ha rätt att uppleva julefrid. Vi är beredda att satsa på en återupprättad trygghet i Sverige även för den som är sjuk eller har en funktionsnedsättning.

(Applåder)

I detta anförande instämde Paula Bieler (SD).

Anf. 40 IDA GABRIELSSON (V):

Fru talman! Julen står för dörren och många planerar för en fridfull högtid. Vissa stressar för att få klapparna inhandlade. Men i dagens Sverige innebär det inte enbart stress över att hinna med alla julbestyr, utan för många har det varit ett prövande år med fattigdom och sjukdom och nu en oro och stress över alla kostnader som julfirandet för med sig.

Kommer det att finnas pengar till julklappar till barnen och barnbarnen? Kan vi ha mat på julbordet och samtidigt köpa en julgran? Och hur ska vi klara tiden efter jul när resterna är slut?

Jag citerar: ”Men jag vill inte ge mest till de som redan har mest. Jag kan ärligt säga till er med de största förmögenheterna: Nu får ni faktiskt stå tillbaka – nu är det vanligt folks tur! Jag vill satsa just på pensionärerna och barnfamiljerna.”

Här kommer ytterligare ett citat: ”Alla barn ska kunna växa upp under trygga förhållanden. Varje barn har rätt att växa och utvecklas efter sina egna förutsättningar och önskemål, oavsett bakgrund och familjens ekonomi.”

Så sa Stefan Löfven respektive Ulf Kristersson i sina Almedalstal för drygt ett år sedan – och ni kan aldrig gissa vad som hände sedan.

Fru talman! Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna sänkte skatten med uppemot 20 miljarder för dem som redan har allt

och satsade inte en spänn på sjukersättningen. Som om det inte var nog innebär regeringens, Centerns och Liberalernas budget för nästa år över 6 miljarder i julklapp till samhällets absoluta elit när värnskatten slopas.

Detta sker samtidigt som barnfamiljer blir fattiga på grund av sjukdom i familjen. Föräldrar har inte råd att köpa skridskor till sina barn. Det är fullständigt ovärdigt. De 2 ½ miljoner som Volvos vd Martin Lundstedt årligen tjänar på skattesänkningen kunde ha gått till vinterjackor i fattiga barnfamiljer.

Men, fru talman, så jobbar inte Socialdemokraterna och Moderaterna, oavsett vad som sagts i valrörelsen.

Verkligheten ser ut som den gör. Det blir större klyftor och fler fattiga. Andelen barnfamiljer som lever med låg ekonomisk standard har fördubblats under 2000-talet. Vissa barn kommer tillbaka från jullovet och berättar om exotiska lyxsemesterar medan andra inte har kommit längre än till hyreshusets lekplats.

Efter jul- och nyårshelgerna kommer årets fattigaste månad. Många har svårt att få ekonomin att gå ihop i januari. Särskilt svårt är det för pensionärer och långtidssjuka, för dem som slitit ut kroppen under ett långt arbetsliv och inte orkar längre och för dem som har haft oturen att bli sjuka eller råka ut för en olycka.

Efter årsskiftet börjar den nya statsbudgeten gälla. Då blir effekterna av 73-punktsgängets prioriteringar tydliga. Regeringen gör skillnad på dem som har sjuk- och aktivitetsersättning, så kallade sjukpensionärer, och ålderspensionärer. Vid årsskiftet höjs garantipensionen något, och taket i bostadstillägget för ålderspensionärer höjs med 1 400 kronor. Höjningarna är välkomna och nödvändiga men alldeles för små.

Anmärkningsvärt är att regeringen inte genomför motsvarande förändring för dem som har sjuk- och aktivitetsersättning. Varför skulle inte landets sjukpensionärer förtjäna samma villkor? Jag har själv levt på aktivitetsersättning och vet hur omöjligt det är att få allt att gå ihop. Folk har inte råd att betala hyran, så julklappar är inte ens med på önskelistan. I SVT:s *Sjukt stressad* berättar Linda om hur hon i åtta månader står utan sjukpenning och får leva på sin mans inkomst. Hennes sjukdomstillstånd förvärras av allt bråk med Försäkringskassan. Hon blir misstänkliggjord och förödmjukad. Detta är ett återkommande vittnesmål och en av de största tragedierna i vår tid.

Om Vänsterpartiets budget i stället hade gällt skulle garantipensionen och garantinivån i sjuk- och aktivitetsersättningen ha höjts med drygt 1 000 kronor i månaden. Skattekllyftan mellan dem som jobbar och pensionärer och sjuka hade slutits. Och självklart skulle bostadstillägget för personer med sjuk- och aktivitetsersättning ha höjts på samma sätt som för ålderspensionärer.

Fru talman! Den universella mirakelkuren i Sverige 2019 tycks heta Försäkringskassan. Gå dit och du blir frisk direkt! Undrens tid är inte förbi. I stället för handpåläggning har vi nu handläggning. Du blir friskförklarad direkt. Jesus har spelat ut sin roll. Nu behövs bara gudomliga bedömningar av arbetsförmågan. Prasad vare Försäkringskassan och regeringens direktiv! Efter ett besök kan ME-sjuka gå på vattnet, psykiskt sjuka mår förträffligt och cancersjuka är friska som nötkärnor. Halleluja, arbetsförmågan står i centrum!

Vänsterpartiet vill reparera sjukförsäkringen, som den borgerliga regeringen började förstöra 2008. Vi vill slopa rehabiliteringskedjan och göra sjukförsäkringen mer individanpassad så att hänsyn tas till sådant som ålder, kön och tidigare arbetslivserfarenhet. Läkarintygen ska få större betydelse, och arbetsgivarens ansvar för rehabiliteringen ska öka.

Dessutom måste kraven för att få sjuk- och aktivitetsersättning, som i dag är de hårdaste i hela OECD, göras om. Även om man har haft oturen att bli sjuk ska man kunna få leva utan stress och oro. Man ska exempelvis kunna fira jul utan konstant stress över att pengarna inte ska räcka till.

Fru talman! De växande klyftorna beror på politiska val. År 2007 beviljades 41 000 personer sjukersättning för första gången. År 2018 var siffran 5 500 personer, trots att befolkningen hade ökat med 1,5 miljoner. Avgifterna har legat på ungefär samma nivå hela tiden, men utbetalningarna har minskat med över 100 miljarder.

Det är vi löntagare som betalar för sjukförsäkringen via de sociala avgifterna, som är en del av vårt löneutrymme. Men pengarna går inte längre till ersättningssystemen utan till skattesänkningar rakt ned i fickan på miljonärer som Martin Lundstedt. Störst nedskärningar har gjorts för långvarigt sjuka. Där har utbetalningarna till och med halverats, från 87 miljarder till 43. Det är en skandal.

Samtidigt väljer regeringen alltså att avskaffa värnskatten för dem som tjänar allra mest. Charles Dickens berättelse om Ebenezer Scrooge är inte längre bara en julsaga. Ett kyligare Sverige är en realitet 2019.

Fru talman! Vänsterpartiet vill ha ett samhälle där sjukdom och pension innebär ett fortsatt gott liv med ekonomisk trygghet. Vi vill ha ett samhälle som håller ihop och där alla kan se fram emot julfirandet nästa år och alla kommande år. Därför kommer vi att avstå i den kommande omröstningen.

Anf. 41 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M) replik:

Fru talman! Det var en fantastisk litania från Ida Gabrielsson om det fruktansvärda samhälle vi lever i. Det är total katastrof och stora skillnader, och ingen har råd att fira jul eller vara sjuk.

Då är det förvånande att Vänsterpartiet stöttar en socialdemokratiskt ledd regering som sänker skatten för de allra rikaste. Det är också förvånande att Vänsterpartiet stöttar en socialdemokratiskt ledd regering som i sitt regleringsbrev gett Försäkringskassan i uppgift att neka så många som möjligt sjukintyg.

I stället för att anklaga Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna för att vara skyldiga till denna stora katastrof borde Ida Gabrielsson se sig själv i spegeln och fråga vilket parti hon stöttar och vilka konsekvenser det får för det samhällskontrakt vi alla är eniga om att vi ska ha. I ett tidigare replikskifte var jag och ledamoten Björn Petersson eniga om att det handlar om att man ska vara sjukskriven om man är sjuk men att det viktiga är att ha en sysselsättning.

Det är jättetråkigt att Ida Gabrielsson likställer Moderaterna och Socialdemokraterna, och jag har svårt att förstå hur Ida Gabrielsson över huvud taget tänker.

Anf. 42 IDA GABRIELSSON (V) replik:

Fru talman! Moderaterna är det parti som lägger allra minst pengar på sjukersättningen. Svårare än så är det inte.

Även om Moderaterna har missat det kommer Vänsterpartiet till kammaren med sin egen budget med de förslag som jag föredrog. Det är det vi vill ska vara samhällskontraktet.

Varken Moderaternas eller Socialdemokraternas förslag duger åt oss. Därför lägger vi fram egna förslag om att höja grundnivån i sjukersättningen så att man får runt 1 000 kronor mer i månaden och om att se till att fler än i dag får sjukersättning och har rätt att vara sjuka när de är sjuka och att människor har möjlighet att fira jul, känna sig trygga och inte bli mer sjuka av att tjafsas med myndigheter.

Det är förstås tråkigt för mig att höra att det finns så lite förståelse för den situation som många människor befinner sig i och att höra Moderaterna säga här, kanske rakt i ansiktet på dem som sitter hemma och tittar, hur enkelt det kan vara att vara sjukskriven och att det är en överdrift av mig att berätta att människor kanske inte har råd med kläder till sina barn. Jag kan berätta för Moderaterna att det inte är någon överdrift. Vi kan prata om vilken regering som ska regera och om skattesänkningar, men den situationen vet jag allt om. Att få ihop pengar för dagen när man är sjuk är inte ens möjligt med de ersättningsnivåer och det system vi har idag, och detta vill Vänsterpartiet ändra på.

Anf. 43 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M) replik:

Fru talman! Jag blir nästan upprörd när jag får höra att jag inte vet vad det handlar om att vara sjukskriven. Jag kan upplysa Ida Gabrielsson om att jag, i min profession som verksamhetschef på en vårdcentral, vet allt om att kämpa med och mot Försäkringskassan när det gäller att man inte har fått sina sjukintyg beviljade. Jag har full förståelse och vet precis vad jag pratar om i denna fråga, så jag vill inte få det i ansiktet att jag inte vet något om det.

Däremot har vi från Moderaterna sagt att vi hellre vill se tidig rehabilitering och tidiga insatser än att personer ska hamna i sjukskrivning. Detta är betydligt mer viktigt än att låta det gå så långt som till en sjukskrivning. Det är bättre att folk får vara friska och kan vara i någon form av sysselsättning än att de är sjuka.

Anf. 44 IDA GABRIELSSON (V) replik:

Fru talman! Jag kan absolut be Elisabeth Björnsdotter Rahm om ursäkt. Det var inte så jag menade, utan det jag menade var helt enkelt att Moderaterna sa att den nivå av problem som jag och Vänsterpartiet tidigare anförde inte finns. Det var inledningen på hennes replik. Jag kan absolut be Elisabeth Björnsdotter Rahm om ursäkt om hon möjligen har mer kunskap om detta än vad jag trodde. Men då vill jag också att Elisabeth Björnsdotter Rahm och Moderaterna ska titta alla sjukskrivna i ögonen och be om ursäkt för den budget och den politik de för fram.

Anf. 45 SOLVEIG ZANDER (C) replik:

Fru talman! Det är intressant att lyssna på Ida Gabrielsson och Vänsterpartiets politik. Jag hörde från talarstolen att pengar är det viktigaste i sammanhanget när man är sjuk och att det är allena saliggörande och att

höjda ersättningsnivåer skulle lösa problemen för alla som är sjukskrivna och alla som över huvud taget inte kan arbeta. Då undrar jag, fru talman, om Ida Gabrielsson vet att man mår bra av att kunna arbeta och av att kunna ta del i arbetslivet och den sociala gemenskap som finns när man har ett arbete. Det betyder rehabilitering. Jag hörde inte ett ord från Ida Gabrielsson om rehabilitering eller möjligheten att återgå i arbete. Nej, det ska vara lättare att få ersättning. Vet Ida Gabrielsson möjligen varifrån pengarna till våra ekonomiska trygghetssystem kommer? De kommer från att människor arbetar.

Jag skulle vilja höra vad det är för rehabiliteringsinsatser som Vänsterpartiet förkastar och inte nämner ett ord om i diskussionen om sjukskrivning. Men man vill att det ska vara lättare att få ersättning och att alla regler som över huvud taget finns för rehabilitering och återgång i arbete ska tas bort. Har Vänsterpartiet något annat förslag än den rehabiliteringstrappa som finns? Vad säger Ida om att alla måste få möjlighet att återgå i arbete? (Applåder)

Anf. 46 IDA GABRIELSSON (V) replik:

Fru talman! Jag vill tacka Solveig Zander för passningen om varifrån pengarna kommer. Det var detta jag tog upp i mitt anförande – att pengarna ju kommer från avstått, inbetalt löneutrymme. Det är en försäkring som alla människor som blir sjuka ska ha rätt att få ta del av. Men i stället har Moderaterna och andra partier i denna församling valt att använda pengarna till stora och omfattande skattesänkningar – de pengar som folk har jobbat och slitit för och avstått i inbetalda socialförsäkringar. Det har blivit en dramatisk skillnad på hur mycket pengar det finns i systemet och hur det ser ut i dag.

När det handlar om rehabilitering vill Vänsterpartiet såklart gärna att de som är friska ska jobba. Det finns ingenting viktigare än att man ska få möjlighet till ett jobb, tycker Vänsterpartiet. Men det är en helt annan sak att påstå att någon som är sjuk kan jobba fast personen i fråga är sjuk och läkaren har sagt att det är så. Det är detta som är frågan för oss, inte huruvida en person som har arbetsförmåga och kan jobba ska göra detta.

Vi har därför satsat mycket mer omfattande på rehabilitering i vårt förslag, som finns i vår riksdagsmotion. Det handlar om att vi vill ha en individanpassad rehabilitering i stället för väldigt stelbenta rehabiliteringskedjor, som knappast leder till att människor kommer in i en positiv och bra sysselsättning utifrån den aspekt av olika sjukskrivningsproblematiker som vi ser i dag.

Anf. 47 SOLVEIG ZANDER (C) replik:

Fru talman! Vad är egentligen rehabilitering? Jo, det är att få hjälp och stöd att kunna återgå i arbete. Precis som Ida Gabrielsson och Vänsterpartiet menar har vi avstått löneutrymme för att kunna ha våra trygghetssystem. Det är detta som är viktigt. Men då måste vi ju arbeta i den mån vi kan för att kunna få ta del av de insatta medlen i våra trygghetssystem. Detta betyder att det viktigaste av allt är rehabilitering och att möjliggöra för företagen att medverka till den rehabilitering som finns. Men Ida Gabrielsson har ju inga förslag om hur detta ska gå till.

Jag måste avsluta med att säga: Känner inte Ida Gabrielsson till giftermålsbalken och att man är ekonomiskt ansvarig för den man är gift med? Jag tyckte mig höra att det var tveksamt på det området.

Anf. 48 IDA GABRIELSSON (V) replik:

Fru talman! Sjukförsäkringen är en individersättning, inte som försörjningsstöd till exempel. Balken är lite tvetydig där. Det finns andra bedömningar man kan göra när det gäller till exempel bostadstillägg och sådant, men i grunden har man rätt till sin egen sjukförsäkring.

Jag vill kort säga att vi har många förslag om hur rehabiliteringen ska gå till, och detta är jätteviktigt. Men försök inte blanda bort korten, Elisabeth Björnsdotter Rahm! Ni har sett till att människor blir utförsäkrade, att människor inte får en ersättningsnivå som gör att de ens har möjlighet att fira jul och att människor oroas och blir mer sjuka av det system som vi har i dag. Försök inte blanda bort korten genom att påstå att Vänsterpartiet inte har rehabiliteringsförslag! Vi har långt fler rehabiliteringsförslag än de som finns i dag.

Anf. 49 HANS EKLIND (KD):

Fru talman! Kristdemokraternas förslag när det gäller utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning finns utförligt redovisade i en partimotion. Vi har även ett särskilt yttrande när det gäller detta avsnitt.

Kristdemokraternas utgångspunkt är att sjukförsäkringen ska vara trygg för den som saknar arbetsförmåga på grund av sjukdom. Den som kan återfå arbetsförmågan, helt eller delvis, ska samtidigt få hjälp och gott stöd för att komma tillbaka i arbete. Allt annat utgör faktiskt ett stort slöseri med både mänskliga och samhällsliga resurser.

Människans värde sitter inte i hur mycket hon arbetar eller hur produktiv hon är. Men samtidigt ska vi inte underskatta den betydelse som arbetet utgör för den enskilde. Det kan handla om allt från den självkänsla som man får till att man får bättre förutsättningar att exempelvis bilda familj och ge sina barn goda uppväxtvillkor.

Men alla har inte möjlighet att arbeta helt eller ens delvis. De som har drabbats av en sjukdom eller en nedsättning av prestationsförmågan som medför en stadigvarande nedsatt arbetsförmåga har rätt till sjuk- och aktivitetsersättning. År 2018 genomfördes en rad viktiga förändringar för dem som har denna ersättning. Man höjde garantiersättningen, man höjde bostadstillägget och man sänkte skatten. Det var bra åtgärder.

Men vi kristdemokrater vill gå längre. Därför har vi i vårt budgetalternativ med en förstärkning av sjuk- och aktivitetsersättningen med 2 000 kronor om året och avsätter därför i vårt budgetalternativ nästan 1 miljard kronor för detta under de kommande tre åren.

För dem som inte drabbas av stadigvarande nedsatt arbetsförmåga är det viktigt att vi har en fungerande rehabiliteringskedja. Vi har tidsgränser och fastställda avstämningpunkter som syftar till att sjukskrivningsprocessen ska präglas av tidiga insatser, aktivitet och tydliga regler. Det ska också säkerställas att den sjukskrivne får en kontinuerlig kontakt med Försäkringskassan och ett tidigt individuellt stöd.

Alla kan inte arbeta 100 procent av en heltid, men alla ska ha möjlighet att arbeta 100 procent av sin förmåga. Om arbetsförmågan, inte arbetsför-

mågan, är utgångspunkten tycker vi kristdemokrater att det är rimligt med mer flexibilitet. Vi föreslår därför att de fasta steg som finns i sjukpenningen, i sjukersättningen och i rehabiliteringspenningen ska slopas. De är i dag 25, 50, 75 eller 100 procent. Vi menar att det måste vara möjligt för en person som i samråd med läkare vill öka sin arbetsinsats med 10 procent, men som inte känner sig redo för 25 procent, att göra det.

Vi ser att det finns tydliga risker med en lång sjukfrånvaro. Det finns en entydig forskning på detta område. Det handlar om att det finns en ökad risk för följsjukdomar men också för social isolering och psykisk ohälsa. Vi vet att risken för att sjukskrivningen ska bli lång ökar om man har varit sjukskriven mer än 180 dagar. Detta är en utveckling som vi inte kan godta.

Fru talman! Vi kristdemokrater menar att vi även måste titta på orsaksamband som kanske finns utanför sjukförsäkringen för att lyckas. Jag har i denna kammare vid ett par tillfällen lyft fram att vi måste få till en politik som bidrar till att minska stressen och till att skapa förutsättningar för en förbättrad folkhälsa. Möjligheterna för var och en av oss att få ihop vårt eget unika livspussel är viktiga. De påverkas naturligtvis av politiken på en rad olika områden, inte bara det som vi debatterar här och nu.

Om det är jobbet som gör dig sjuk, exempelvis av psykosociala skäl, är det långt ifrån säkert att sjukskrivning från detta jobb är den rätta medicinen i längden. Det kan vara en nödvändig första åtgärd. Men det är kanske åtgärder på arbetsplatsen som är lösningen, eller att det blir lättare att byta arbete eller att det blir lättare att flytta. Här tror jag att vi måste tänka mycket bredare än vad vi gör i dag.

Fru talman! Jag skulle vilja avsluta detta anförande med att nämna två av de förslag som finns med i vår motion. Det ena handlar om mentorer, och det andra handlar om arbetsintegrerande sociala företag.

Även om de allra flesta som blir sjukskrivna återgår till sitt arbete utan att behöva några arbetslivsinriktade rehabiliteringsåtgärder finns det personer som befinner sig i en utsatt situation eller som av andra skäl faktiskt inte förmår att tillgodogöra sig denna rehabiliteringsprocess. Vi kristdemokrater menar att det då skulle behöva finnas ett personligt stöd, så kallade mentorer, som kan underlätta samspelet mellan den enskilde, arbetsplatsen och andra aktörer. Som Julia Kronlid så klokt sa måste man ibland nästan vara frisk för att kunna vara sjuk.

Mentorer är då ett sätt att kunna få ett uppmuntrande stöd för att komma över den tröskel som kan finnas för människor för att kunna börja ta till vara de möjligheter som erbjuds. Jag vet att man många gånger inte orkar eller inte förmår att se detta för egen maskin. Men en mentor skulle kunna hjälpa dessa personer att se och vara ett bollplank, en samtalspartner och en rådgivare. Därför vill vi kristdemokrater att ett system med mentorer för långtidssjukskrivna utreds.

Fru talman! Det andra förslaget som jag vill nämna gäller arbetsintegrerande sociala företag. De tar emot personer som har arbetshinder men som exempelvis inte Samhall jobbar med. Det handlar om människor som står mycket långt från arbetsmarknaden.

För drygt en månad sedan var jag i Jönköping och besökte Circular Centre där. Det är ett socialt arbetsintegrerande företag. Det var ett fantastiskt besök. Jag mötte personal, och jag mötte kvinnor som man arbetar med. Detta företag tror verkligen på varje människas inneboende kraft, förmåga och vilja att ta ansvar. På CC, som jag kallar dem, har man riktat

in sig på att hjälpa kvinnor som står mycket långt från arbetsmarknaden och kvinnor som har drabbats av psykisk ohälsa på grund av detta. Men man har nu ett framgångsrikt arbete för utrikes födda kvinnor på CC.

Jag kände hopp efter timmarna där med personalen och dessa kvinnor, eftersom de såg en potential i alla människor. Det enda som detta företag såg till att ge var den hjälp som behövdes för att kvinnorna skulle kunna utveckla detta.

Vi kristdemokrater vill att dessa ca 350 företag som finns i dag ska fördubblas. Därför avsätter vi 400 miljoner kronor varje år för att dessa arbetsintegrerande sociala företag ska få täckning för kostnader som räcker till lön för verksamhetsledare och handledare.

(Applåder)

Anf. 50 BJÖRN PETERSSON (S):

Fru talman! I dag debatterar vi utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning. Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande. Sedan vill jag att vi reflekterar över utgiftsområdets rubricering: Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning. Det handlar om trygghet för dem av oss som har oturen att drabbas av sjukdom eller funktionsnedsättning, trygghet för att vi ska kunna lägga vår energi på att bli friska, trygghet när livet i övrigt är kärt och svårt och trygghet när vi är som svagast.

Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning är vad dessa statens utgifter är till för att skapa åt vårt folk.

Från någon av de föregående talarna har det låtit som att det skulle finnas ett självändamål i att minska dessa utgifter och att det här skulle finnas ett annat intresse överordnat trygghet åt den som haft oturen att drabbas av sjukdom. Så ser inte vi socialdemokrater på frågan.

Fru talman! För oss socialdemokrater är målet att vi ska ha en sjukförsäkring som innebär att den som är sjuk och inte kan arbeta har rätt till en snabb rehabilitering tillbaka till arbete och ekonomisk trygghet under den tid som det tar och att den som är varaktigt sjuk och inte kan jobba har en trygg ekonomisk situation och inte en ständig klump i magen över hur livet ska gå ihop – ett förutsägbart och tydligt skyddsnät och ett starkt samhälle som finns där för oss när vi är som svagast.

Nu är det säkert några som lyssnar där hemma som rynkar sina pannor. Och några tar nog till mer kraftfulla uttryck än så, är jag rädd, för det är alltför många runt om i landet som vittnar om helt andra erfarenheter än den målbild jag beskriver. Många runt om i vårt land upplever tyvärr någonting helt annat.

Jag möter en upprördhet hos kamrater som nekas sjukpenning utan att förstå varför. Kamrater som efter 180 dagar i sjukskrivning hänvisas till Arbetsförmedlingen hör av sig till mig i vrede och undrar om inte vi socialdemokrater avskaffade den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen. Och jo, den är borttagen.

Jag kan förstå deras upprördhet. Det låter ju helt osannolikt att den som har ett fast jobb som man kan gå tillbaka till bara man får den där operationen som man väntar på helt plötsligt ska nekas ersättning och hänvisas till Arbetsförmedlingen och a-kassan. Men där har vi bevisligen hamnat.

Rehabiliteringskedjan, som infördes 2008, har flera fasta tidsgränser. En av dem är att ens arbetsförmåga vid dag 180 ska prövas mot, som det

heter, normalt förekommande arbete. Om man anses ha arbetsförmåga att utföra ett normalt förekommande arbete och det inte finns några särskilda skäl nekas man ersättning och förväntas ställa sig till arbetsmarknadens förfogande.

Det kan ju tyckas rimligt att man vid något tillfälle i sjukskrivningsprocessen prövas även mot annat arbete än hos sin arbetsgivare. Men lika rimligt som det är att det bör ske en prövning, lika märkligt kan det tyckas vara att man ska behöva söka ett annat arbete om man har ett arbete man kan komma tillbaka till bara man får den där operationen man väntar på.

Just den problematiken lyftes fram i delbetänkandet *Ingen regel utan undantag – en trygg sjukförsäkring med människan i centrum* som vi fick presenterat för oss i januari. Utredaren pekar där på att kraven för att skjuta upp bedömningen mot normalt förekommande arbete anses alltför höga.

Men så har vi också frågan om vad som menas med normalt förekommande arbete. Vad är det för arbete som vår arbetsförmåga ska prövas mot? Vad är det för arbeten som vi förväntas söka oss till i stället för dem vi redan har? Här har vi sett en utveckling i tillämpningen som tyvärr måste ses som allt annat än tydlig och förutsägbar. Normalt förekommande arbete tycks i vissa fall kunna vara vad som helst, och så kan det ändå inte ha varit tänkt.

Begreppet normalt förekommande arbete är utredningens huvudfråga. En trygg försäkring är förutsägbar, och då måste det vara tydligt för oss hur vår arbetsförmåga ska bedömas och mot vad. När kan vi förvänta oss att sjukförsäkringen täcker upp för oss? Utredningens slutbetänkande kommer nu i januari, och jag förväntar mig skarpa lagförslag för oss här i kammaren att ta oss an så att vi tillsammans kan göra sjukförsäkringen tydligare och tryggare.

En annan del för oss här i kammaren att ta oss an framgent är sjukersättningen. Det hade inte varit något konstigt om de historiskt låga talen av nybeviljande kunde förklaras av ett förbättrat hälsotillstånd i befolkningen, men så är tyvärr inte fallet. Snarare beror det på att Försäkringskassan har blivit allt skarpare i sin handläggning och att tillämpningen av regelverket från 2008 har utvecklats så att allt färre uppfyller kriterierna och beviljas ersättning.

Efter Riksrevisionens granskning för ett år sedan vet vi att en stor andel av dem som nekas sjukersättning förblir med sjukpenning med allt lägre ersättning och att de faktiskt saknar arbetsförmåga. Det är ingen värdig ordning att den som har varaktigt nedsatt arbetsförmåga ska tvingas söka om sjukintyg om och om igen, uppta resurser i hälso- och sjukvården och gå med en klump i magen, oviss över hur man ska få ihop livet.

Vi här i kammaren behöver se till att de med varaktigt nedsatt arbetsförmåga finns i rätt regelverk. Jag hoppas innerligt att den översyn av sjukersättningen som görs på Regeringskansliet snart bär frukt.

Fru talman! Nu har jag ägnat huvuddelen av min talartid åt att berätta vad vi socialdemokrater anser borde göras härnäst och kanske alldeles för lite tid åt att tala om vad regeringen gör. Låt mig därför ta några exempel.

Från och med den 1 januari blir det obligatoriskt med rehabiliteringskoordinatorer hos landets regioner. De ska efter behov stödja den sjukskrivne med samordning av hälso- och sjukvården och göra det lättare att återgå till, eller för den delen komma in i, arbetslivet. Alla våra regioner har tidigare haft någon form av koordination. Men nu sätts det upp en

struktur för likformighet, och regionerna kompenseras enligt den kommunala finansieringsprincipen med 361 miljoner.

Vi har hört att det har talats en del här om den psykiska ohälsan. Den fortsätter att öka, främst bland kvinnor. Den stora skillnaden mellan män och kvinnor när det gäller detta kan bero på arbetsförhållanden och dubbelarbete. Arbetsmiljöverket har fått i uppgift att titta på arbetsförhållanden, och vi socialdemokrater arbetar vidare med föräldraförsäkringen för att skapa ett ökat jämställt ansvarstagande i hemmet.

Vi har hört nämnas att Socialstyrelsen tillförs ytterligare 4 miljoner för utvecklingen och utvärderingen av det försäkringsmedicinska beslutsstödet som främst används av läkare men även av Försäkringskassans handläggare.

Detta är några av de saker som görs av regeringen. Sverige förtjänar en trygg och väl fungerande sjukförsäkring. Jag hoppas vi här i kammaren och i utskottet framgent kan samlas kring att öka tryggheten för alla dem som behöver den allra mest.

(Applåder)

Anf. 51 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M) replik:

Fru talman! Sjukförsäkring – det är precis vad ordet står för. Det är en försäkring som ska användas när man blir sjuk. Det är en försäkring som vilken annan försäkring som helst. Sjukförsäkringen täcker inte alla tillstånd. Det har Försäkringskassan varit tydlig med men kanske inte kommunicerat ut i så stor omfattning.

Som Björn Petersson nämnde görs mycket, men jag skulle vilja säga att det de senaste fem åren har varit den socialdemokratiska regeringen som har skrivit regleringsbrev till Försäkringskassan. Regeringen har alltså haft sin fulla möjlighet att ändra i regleringsbrevet så att Försäkringskassan kan hantera sin verksamhet på ett helt annat sätt än man gör i dag.

Björn Petersson talar även om rehabiliteringskedjan, och där är jag helt enig med honom. Men jag saknar en ny rehabiliteringskedja för psykiatriska diagnoser. Som jag sa i mitt anförande kan man inte jämföra en bruten fot med ett utmattningsyndrom, som man gör i dag. Det är en av anledningarna till att vi har den stora psykiska ohälsa som vi ser i dag.

Visst ska vi ha en trygg försäkring, men det innebär då en betoning på försäkring och att den ska vara trygg för den som behöver den. Jag skulle vilja höra Björn Peterssons syn på hur vi i framtiden ska jobba vidare för att vi ska få en trygg försäkring.

Anf. 52 BJÖRN PETERSSON (S) replik:

Fru talman! Ledamoten frågar mig hur vi ska jobba vidare för en trygg försäkring. Jag anser inte att det är genom att sänka taket i sjukförsäkringen, genom att vi ska trappa ned på ersättningsnivåerna eller genom att återinföra bortre tidsgränser. Jag tänker inte att ett sätt är att skärpa kvalificeringskraven i sjuk- och aktivitetsersättningen.

Jag tänker att vi däremot behöver arbeta med de saker som jag tog upp i mitt anförande. De vassaste kanterna i vårt system i dag är sjukpenningen vid 180 dagar och normalt förekommande arbete. Det gäller också sjukersättningen, som i dag har orimligt låga nivåer, vilket också Försäkringskassan själva vittnar om till oss här inne. Riksrevisionen påtalar också detta i sin rapport.

Prot. 2019/20:53

17 december

Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Att skärpa kraven när såväl riksrevision som försäkringskassa påtalar att kraven i dag är för hårda ser inte jag som en väg framåt. Jag ser inte heller att det är något där vi här i kammaren kan finna gemensam mark.

Däremot är jag övertygad om att det i denna kammare finns en vilja och en majoritet för att arbeta med rehabilitering och tidiga åtgärder, att se till att arbetsgivarna kommer in i ett tidigt skede och tar ansvar för sina anställda, att se till att Försäkringskassan är delaktig och att hålla folk i sysselsättning. *Det* är jag övertygad om att vi här tillsammans kan arbeta för.

Anf. 53 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M) replik:

Fru talman! På slutet kom precis det jag väntade på i Björn Peterssons replik: rehabiliteringen. Men det var väldigt mycket tal om ersättningsnivåer, om pengar, om pengar, om pengar och om ersättning, inte om tidiga insatser för rehabilitering och för att undvika en sjukskrivning. Jag tror nämligen inte att man mår bra av en sjukskrivning. Jag tror att man ska jobba med tidiga insatser för att kunna undvika sjukskrivning i så stor omfattning som möjligt.

Björn Petersson tog också upp att det den 1 januari införs en lag om rehabiliteringskoordinatorer. Det är en bra åtgärd, men 361 miljoner till 21 regioner blir inte många kronor per region. Det blir tufft.

Anf. 54 BJÖRN PETERSSON (S) replik:

Fru talman! När jag talar om sjukförsäkringen talar jag mycket om nivåer, siffror och ersättningar. Det är det som Sveriges arbetare förväntar sig av vårt system, det som de ser av vårt samhällskontrakt. Den dag de drabbas av sjukdom ska vi leverera en nivå som ger dem ekonomisk trygghet. Det är hela syftet med vårt sjukförsäkringssystem, som vi socialdemokrater ser det.

Visst ska vi arbeta förebyggande. Hela arbetsmiljöarbetet är en paradgren för socialdemokrater som bygger på arbetarrörelsen och den fackliga del jag kommer ifrån. Förebyggande arbete gör vi där.

(Applåder)

Anf. 55 JULIA KRONLID (SD) replik:

Fru talman! Tack, Björn Petersson, för ditt anförande! Jag instämmer i det som ledamoten säger om den ekonomiska tryggheten och att man ska kunna lita på samhällskontraktet. Men Socialdemokraterna har ju haft som mål att få ned sjuktalen, och det målet har stått över allting annat. Tidigare var målet att komma ned till nio sjukdagar. Nu har man visserligen tagit bort det, men fortfarande handlar det om att få ned sjuktalen och förbättra statistiken. Jag kan inte tolka det på annat sätt än att detta har stått över allting annat, och det har gått ut över människor som har utförsäkrats på osakliga grunder och känner sig väldigt illa behandlade av sjukförsäkringssystemet.

Min fråga till Björn Petersson är om ledamoten är beredd att verkligen trycka på regeringen att justera regleringsbrevet så att det är samhällskontraktet och människors trygghet som står i första rummet, inte att förbättra och förfina statistiken för att det ska se bra ut och kanske för att spara pengar till statsbudgeten.

Jag har också en annan fråga. Björn Petersson tog upp bedömningen vid dag 180, och jag instämmer verkligen i att det är ett stort problem att man ska prövas mot några fiktiva fantasijobb som inte finns i verkligheten. Här har dock vi ett konkret förslag som vi lade fram i förra årets budget och som vi lägger fram även i årets budget, nämligen att det åtminstone ska begränsas till ens eget kompetensområde och att det ska vara riktiga jobb man prövas mot. Är det någonting som ledamoten är beredd att ta med sig i utredningen och i det förslag som ska presenteras, eller kanske till och med stödja redan nu?

Jag tycker att det inte ska behöva ta så lång tid. Detta är en förändring som borde ha kunnat ske mycket snabbare. Det är just vid bedömningen dag 180 som väldigt många utförsäkras, och utförsäkringarna har ökat sedan Socialdemokraterna kom till makten. Här måste det göras saker snabbt.

Anf. 56 BJÖRN PETERSSON (S) replik:

Fru talman! Utförsäkringarna har ökat, säger Julia Kronlid, och den bortre tidsgränsen tog vi bort. Mig veterligen ligger det ett tillkännagivande till regeringen att återinföra den, som Julia Kronlid med flera här i kammaren har röstat igenom.

För oss socialdemokrater finns det ingen anledning att utförsäkra folk från sjukförsäkringen. Människor ska ha trygghet i sjukförsäkringssystemet efter den situation de befinner sig i. När människor går från sjukpenning ut i arbetslöshet – som det blir vid 180 dagar, vilket jag talade om – flyttas de ju de facto bara till ett annat system. När ersättningarna sjunker, vilket de gör när man bOLLAS mellan systemen, hamnar de till slut på kommunerna och kommunernas försörjningsstöd. Här sparas inga pengar någonsans; man skapar bara mänskligt lidande helt i onödan. Dessutom gör vi det på bekostnad av ett system som vi arbetare redan har betalat för. Det finns ingen mening för en socialdemokrat att flytta runt folk på det viset – absolut inte!

Ledamoten Kronlid frågar mig om vi ska ligga på regeringen om att ändra regleringsbrev för att få bort målen. De är inte kvar. Det var samhällsmål, inte mål på individnivå. Riksrevisionen har slagit fast att denna styrning fick den effekten, vilket var olyckligt. Det var inte meningen. Vi strävar efter låga sjukskrivningstal eftersom vi önskar att människor håller sig i sysselsättning och är friska. Det är genom rehabilitering vi ska få ned sjukskrivningsdagarna.

Anf. 57 JULIA KRONLID (SD) replik:

Fru talman! Den tidigare bortre tidsgränsen var tre år. Tanken med denna gräns har aldrig varit att svårt sjuka människor, exempelvis cancersjuka, ska utförsäkras på löpande band. Faktum är dock att folk i dag utförsäkras tidigare än med den bortre tidsgränsen. Då fanns det också möjlighet att komma tillbaka till sjukpenningen. Den möjligheten finns inte i dag. Jag vill fortfarande påstå att Socialdemokraterna för en hårdare politik än vad Reinfeldts regering gjorde.

Sedan finns det mycket att säga om den tidigare bortre tidsgränsen. Jag är inte för att återinföra den så som den var då, och vi har inte föreslagit det i nuvarande budget. Vi föreslår ett annat system i stället.

Är Socialdemokraterna beredda att se till att människor faktiskt mår bättre i Sverige på riktigt och inte bara försöka förfina statistiken? Jag vill fortfarande hävda att det är det som står över allting annat. Det handlar också om den psykiska ohälsan, som framför allt drabbar kvinnor. Det här är ett väldigt allvarligt jämställdhetsproblem som vi måste gå till botten med.

Anf. 58 BJÖRN PETERSSON (S) replik:

Fru talman! Ledamoten berättar att man nu har en annan lösning på detta. Men sanningen är att vid varje givet tillfälle röstar Sverigedemokraterna på den moderata lösningen när de får chansen – två gånger hittills. En av dem var det tillkännagivande jag nämnde om att återinföra den bortre parentesen, alltså att ”på löpande band”, som Julia Kronlid beskriver det, utförsäkra svårt sjuka människor.

Julia Kronlid talade också i sitt anförande om att återupprätta grundtryggheten och att man nu satsar 5 miljarder mer på de sjuka än vad regeringen gör. 5,3 miljarder går till företagen – ett beställningsjobb från Svenskt Näringsliv, kan man gissa – för att ta över sjuklöneansvaret, som Julia Kronlid beskrev det.

Nej, vi jobbar för arbetarna och för de sjuka, för deras väl och ve.
(Applåder)

Anf. 59 SOLVEIG ZANDER (C):

Fru talman! I budgetförslaget inom det område vi nu debatterar, Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning, är formuleringen i den första meningen i avsnittet som har rubriken Anslagen och bemyndigandet: ”De allmänna socialförsäkringarna är en central del i den svenska välfärdsmodellen och har under lång tid bidragit till att skapa trygghet och motverka ekonomisk utsatthet.”

Jag och flera andra får många verklighetsbeskrivningar från personer som får avslag utan att veta varför. De får ett besked från läkare om att de är sjuka och inte kan jobba och ett helt annat från handläggaren på Försäkringskassan, och så får de vara utan ersättning medan Försäkringskassan utreder ärendet. Handläggaren hör inte av sig till den som ansökt om ersättning och samverkar inte med arbetsgivaren.

Uppräkningen kan bli lång, och jag undrar om det är någon som håller med om att detta skapar trygghet för utsatta personer. Det är en väldigt lång välfärdsmodell.

Jag kan fortsätta att räkna upp exempel på misslyckandet med den välfärdsmodell som vi i dag har: när företagare inte vet vilken ersättning de ska få när de blir sjuka eller när företagare och arbetsgivare som ska göra en rehabiliteringsplan för återgång till arbete får blanka sjukintyg. Jag har diskuterat det med ministern den senaste tiden.

Alla de här förtvivlade personerna som inte ställer upp på att sjukskrivningen och sjukersättningen bidrar till att skapa trygghet och motverka ekonomisk utsatthet borde få något annat att se fram emot. Det är hög tid att vi får se ett resultat av det som står i betänkandet om att stärka stödet till individen i olika skeden i sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen, och det behöver utvecklas. Sjukskrivning är ju som bekant, vilket vi inte har hört här tidigare i dag, en ersättning för rehabilitering. Man får en ersättning för att kunna återgå i arbete.

Jag och Centerpartiet förväntar oss att se ett resultat inom en snar framtid. Jag hörde Björn Petersson, från Socialdemokraterna och en av dem som jag förmodar tillhör regeringen, räkna upp vad han menade behöver förbättras och vad han ser framför sig ska ändras. Socialdemokraterna har styrt det här landet i några år nu. Det är konstigt, Björn Petersson, att detta inte har förändrats. Det måste jag hålla med om. Jag undrade ibland när jag lyssnade om Björn Petersson hade bytt parti.

Men för att återgå till Centerpartiet är det faktiskt så att jag och Centerpartiet jobbar för några väldigt viktiga och centrala punkter. De tre absolut viktigaste är följande:

Den första är införandet av e-inkomst till alla så att företagare också får en tydlig sjukpenninggrundande inkomst och att andra arbetstagare kan veta vad de får för ersättning.

Den andra är att fokusera på förebyggande hälsovård. Med det menar jag tidiga insatser, som vi har hört om här tidigare i dag, för de skulle minska sjukfrånvaron för alla, framför allt för de långtidssjukskrivna, naturligtvis. Även personer med psykiska diagnoser skulle få hjälp och stöd fortare, innan de blir sjukskrivna och behöver uppleva det lidande de nu går igenom.

Den tredje punkten är att det inte går att fortsätta med fler inblandade i sjukskrivningsprocessen, utan någon måste hålla i taktpinnen och ha ansvar för att styra detta. Det måste tydliggöras om det ska vara Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, vården, den sjukskrivne eller arbetsgivaren som ska hålla i taktpinnen.

Det finns ett lysande förslag i Växjöregionen. Där har man drivit ett projekt under några år som heter 4-Ess. Det projektet har nu utvärderats, och man har kommit fram till mycket goda resultat. Hemligheten, fru talman, är att arbetsgivaren har hållit i taktpinnen och varit sammankallande i kontakten med alla de fyra eller fem inblandade parterna. Det innebär att man har sänkt sjuktalet radikalt.

Det finns inga svåra förändringar. Det finns bara förändringar, och dem måste vi ha nu.

Jag har tre punkter till som jag vill ta upp. De tre punkterna är ganska gamla och välkända, och jag har tagit upp dem förut. Men eftersom det inte har hänt någonting med de här viktiga punkterna tänker jag ta upp dem igen.

Den första punkten är att det måste bli lättare att få pröva att arbeta utan att äventyra sjukersättning och aktivitetsersättning.

Den andra punkten handlar om möjligheten att kunna vara sjukskriven på olika nivåer. Det har vi också hört om här i dag, och det är viktigt. Det måste införas nu. Man kan inte bara vara sjukskriven 25, 50, 75 och 100 procent, utan man kan faktiskt också vara sjukskriven 5, 10 eller 67 procent. Man måste kunna pröva sin arbetsförmåga och själv kunna rapportera tillbaka till Försäkringskassan: Så här mycket har jag jobbat. En sak är säker, och det är att det skulle vara lättare att komma tillbaka till arbetet då.

Den tredje och sista punkten som jag tänker ta upp är också något som ni har hört mig säga förut. Det är att förtydliga att kvinnor får färre arbets-skadeanmälningar beviljade. En färsk rapport från Inspektionen för socialförsäkringen – detta har också kommit från Riksrevisionen – visar att det

finns tveksamheter när det gäller varför fler män än kvinnor får beviljade arbetsskadeanmälningar.

För mig som centerkvinna och jämställdhetsivrare är det här en väldigt viktig faktor, vill jag påstå. Jag förväntar mig att regeringen, som påstår sig vara en jämställdhetsregering, har jag hört någonstans, verkligen går till botten med det här med oklarheterna i arbetsskedeförsäkringen. Orättvisor beroende på kön accepteras inte längre.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet men förväntar mig att förbättringar och förändringar i de ekonomiska trygghetssystemen vid sjukdom och funktionsnedsättning kommer att prioriteras under 2020.

Anf. 60 BENGT ELIASSON (L):

Fru talman! Inledningsvis vill jag yrka bifall till förslaget i betänkande Sfu 1.

Sjukförsäkringssystemet är, som föregående talare sa, tänkt att vara en hörnsten i vår välfärd och ett signum för Sverige. Det är avgörande för människors trygghet och möjlighet till försörjning vid kort eller långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning. För att värna sjukförsäkringen och tilltron till att stödet kommer när man så väl behöver det liksom till dess finansiering och de offentliga finanserna krävs att sjukförsäkringen präglas av en hög grad av förståelse och acceptans från medborgarna.

Det måste finnas en öppenhet från myndigheterna om hur det fungerar. Det måste också ges en förklaring till varför olika beslut fattas. Därtill måste det naturligtvis finnas en kostnadskontroll och hållbarhet över tid.

Så förhåller det sig dock inte i dag, fru talman. Vi har en myndighet som verkar ha kommit på glid, där förtroendet bryts. Förtroendet för hela försäkringssystemet är i svajning.

Den avskaffade bortre tidsgränsen kan vi diskutera länge, men det förefaller som om avskaffandet under hand har lett till en mycket hårdare bedömning hos Försäkringskassan. Dessutom sker det mycket tidigare under sjukskrivningsprocessen. Detta är allvarligt. Den försäkrade har hamnat ur askan i elden kan man säga. Andelen som får sin sjukpenning indragen har ökat mycket kraftigt utan att några större regeländringar har gjorts, vare sig i denna kammaren eller av regeringen.

Inspektionen för socialförsäkringen bedömer att detta kan äventyra hela rättssäkerheten över tid genom att människor med lika förutsättningar bedöms olika trots att det är samma regelverk. Tilltron till hela socialförsäkringssystemet sätts i gungning.

Liberalerna står bakom principerna i rehabiliteringskedjan, men inte bakom tillämpningen så som den har blivit. Rehabiliteringskedjan måste vara som den var tänkt från början, nämligen mer flexibel, ha en empatisk del i sig och vara hållbar över tid. Förståelsen om vad som händer för de inblandade måste öka.

I dag glider de olika delarna – hälso- och sjukvården å ena sidan och Försäkringskassan å andra sidan – isär. Utan gemensamma förhållnings-sätt kommer enskilda människor i kläm, samtidigt som det krävs tidskrävande administration med onödiga kostnader eftersom ett allt bredare gap uppstår mellan de båda instanserna. De är mycket viktiga för att människors hälsa och välbefinnande ska öka och för att människor ska kunna återgå i arbete och arbetsgivare ska kunna återfå sin personal. Systemen och deras

medarbetare – på båda sidor – måste få tillbaka förtroendet för och tilliten till varandra.

Om Skatteverket lyckas vara en av Sveriges mest omtyckta myndigheter måste vi politiskt se till att förtroendet för dem som får bottennoteringen återkommer hos vanliga människor. Det bör vara vår nästa stora uppgift.

Fru talman! De senaste åren har rätten till personlig assistans varit hårt ansatt. Medierna har fyllts av berättelserna om hur barn och vuxna med stora behov genom nya beslut från Försäkringskassan har blivit fråntagna sin assistans. Antalet människor som har personlig assistans inom LSS har på fem år minskat med ungefär 1 650 personer, med en statlig besparing på ca 3,3 miljarder. Cirka 18 procent av dem som har sökt sjuk- och aktivitetsersättning har blivit nekade den. Personer som har fått sjukpenning har mellan 2016 och 2018 minskat med 4 procent – inte för att de har blivit friska utan för att de har nekats ersättning eller blivit utförsäkrade.

Detta är en katastrofal utveckling som snarast måste få en politisk lösning.

Men i skuggan av frågan om vem som ska ha rätt till personlig assistans finns en annan fråga som i högsta grad påverkar möjligheten för personer med funktionsnedsättningar att få sina behov tillgodosedda. Det handlar om urholkningen av den ersättning som ges till den assistansberättigade att själv kunna anställa personliga assistenter eller köpa tjänsten av en assistansanordnare. Detta kallas schablonersättning. Frågan är viktig och måste lösas akut.

Varje beviljad assistanstimme ersätts med ett kontantbelopp som bestäms enkom av regeringen. För närvarande är det 299,80 kronor i timmen. Det ska räcka till assistentens lön, sociala avgifter, försäkringar, pension, kostnader för rekrytering, introduktion, utbildning, arbetsmiljöarbete, administration, omkostnader med mera. Detta är den ersättning som betalas ut. Punkt.

Assistansanordnarnas marginaler är nu nere på kritiska nivåer för att man över huvud taget ska kunna bedriva sin verksamhet. Inte nog med att ersättningen på knappt 300 kronor per timme är låg i förhållande till andra jämförbara tjänster, den har dessutom varje år sedan 2014 utarmats genom en väldigt låg uppräkningsgrad. Så har det varit oavsett regering. I relation till ökade kostnader för löner och annat har detta inte hängit med. Det måste kommande budgetarbete fokusera på och snarast åtgärda.

Det kan snart vara för sent, då det är de seriösa företagen och de seriösa utförarna och anordnarna som dör först. Detta driver fram en osäkerhet inom branschen som är väldigt farlig. Dessutom försvinner valfriheten för den enskilde.

Fru talman! Låt mig peka på några andra punkter. Personer med funktionsnedsättning som behöver förlängd skolgång och är studerande ska ha möjlighet till studiemedel på deltid med aktivitetsersättning på deltid. En rad utredningar och rapporter visar att de som har fått aktivitetsersättning för förlängd skolgång sedan lämnar aktivitetsersättningen. De som tidigt i livet blir beroende av socialförsäkringssystemet, fru talman, för sin försörjning får ur ett livsperspektiv lägre ekonomisk standard och löper en mycket större risk för ekonomisk utsatthet än sina jämnåriga. Detta är fastslaget i en rad rapporter, och utvecklingen är inte bra.

Prot. 2019/20:53

17 december

*Ekonomisk trygghet vid
sjukdom och funktions-
nedsättning*

Möjligheterna att kombinera såväl sjukpenning som sjuk- och aktivitetsersättning med arbete, med eller utan lönesubvention, måste öka. Vår vision är att ersättningsgraden i princip bör kunna variera steglöst. Det ska vara möjligt att arbeta mer vissa perioder och mindre andra, alltefter vad man orkar.

Även den som har en omfattande funktionsnedsättning har rätt till individuellt anpassade aktiviteter för att utvecklas. En omprövning av arbetsförmågan bör kunna individanpassas så den inte skapar en fruktansvärd oro för den som så uppenbart kommer att behöva fortsatt stöd. Aktivitet och gemenskap ska alltid prioriteras framför passivitet och utanförskap, också för den som är långt från den ordinarie arbetsmarknaden.

Vi liberaler ser den mycket utsatta ekonomiska situationen för en del personer med funktionsvariationer, framför allt dem med intellektuella sådana. Vi tänker göra allt vi kan för att rätta till detta. Det här är akut, och det är inte värdigt vårt välfärdssamhälle.

I detta anförande instämde Fredrik Malm (L).

Anf. 61 MATS BERGLUND (MP):

Fru talman! Sjukförsäkringen utgör en väldigt viktig del av vårt gemensamma trygghetssystem. Man ska ha råd att få vara sjuk och att få vila om man inte kan arbeta på grund av sin sjukdom eller om arbetet riskerar att förvärra sjukdomen. Försäkringssystemet inbegriper också rehabilitering tillbaka till arbetet och tillbaka till ett friskare liv. Det är viktigt att det här systemet fungerar så optimalt som möjligt så att de som har rätt till ersättning ska få ersättning. Sjukförsäkringen ska vara pålitlig. Det ska man kunna känna sig trygg med.

Sjukförsäkringssystemet är stort och komplext, och det hanterar stora summor pengar och många människor. I stora delar fungerar systemet bra och som det är tänkt. Bli du sjuk och anmäler din sjukdom får du ersättning för din förlorade inkomst – från arbetsgivare och efter en tid från Försäkringskassan. Är du långvarigt sjuk och behöver hjälp med rehabilitering får du hjälp och kommer successivt tillbaka. Det är så det ska fungera, och så fungerar det i de allra flesta fall.

Men ändå hör vi dagligen att människor hamnar i kläm, att sjuka inte får ersättning, att läkarintyget inte är något värt, att folk faller mellan stolarna, i det här fallet mellan sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen. Även om det här inte är en stor andel av alla ärenden är det ändå fråga om ett stort antal människor. Och så ska vi inte ha det.

Regeringen har därför ett pågående arbete för att åtgärda brister. Det finns en ny ledning på den ansvariga myndigheten, vi har justerat direktiven till myndigheten och en utredning är på gång som ska lämna fram förslag om en dryg månad. Miljöpartiet ser positivt på detta och är förhoppningsfullt om en tryggare sjukförsäkring.

Men, fru talman, den politik som Miljöpartiet gick till val på, den politik vi driver, är egentligen ett mycket större systemskifte. Det är något som vi vill genomföra på sikt och som tar lång tid. Under tiden behöver vi se över det system som finns i dag.

Miljöpartiets vision är det vi kallar arbetslivstrygghet. Det är ett i grunden nytt socialförsäkringssystem. Det ska vara ett transparent, begripligt och modernt system som syftar till att täppa till de hål och luckor som vi

ser i dag. Det ska vara ett system där det är lätt att veta vad som gäller, vilken ersättning vi har rätt till om något händer – ett system där vi kan känna oss trygga i arbetslivet.

Det system som finns i dag har sina fördelar, men det är ett lapptäcke. Systemet har tillkommit genom flera reformer med tillägg av flera regeringar, och det inbegriper flera myndigheter som behöver samverka. Systemet bollar sjuka och arbetslösa mellan olika myndigheter. Det är ett system som, tyvärr, av många upplevs vara fullt av stolar att falla mellan. Rehabiliteringen är bra när den fungerar, men det blir stelt och dysfunktionellt när den inte fungerar.

Vi träffar människor och vi läser i tidningar och på sociala medier berättelser ur människors vardag. Det är sjuka som inte får hjälp. De har fått en diagnos av läkaren men myndigheten gör en annan bedömning. Det handlar ofta om arbetsförmågan, särskilt vid dag 180. Och det handlar ofta om psykisk ohälsa.

Miljöpartiet har sett detta under lång tid. Vi behöver en trygg arbetsmarknad och ett tryggt arbetsliv. Vi behöver trygghet i sjukförsäkringen, det vill säga ett system som är begripligt. Det handlar inte bara om dem som har sökt sjukpenning och har fått avslag, utan det handlar också om alla dem som inte söker därför att systemet är krångligt och svårt.

Men om vi skulle slå ihop sjuk- och arbetslöshetsförsäkringen, skapa en gemensam myndighet, införa en gemensam och jämställd ersättningsnivå, justera sättet att räkna den ersättningsgrundande inkomsten, låta systemet vara skattefinansierat, förändra det arbetssätt som har präglat myndigheterna i dag och i stället arbeta utifrån en helhetssyn och ett individfokus, då har vi grunden till det system som Miljöpartiet kallar arbetslivs-trygghet.

Vi behöver göra en översyn av socialförsäkringssystemet, och då behöver vi titta på förslagen. Vi skulle också behöva utreda vad basinkomst eller medborgarlön skulle kunna tillföra för att avhjälpa de problem som finns i dag.

Fru talman! I väntan på nya system finns som sagt en hel del att skruva på i dagens socialförsäkringssystem. Mycket har gjorts av regeringen. Här vill jag framför allt nämna att vi under den förra mandatperioden tog bort den bortre parentesen. Vi har höjt både tak och golv i försäkringsnivåerna, och vi har förbättrat möjligheten för studenter att vara deltidssjukskrivna samt tagit bort hindret för studenter utan studiemedel att behålla sin SGI så att de inte hamnar helt utanför systemet vid en eventuell sjukdom. Regeringen har också nyligen tillsatt en utredning för att se över studenthälsan vid de olika lärosätena, så att det blir likvärdighet över hela landet.

Vi ska nu fortsätta att stärka kvaliteten i sjukskrivningsprocessen. Den ökade psykiska ohälsan är svårbedömd för alla parter: läkare, arbetsgivare, Försäkringskassan och den sjuke själv. Systemet är komplicerat och behöver förklaras bättre. I dag upplevs Försäkringskassan som en myndighet som prövar och kontrollerar, men det skulle kunna bli en myndighet att hålla i handen, som kan följa och underlätta i rehabiliteringen, som har en stödjande roll och bättre förklarar och guidar vidare vid till exempel ett avslag.

Vi skulle också behöva en mjukare och mer flexibel rehabiliteringskedja. Prövningen mot hela arbetsmarknaden efter 180 dagar behöver ses

över. Det är inte rimligt att man ska förväntas söka helt fiktiva jobb. Definitionen av normala arbeten behöver förändras.

180-dagarsgränsen är skarp. Det är där många faller utanför systemet. Den skulle kunna ersättas med kontinuerliga avstämningpunkter där man successivt undersöker möjligheten att byta jobb till något man faktiskt klarar av trots att man har en diagnos. På det sättet kan man snabbare komma ut på arbetsmarknaden och snabbare bli frisk.

Deltidssjukskrivning är ju också ett sätt att komma tillbaka. I dag kan man bara bli deltidssjukskriven i fasta steg om 25 procent. Man måste också jobba lika mycket varje dag. Det blir stelt. Det som efterfrågas av både de sjuka och deras arbetsgivare är flexibilitet. Om vi tar bort de fasta 25-procentsstegen – både Hans Eklind och Solveig Zander har varit inne på den frågan tidigare i dag – och också tillåter möjligheten att varva hela dagar med jobb och hela dagar med vila skulle det i många fall underlätta rehabiliteringen. Det här är några av de förslag som Miljöpartiet för fram för en bättre sjukförsäkring inom det system vi har i dag.

Sedan finns några grupper som under lång tid har haft det särskilt besvärligt. Jag nämnde tidigare studenter, och där finns fortfarande en hel del att göra. Kulturarbetare är en annan grupp som använder socialförsäkringarna i betydligt mindre utsträckning än andra. En tredje grupp är personer med funktionsnedsättning. Dem har vi pratat om tidigare i dag. Där behövs bland annat ett mer individanpassat fokus för att se möjligheterna och potentialen hos dessa människor.

Fru talman! De viktiga åtgärderna hamnar trots allt utanför det betänkande vi diskuterar i dag och det här utgiftsområdet i budgeten. Vi behöver i grunden ställa om till en politik för långsiktigt hållbara liv. Förmodligen behöver vi arbeta mindre, tillåta oss att ta pauser i arbetslivet, återhämta oss och vila. En politik som ser människan och individen, där tilltron till samhället, livsglädjen och folkhälsan ökar, är det helt centrala.

Med de orden tackar jag för mig och yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 13.)

Migration

§ 9 Migration

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2019/20:SfU4
Utgiftsområde 8 Migration (prop. 2019/20:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 62 ARIN KARAPET (M):

Fru talman! Förr reste politiker och experter från hela världen till Sverige för att studera den svenska modellen. I dag reser de hit för att studera en misslyckad migrations- och integrationspolitik. I dagens Sverige är över 50 000 människor illegala, det vill säga de befinner sig här av olika skäl men på ett illegalt sätt.

Detta betyder att det finns illegal arbetskraft. Personer har kommit till Sverige och fått avslag på sin asylansökan, de har fått sin sak prövad, men ändå är de kvar i Sverige.

Vad betyder det här på sikt? Det betyder att medborgarna, det vill säga svenska medborgare, tappar tilltron till det asylsystem som finns i dag. Det är ett asylsystem som bygger på tanken att varje människa har rätt att få sina asylskäl prövade. Det ska ske regelrätt och rättssäkert. Men har man fått sin sak prövad finns två utfall. Får man ett ja är man välkommen. Då ska man integrera sig i samhället och göra sin plikt. Har man fått ett avslag ska man återvända. Det är grunden för en fungerande reglerad invandring.

Men det vi ser i dag är en regering som under en femårsperiod har gått helt och hållet i en annan riktning. Socialdemokraterna talar om att de vill ha en stram migrationspolitik, att de tar ansvar för Sverige och har koll på Sveriges gränser och att återvändandet fungerar jättebra.

Träffar man gränspoliserna och Migrationsverket eller gör besök på förvaren får man en helt annan verklighetsbeskrivning. Träffar man gränspoliserna får man höra att de är underbemannade. De har inte hundra procent kontroll över våra flygplatser, hamnar och broar. Träffar man Migrationsverket får man höra att balanserna ökar. Ja, trycket har minskat mot Sverige från 163 000 till 23 000 asylansökningar. Men efterarbetet har inte minskat.

Det är inte så att när någon får sin asylansökan prövad en gång är det klart. Du har möjlighet att överklaga. Det finns ärenden som ska till migrationsdomstolen som är från 2015. Det har alltså gått fyra år, och vi är snart inne på år fem.

Det regeringen har gjort är att den har minskat anslagen till migrationsdomstolarna. De går på knäna. Det gäller inte bara asylärenden. Låt oss inte glömma dem som vi har sagt ja till. Det finns medborgarskapsärenden, anknytningsärenden och anhöriginvandringen.

I somras röstade en knapp majoritet i Sveriges riksdag för en generösare anhöriginvandring med motiveringen att det ska underlätta integrationen. Det är lite gammal skåpmat. Vi har haft en väldigt generös anhöriginvandring i Sverige på 90-talet och i början av 2000-talet.

Hur har det gått? Det vi ser i dag är första generationens svenskar – jag tänker inte kalla dem för andra generationens invandrare – eller andra generationens svenskar. De går i en allt högre grad ut skolan med ofullständiga betyg jämfört med sina svenska klasskompisar som har minst en eller två svenska föräldrar, det vill säga de som har svenska som modersmål.

Vi har skolor i områden där varannan elev går ut med ofullständiga betyg och där de inte har svenska som modersmål. De kan växa upp i familjer där de har föräldrar som knappt har någon utbildningsbakgrund. Man tror att ett barn som växer upp i ett hem där en eller båda föräldrarna inte kan försörja sig själva skulle underlätta integrationen, fru talman. Well, låt oss gå ut ur kammaren och ut i verkligheten och se resultatet av en misslyckad migrations- och integrationspolitik.

Det Sverige behöver nu är ett andrum. Vi behöver sätta ett tak, ett volymmål, i migrationspolitiken. Moderaterna vill att asylärenden ska prövas utanför EU:s yttre gräns, där vi har en fördelningsmekanism inom Europeiska unionen. Varje människa ska få sin asylansökan prövad. Men bara för att man söker asyl har man inte rätt till asyl. Det måste vi vara benhårda med. Annars tummar vi på asylrätten.

Får någon ett ja ska huvudregeln vara tillfälligt uppehållstillstånd. För att få permanenta uppehållstillstånd kopplar man till försörjningskrav och språkkrav. Därtill vill vi förlänga tiden för att bli svensk medborgare från

fem år till sju år. Där kopplar vi återigen till språkkrav och försörjningskrav.

Vi säger inte nej till anhöriginvandring. Ska man ta hit sina anhöriga ska man också kunna försörja dem. Man har en plikt att försörja sina anhöriga. Sverige ger en fristad för den som är i behov av skydd. Men när man väl har fått sitt skydd har man också en plikt att försörja sig så gott det går.

Fru talman! I det hela: Sveriges kommuner, regioner, skolor och vårdcentraler och alla funktioner i vårt välfärdssystem behöver just nu ett andrum. Vad kammaren har gjort är att den har fattat hastiga beslut, om generösare anhöriginvandring och om gymnasielagen, som är ett haveri. Det är ett haveri eftersom man ger de människor som är mest sårbara i vårt samhälle falska förhoppningar om att de kommer att få stanna om de bara väntar lite till.

Man tar inget ansvar, och man skickar dem rätt i knäna på kommunerna. Där råder det bostadsbrist, och vi har lärarbrist. Det finns en idé här i huset om att varenda lärare som jobbar på någon skola har som profession och expertis att kunna lära ungdomar som kanske har ett års utbildningsbakgrund att ta igen tolv års skolgång på mindre än ett år.

Fru talman! Det får vara slut på tweetar och fina tal här i kammaren. Vi är folkvalda, och vi har ett ansvar. Vill vi att första generationens och andra generationens svenskar, det vill säga ungdomar och barn som går i våra skolor och växer upp i våra förorter, ska få en värdig integration måste vi strama åt och begränsa invandringen under överskådlig framtid, för vi har en skuld till dem.

(Applåder)

Anf. 63 JONNY CATO (C) replik:

Fru talman! I alliansregeringen var vi helt överens inför dåvarande lågkonjunktur om att arbetskraftsinvandringen var helt nödvändig för att klara av de kommande utmaningarna. Nu är vi återigen på väg in i tuffare ekonomiska tider. Centerpartiet är helt övertygat om att arbetskraftsinvandring fortfarande är helt avgörande.

Bara under förra året bidrog arbetskraftsinvandringen med 34 miljarder i ökade produktionsintäkter och med 12 miljarder i ökade skatteintäkter som kan gå till skola, vård och omsorg i hela landet. 90 procent av arbetskraftsinvandringen var i bristyrken.

Arbetskraftsinvandringen är helt avgörande för svensk konkurrenskraft och för svenska företag. Här har vi och Moderaterna länge varit överens. För fem veckor sedan öppnade Ulf Kristersson upp för att strama åt arbetskraftsinvandringen. Sedan dess har många företag hört av sig och varit oroliga. Min fråga är: Hur vill Moderaterna strama åt arbetskraftsinvandringen?

Anf. 64 ARIN KARAPET (M) replik:

Fru talman! Tack, Jonny Cato, för frågan! Moderaternas inställning är: Vi är för arbetskraftsinvandring, men det ska gå till på rätt sätt. Vi måste också motverka illegal arbetskraftsinvandring.

Det vi ser är hur man använder spårbyten i asylärenden. När man har fått sitt ärende prövat ända upp till högsta instans kan man åberopa verkställighetshinder, såsom spårbyte. Det är vad vi vill titta över.

Som du vet är Moderaterna mer marknadsliberala än vad Centerpartiet någonsin har varit och kommer att vara. Men vi gör det på rätt sätt. Man ska följa de lagar och regler som vi har satt upp. Vi är för arbetskraftsinvandring, men det ska ske på rätt sätt.

Prot. 2019/20:53

17 december

Migration

Anf. 65 JONNY CATO (C) replik:

Fru talman! I frågan om spårbytet skiljer vi oss åt. Jag är helt övertygad om att de 700 som bara i år har fått anställning via spårbyte är oerhört viktiga för de företag de arbetar på.

Vi är helt överens om att fusk och organiserad brottslighet inte hör hemma i någon del i samhället, och inte heller när det gäller arbetskraftsinvandring. Däremot finns det som en ursäkt när man vill ta bort exempelvis rätten att jobba deltid för att stävja organiserad brottslighet.

Ni har sagt att ni vill få bort fusk och organiserad brottslighet, men ni har inte sagt hur. Jag är orolig för att era förslag kommer att leda till att man inte värnar arbetskraftsinvandring. Hur vill ni stävja brotten, och hur vill ni komma åt fusk? Det är helt avgörande.

Anf. 66 ARIN KARAPET (M) replik:

Fru talman! Som Jonny Cato vet är vi mitt i en migrationsutredning, och Jonny Cato sitter i den utredningen. Alla partier går in med sina ingångar. Det ska landa någonstans i augusti nästa år.

Det vi har sagt är att vi är beredda att titta på det här. Vi ser problemet med att man utnyttjar själva tanken med spårbyte. Tanken med spårbyte var att förenkla integrationsprocessen. Det vi ser nu är att vissa utnyttjar det för att använda det som ett verkställighetshinder. Från början sökte man asyl, men man hade inte asylskäl. Då använder man spårbyte som skäl. Det är ett problem. Vi måste skilja asylinvandring från arbetskraftsinvandring, och det är det vi moderater vill göra.

Anf. 67 RASMUS LING (MP) replik:

Fru talman! Moderaterna har gjort många politiska omsvängningar de senaste åren. Dessa har gällt infrastruktur, energipolitik, arbetskraftsinvandring, rättspolitik, public service, alkoholfrågor med mera. Det här är ingen fullständig lista utan ett antal exempel. Vissa omsvängningar kan vara helt okej. När verkligheten förändras vill man utveckla sin politik. Ibland kan det gå lite väl fort.

Nyligen har Moderaterna gjort en stor omsvängning som mer är att betrakta som ett rejält löftesbrott och som har fått en hel del uppmärksamhet. Det gäller Förintelseöverlevaren Hédi Fried. Före valet gjorde partiledaren Ulf Kristersson ett besök hemma hos henne tillsammans med ett följe journalister och lovade henne att aldrig samarbeta med Sverigedemokraterna.

Fru talman! Min fråga till Moderaterna är: Vad har Arin Karapet att säga till Hédi Fried om den här frågan?

Anf. 68 ARIN KARAPET (M) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är smaklöst och skamlöst att använda Förintelsen i en diskussion om hur några partier i vår kammare sätter sig ned för att diskutera sakpolitik.

Jag kan informera Rasmus Ling om att jag själv är ättling till överlevande från det första folkmordet på 1900-talet, det vill säga folkmordet på armenier. Den nuvarande regeringen lovade 2014 att man skulle erkänna folkmordet på armenier, seyfo. Det har man inte lyckats med. Men att Moderaterna sätter sig ned med Sverigedemokraterna för att diskutera gängkriminalitet, migrationspolitik och kärnkraftspolitik är tydligen skandal.

Jag tycker att Rasmus Ling bör gå tillbaka till skolbänken, läsa sin historia och lära sig vad som har hänt i Europa. Det är inte bara Förintelsen. Och genom att ni använder Förintelsen som slagträ förminskar ni det som skedde på 40-talet.

Fru talman! Innan jag svarar på Rasmus Lings fråga och innan man ens kan ta upp detta som ett argument i den här kammaren angående vad Moderaterna vill tycker jag att regeringen bör erkänna folkmordet på armenierna, seyfo.

Anf. 69 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag vill påminna talarna om att den här debatten handlar om migration och ingenting annat.

Anf. 70 RASMUS LING (MP) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är ett uppseendeväckande svar – egentligen ett totalt icke-svar. Det är klart att det finns många andra relevanta frågeställningar att ta upp som har med Europas historia att göra, men att inte kunna svara på frågan om det tydliga löfte som gavs i den här otroligt centrala frågan i svensk politik tycker jag är anmärkningsvärt, fru talman. Vi kommer att fortsätta granska Moderaternas ställningstaganden.

För vår del har vi ett besked som ligger fast nu och som kommer att ligga fast framöver: Vi kommer inte att samarbeta med Sverigedemokraterna om migrationspolitik. Jag beklagar att Moderaterna har valt att bryta sitt löfte.

Anf. 71 ARIN KARAPET (M) replik:

Fru talman! Det märks på svaret från Rasmus Ling att man vill flytta fokus från vad den här debatten handlar om. Moderaterna går som parti in i Migrationsutredningen. Vi är för att sätta upp ett volymmål och ställa krav på anhöriginvandring. Om det är fler partier som är för den politiken tänker vi sätta oss ned med dem och samtala och bilda en majoritet i den här kammaren i den frågan.

Om Rasmus Ling är så bekymrad över vilka partier som sitter med vilka partier tycker jag att han ska tänka på att hans parti sitter med Vänsterpartiet. Vänsterpartiet har stöttat kommunismen, som har orsakat 100 miljoner offer. Jag tycker att man ska göra sin hemläxa innan man använder slagträ mot sina motståndare. Jag hade förväntat mig ett hederligt replikskifte. Det blev ohederligt, men tack för mig.

Anf. 72 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik:

Fru talman! I en intervju i Svenska Dagbladets podd *Ledarredaktionen* svarar Timbros vd på huruvida debatten om invandring gjort det lättare att prata om att krympa välfärden. Då svarar hon: Ja, det är en grupp som är lättare att ge sig på.

Jag tänker på detta när jag hör Arin Karapet. Som en ganska dålig trollkonstnär står han nu och försöker leda bort uppmärksamheten genom att peka med ena handen på dem som nyss kommit medan han och Moderaterna som vanligt fortsätter att fylla fickorna på de allra rikaste i vårt samhälle. Tricket är helt beroende av Sverigedemokraterna som förband.

Det är därför, fru talman, som vi nu ser banden mellan Moderaterna och Sverigedemokraterna bli allt starkare. De behöver varandra. Samma moderater som tog bort sfi från dag ett kommer nu med krav på språktester och straff för människor som inte lär sig svenska. Samma moderater som har låtit företag suga miljardvinster ur en alltmer segregerad skola klagar nu på ökande kriminalitet och utanförskap hos unga. Samma moderater som sänkt skatten för de rikaste och dränerat våra gemensamma tillgångar låtsas som att underskotten är flyktingmottagandets fel.

Det är precis samma sak i denna debatt. Moderaterna skyller på andra för den ojämlikhet de själva varit med och skapat. Sverige behöver ett andrum från Moderaternas ojämlikhet, fru talman.

Anf. 73 ARIN KARAPET (M) replik:

Fru talman! Det här replikskiftet berör inte utgiftsområde 8. Jag tänker därför vara väldigt kortfattad. Det är inte mitt parti som har släppt fram en statsminister som vill ta bort värnskatten. Det är Christina Höj Larsens parti som har släppt fram Stefan Löfven i den här kammaren.
(Applåder)

Anf. 74 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik:

Fru talman! Det är lustigt att Arin Karapet nämner detta. År 2014 släppte Moderaterna tillsammans med allianskollegorna fram en socialdemokratisk och miljöpartistisk regering på precis samma sätt. Betyder det att ni stöttade den budget och de väldigt viktiga välfärdsreformer som Vänsterpartiet genomförde? Jag utgår från det i det här fallet.

Men tillbaka till frågan! Det här handlar faktiskt om flyktingpolitiken. Det handlar om Moderaternas konsekventa skyllande på andra för en ojämlikhet och ett klassamhälle de själva har varit med och skapat. Mitt budskap är tydligt. Vi ser vad ni gör – den ena handen går ned i fickan, den andra pekar på dem som nyss kommit. Det tydligaste exemplet är att man nu har gått så långt som att bryta ett löfte till en Förintelseöverlevande. Det säger allt, fru talman.
(Applåder)

Anf. 75 ARIN KARAPET (M) replik:

Fru talman! Vänsterpartiet är det parti som är bäst på att vara och spela upprörda i den här kammaren. Sanningen är att det är de som förordar en ansvarslös migrationspolitik. Man lovar i princip en förtäckt amnesti. Moderaterna är ett parti som vill ha ordning och reda.

Men återigen, Christina Höj Larsen: Du kan inte beskylla mig för att Stefan Löfven vill ta bort värnskatten för de allra mest välbärgade. Det är ert parti som har släppt fram Stefan Löfven. Då får ni ta ansvar för det. Det ansvaret kan inte jag bära, för jag röstade nej till Stefan Löfven.
(Applåder)

Anf. 76 PAULA BIELER (SD):

Fru talman! Jag ska försöka ta tillbaka debatten till det budgetområde som det handlar om, men först skulle jag vilja nämna ett par korta saker. För det första är det en annan sak att stötta en statsminister när det finns ett färdigt program som kommer att gå igenom. För det andra är det intressant att Miljöpartiet är rädda för att samarbeta med oss om migrationspolitiken. Vi har ganska tydligt lovat att inte göra något sådant. Det gjorde vi 2014, och det har vi stått fast vid sedan dess. Miljöpartiet är inget parti som behöver oroas för att vi kommer att vilja samarbeta med dem vad gäller migrationspolitik.

Till budgetområdet! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationen i detta betänkande. De som mot förmodan följer varenda budgetdebatt som hålls här i kammaren – jag hoppas att det är några stycken – noterar säkert att det är något ovanligt att det finns reservationer gällande utgiftsområden. Men detta är något som vi i Sverigedemokraterna har använt ganska konsekvent sedan vi kom in i riksdagen just när det är av särskild vikt och man ändå ligger inom ramen.

Migrationspolitiken om något är ett sådant område där det är av särskild vikt och särskilt allvarligt att prioritera annorlunda än vad utskottet föreslår. Men jag har full respekt för att man ofta ser politiken och budgeten som en helhet. Det är just för att också vi ser politiken och budgeten som en helhet som vi väljer att försöka göra förändringar.

En av de absolut viktigaste förändringar vi föreslår i vår reservation är att faktiskt ge migrationsdomstolarna den budget de efterfrågar. Oavsett var man står inom migrationspolitiska avvägningar – jag kommer att återkomma till det alldeles strax – bör de flesta i denna kammare vara överens om att det system vi har, med de regler vi har och de beslut som ska fattas, bör göras så effektivt, smidigt och korrekt som möjligt.

Förra året anslog vi mer medel till Migrationsverket. Då var det där man hade den stora bördan, de långa balanserna, och behövde mer resurser för att effektivt kunna arbeta undan det som låg kvar och eftersläpade.

Nu, som vi hörde i det förra anförandet, är det i stället migrationsdomstolarna som har fått den stora bördan. Efter det första beskedet från Migrationsverket är det överklaganden som väntar. Migrationsdomstolarna har gjort en tydlig beredning av vad de behöver för medel. Men det efterföljer inte regeringen. Man ger inte de medel som migrationsdomstolarna vill ha.

Det är inte bara domstolarna själva som säger att de vill ha mer pengar. Migrationsverket har också varit tydligt, både i prognoser och i föredragningar för oss i utskottet, om att man oroas av att domstolarna inte får de medel de behöver och att detta i slutändan kommer att belasta mycket mer än man sparar på kort sikt eftersom personer som fortfarande väntar på slutgiltiga beslut finns kvar i vårt system och fortsätter leva här på vår bekostnad.

Det är således helt och hållet ”hål i huvudet” att inte tillföra de resurser som efterfrågas. Jag hoppas innerligt att man tar sitt förnuft till fånga inför kommande ändringsbudgetar.

I vår reservation och i vår politik i övrigt finns det ett par saker jag vill trycka lite extra på.

Vi satsar på fler förvarsplatser och har så gjort ett tag. Ett arbete har redan skett – det finns fler förvarsplatser redan i dag. Jag noterar dock att i den budget som föreslagits av regeringen och sedermera utskottet ger man inte Migrationsverket tillräckliga resurser för att kunna förstärka ytterligare. Man har rättat sig något för att hålla antalet platser på samma nivå som nu, men Migrationsverket har även där lagt fram prognoser för vad de skulle behöva för att kunna utöka redan på kort sikt. Vi skjuter till resurser för detta.

Vi satsar också extra mycket på utresor för avvisade och utvisade. Vi ger ett extra tillskott där eftersom vi menar att hade man genomfört den politik som vi förordar hade man också fått upp takten på utresorna betydligt snabbare, både de som sker tvångsvis och de som sker frivilligt genom att människor återtar sin ansökan för att de vet att de regler som finns i Sverige är de som gäller och att besluten kommer att följa av de regler som finns.

Den kanske största enskilda satsning vi gör här är en specifik och riktad satsning på återvandring som sker med biståndsmedel.

Sverige har sedan tidigare ett bidrag man kan söka för återvandring. Det är ett modest bidrag; det ligger på mellan 30 000 och 75 000 per familj, beroende på hur många som reser och vilken ålder de har. Det är något som man får direkt i handen när man lämnar Sverige självmant efter ett avslag. Det är inte riktigt så långsiktigt och kanske heller inte så effektivt som det hade kunnat vara.

De pengar som vi anslår får egentligen ses som anslag till ett pilotprojekt för att kraftigt utveckla hela återvandringssystemet. Det handlar om att möjliggöra för fler som får eller förväntas få avslag eller som helt enkelt känner att det här var nog inte rätt land och själva vill återta sin ansökan att återvända hem med stöd under kanske lite längre tid, bättre kontaktnät på plats och återetableringssatsningar. Men det handlar också om att genom biståndsverksamhet möjliggöra för fler personer att känna att det är säkert och tryggt att återvända hem.

Jag har tidigare talat här i kammaren om att vi vid kontakter med exempelvis somaliländare som har levt här under lång tid fått höra att de är tacksamma för det de har här men också längtar hem. De känner att de gärna hade återvänt om det bara funnits möjlighet för barnen att fortsätta en vettig skolgång och de var säkra på att livet skulle kunna fortsätta på ett bra sätt.

Den sortens biståndssatsningar ingår i detta pilotprojekt. Jag utgår från att dessa satsningar skulle behöva utvecklas ytterligare framöver, men det är som sagt satsningar som möjliggör för fler att leva där de vill leva och för fler länder på vår jord att faktiskt vara värdiga, verksamma och fruktbara platser att leva på.

Fru talman! Den som tittar på våra siffror noterar säkert att vi också gör stora nedskärningar. Såklart gör vi det, annars hade vi inte kunnat ha en reservation och omfördela medel. Det handlar om att vi beräknar att man ganska snabbt kommer att kunna se effekter på hur många som kvarstår i våra system och vad olika saker kostar att satsa på. Det handlar om allt från att lite äldre ensamkommande barn kanske inte behöver jourpersonal dygnet runt på samma sätt som yngre barn gör till att fler lämnar landet och färre söker sig hit.

Vi har en utredning på plats, en migrationskommitté, som ska se över en långsiktig hållbar migrationspolitik. Hade Sverigedemokraterna suttit vid makten hade en sådan kommitté förvisso varit tillsatt, men snarast möjligt hade vi också dragit ned de regler som redan finns till miniminivåer för att ge utredningen lugn och ro att jobba på riktigt. Vi hade snabbt gått igenom samtliga internationella konventioner och avtal som vi är bundna av och sett efter: Hur kan vi göra tolkningarna? Har vi gjort stramaste möjliga tolkning? Hur har andra länder agerat? Vi hade ganska snabbt kommit fram till att det finns mer att göra om man menar allvar med det man säger om att vara på miniminivåer. Vi hade lagt oss där till en början för att ordentligt kunna ta fram politik som är långsiktigt hållbar.

Det är detta Sverige behöver, inte fortsatt lappande och lagande, snabbutredningar – vad man än säger är det mycket som ska komma på plats till nästa sommar – eller fortsatt osäkerhet och otydlighet eller lagstiftning som ger möjlighet att stanna trots att man fått avslag.

Sverige behöver en annan regering och en helt annan migrationspolitik. (Applåder)

Anf. 77 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Fru talman! I Vänsterpartiets budgetmotion *En plan för jämlikhet och grön omställning* tar vi ett helhetsgrepp om de växande klyftorna. Vi vill att Sverige åter ska bli världens mest jämlika land.

Under de senaste decennierna har ojämlikheten i samhället ökat och skattesystemets omfördelning kraftigt försämrats. Den relativa fattigdomen har fördubblats på mindre än tio år. Samtidigt har den ekonomiska eliten fått det allt bättre i Sverige.

I detta läge lägger regeringen fram en budget som främst gynnar rika män, på välfärdens bekostnad. De nödvändiga satsningarna på välfärden uteblir trots att det runt om i Sverige kommer larmrapporter om stora nedskärningar inom skolan, barnpsykiatri, äldreomsorgen och sjukvården. Vi ser det varje dag runt om i landets kommuner.

Vänsterpartiet vill göra satsningar på den generella välfärden, satsningar som är centrala för ett jämlikare samhälle. Regeringens budget vidgar i stället klyftorna i samhället och leder till underfinansiering av välfärden i ett läge där behoven ärligt talat är stora.

Vi i Vänsterpartiet vet att vi genom att investera i samhället och varandra kan bygga ett starkare, tryggare och mer inkluderande Sverige. Det är den realistiska och solidariska vägen att försvara och utveckla den välfärdsmodell som har ett så brett stöd i Sverige. Kampen mot rasistiska krafter för att utveckla välfärden i ett öppnare Sverige där vi är fler är tätt sammanvävd med kampen för ett värdigt flyktingmottagande i samklang med samtida behov. Det är Vänsterpartiets avsikt att ta ansvar för denna solidariska realism.

För Vänsterpartiet är en robust och solidarisk välfärd nyckeln till lyckad integration. Den integrationen omfattar oss alla, inte bara nyligen anlända. Genom skattefinansierade välfärds- och trygghetssystem ges vi alla möjlighet att utvecklas från isolerade satelliter till en del av en gemenskap och ett samhällsbygge.

Det handlar om solidaritet mellan generationer för att finansiera utbildning och pensioner, mellan friska och sjuka, mellan arbetande och arbetslösa och mellan dem som lever i överflöd och dem som lever på marginalen – allt för att bygga ett tryggt och jämlikt samhälle med hälso- och sjukvård, kultur, infrastruktur och bostadsbyggande. Vi utgår från, fru talman, att alla i samhället vill bidra genom att arbeta och att staten har ett ansvar för att möjliggöra det.

Det är med dessa utgångspunkter som vi tagit fram vårt budgetförslag på utgiftsområdet Migration, som vi debatterar här i dag. Våra förslag på området fokuserar i huvudsak på två saker: att korta handläggningstider för att skapa en bättre asylprocess och bättre integration och att sent omsider låta de ensamkommande som farit så illa äntligen få en trygg framtid i Sverige.

Fru talman! De ensamkommande vi nu talar om kom till Sverige som barn. De sökte skydd här undan krig och förtryck. De flesta kom innan migrationspolitiken svängde, innan högerpolitiker och borgerliga ledarsidor började skrika om systemkollaps och innan riksdagen bestämde sig för att införa den strängaste asyllagstiftning som är möjlig.

När åtstramningarna presenterades lovade statsministern att barnen skulle undantas. Men det löftet bröts. Migrationsverket ändrade sin praxis med följderna att 18-årsdagen betydde utvisning för dem som fått uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder. De som inte kunde utvisas eftersom de var barn skulle alltså få vänta tills de fyllt 18 och då tvingas lämna landet.

Det kom en dom från Migrationsöverdomstolen som slog fast att en stor del av gruppen som var under 18 egentligen skulle bedömas som alternativt skyddsbehövande och få uppehållstillstånd. Men de långa handläggningstiderna gjorde att många hann fylla 18 innan asylbeslutet togs.

De ensamkommande prioriterades dessutom ned i Migrationsverkets ärendehantering. Tusentals ensamkommande fick sin ålder uppskriven genom rättsosäkra åldersbedömningar med metoder som har ifrågasatts från väldigt många håll. Vi väntar fortfarande på den utlovade utredningen. Genom gymnasielagen skulle de få en ny möjlighet. Men lagen var så dåligt konstruerad att mycket av den ovisshet och oro som drabbat gruppen kvarstår.

Vänsterpartiet såg bristerna och försökte åtgärda några av dem. Helst hade vi sett en annan lösning redan då. Så basala saker som vilka utbildningar som ska räknas är fortfarande oklara. Regeringen var inte intresserad då, och nu lever många ensamkommande med konsekvenserna.

I debatten kallas de för ”vuxna män utan asylskäl”. Sanningen är, fru talman, att det handlar om barn och unga som sökte och behövde skydd i Sverige. De har behandlats fruktansvärt illa till följd av politiska beslut, och de har hunnit bli vuxna under tiden.

Jag har, fru talman, många gånger här i kammaren talat om den svåra situation som många ensamkommande befinner sig i. Jag har tagit upp självskadorna, självmorden, hemlösheten och en förtvivlan som leder vidare till ett liv som hemlös på Paris gator för att få en andra chans. Jag har också talat om kraften och engagemanget bland alla dem som finns omkring de ensamkommande, som varje dag stöttar dem i skolan, på boendet och, om hemlöshet har drabbat dem, i att hitta en säng att sova i, mat för dagen eller stöd.

Jag har också betonat den vilja och de förmågor som många av de unga faktiskt visar – hur de trots alla utmaningar kämpar på med skolan, jobbar extra på äldreboendet och är en omistlig del av sina nya svenska familjer. I förlängningen är de, fru talman, efter sin utbildning en viktig del av den generationsväxling som nu måste ske när befolkningen snabbt åldras och inte minst välfärden står inför en enorm arbetskraftsbrist.

Ungdomarna är på många sätt en del av Sverige och Sverige en del av dem. Det är därför hög tid att inse att deras situation behöver normaliseras och att ersätta det lapptäcke av otrygghet de mötts av med långsiktighet och trygghet.

Därför har Vänsterpartiet budgeterat för permanenta uppehållstillstånd för dessa ungdomar. Vår satsning omfattar ca 11 000 personer, både dem som fått tillfälliga uppehållstillstånd genom nya gymnasielagen och dem som inte lyckats med detta. Baserat på beräkningar från riksdagens utredningstjänst bedömer vi att en sådan normalisering skulle kosta 800 miljoner. Det skulle på kort sikt leda till besparingar hos Migrationsverket och domstolarna och till att kostnader i stället flyttades till etablering. Sverige har redan investerat i dessa barn och unga, och en trygg framtid gör att de på längre sikt kommer att vara en del av samhällsbygget.

Vi har valt att kalla detta amnesti. Men för min del kan man kalla det vad som helst. Egentligen är det snarare ett erkännande av att vi i denna kammare har ansvar för när människor hamnar i kläm, inte minst när det handlar om barn och unga.

Fru talman! Åratal av oviss väntan bryter ned människor. När möjligheterna till svenskundervisning och arbete under denna långa tid oftast är ytterst begränsade är väntetiden dessutom outnyttjad.

Vänsterpartiet vill öka anslagen till Migrationsverket och migrationsdomstolarna och till rättsliga biträden vid domstolsprövning. På så vis kortar vi ned handläggningstiderna, vilket är gynnsamt för den som söker asyl, för samhället och för samhällsekonomin. En lång väntan på asylbeslut är väldigt påfrestande och dåligt för den psykiska hälsan. Det försvårar etableringen i samhället för den som får uppehållstillstånd och förutsättningarna för ett fungerande återvändande för den som får ett avslag.

Enligt en studie från Delmi från 2018 är förkortade handläggningstider bland det allra viktigaste vi kan göra för att förbättra asylprocessen och asylsökandes hälsa. På sikt innebär våra förslag också stora besparingar på boendekostnader för asylsökande.

Slutligen, fru talman, avstår vi i dagens votering eftersom vi ser vår budget som en helhet. Vi hänvisar till Vänsterpartiets särskilda yttrande.

Anf. 78 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag vill påminna om att talmannen och våra gruppleddare är överens om att talartiden ska begränsas till maximalt åtta minuter.

Anf. 79 HANS EKLIND (KD):

Fru talman! Kristdemokraternas förslag när det gäller detta utgiftsområde, migrationen, finns utförligt redovisade i vår partimotion. Vi har även ett särskilt yttrande i detta avsnitt.

Migrationspolitiken måste ta hänsyn till vår förmåga att integrera. När detta inte sker får vi överfulla förorter, parallellsamhällen, utanförskap och förläggningar med tusentals människor. Vi måste se sambandet mellan en invandring i alltför stora volymer och de mycket allvarliga samhällsproblem som vi brottas med.

I Sverige finns bostadsområden där det faktiskt råder en alternativ rättsordning – där religiösa poliser trakasserar människor som avviker från det som anses vara ”rätt”. Detta äger rum trots att alla vi som är i Sverige har en skyldighet att följa svenska lagar. Förklaringen ligger i att normer och seder inte förändras för att man passerar en nationsgräns utan genom möten och genom att leva med, inte bredvid, majoritetsbefolkningen.

Hur kan man då skapa en samhällsgemenskap där integration inte är att bo i samma land utan att leva i samma samhälle? Låt det vara kristallklart – en stram migrationspolitik har inget egenvärde i sig utan är en förutsättning om vi ska klara av de problem och utmaningar vi har framför oss när det gäller att integrera människor som vi faktiskt har tagit emot.

Skillnaden mellan invandring och integration är att i det förstnämnda kommer man in i ett land, men i det sistnämnda kommer man in i samhället. Dessvärre har debatten handlat för mycket om invandring och för lite om integration. Sverige behöver en kristdemokratisk integrationspolitik, där det finns både rättigheter och skyldigheter. Den bygger på goda värderingar och syftar till samhällsgemenskap för alla människor.

Att vi vill se en stram migrationspolitik under en lång tid framöver beror på att vi tror att det kommer att ta många år att komma till rätta med den integrationsskuld som vi byggt upp. I arbetet med denna migrationspolitik både kan och ska vi titta på varje enskild lagstiftning och även på socialförsäkringssystemets utformning.

Några frågor som vi kristdemokrater har lyft fram är: Vi ska ha temporära uppehållstillstånd, inte permanenta. Vi vill att asylprocessen ska ha en tydlig början och ett tydligt slut. Därför tycker vi att möjligheten till spårbyte ska tas bort. Den fungerar inte på det sätt som intentionen var, och Migrationsverket rapporterar att regelverket missbrukas. Vi behöver få fram fler förvaringsplatser. Vi har riktat medel för detta i vår budget. Men vi ser att det kommer att ta tid, och därför föreslår vi elektronisk övervakning som ett alternativ till förvarstagande när det saknas platser.

Vi har motionerat om upprättandet av en säkra-länder-lista. Här vet jag att en utredning är i sitt slutskede. Man ska plocka fram en sådan lista efter ett beslut i EU-domstolen i juli 2018 för att göra det möjligt för oss i Sverige att avvisa en person med omedelbar verkan när en asylansökan är ogrundad. Vi vill se försörjningskrav för alla, utom för egna barn under 18 år.

Kort sagt: Vi kristdemokrater vill se ett minskat söktryck till Sverige. I princip alla partier i denna kammare är överens om att migrationspolitiken behöver samordnas inom EU. Det bygger på att EU har en fri inre rörlighet och en gemensam yttre gräns.

Vi kristdemokrater skulle också vilja att vi tittade närmare på de nordiska grannländerna av det skälet att det är länder som påminner om vårt eget land. Välfärden är generell, de demokratiska institutionerna är starka och rättssäkerheten är hög. Graden av korruption är jämförelsevis extremt låg i dessa länder, och tilliten människor emellan och till offentliga institutioner är stark.

Men trots likheterna mellan de nordiska länderna sticker Sverige ut i en jämförelse som gäller migrationspolitiken och antalet asylsökande. Under de fem åren 2014–2018 var det drygt 320 000 personer som sökte asyl här i Sverige. Under samma period var det drygt 150 000 personer som sökte asyl i Norge, Finland, Danmark och Island sammanräknat. Det innebär att mer än två tredjedelar av alla asylansökningar som görs i Norden lämnas in här i Sverige, trots att Sverige befolkningsmässigt utgör bara lite drygt en tredjedel av Norden.

Sverige är å andra sidan Nordens folkrikaste land. Det är därför fullt rimligt att Sverige har ett mottagande som i reda tal är högre än grannländernas. Det är däremot inte rimligt att det svenska mottagandet per capita är mer än tre gånger högre än i samtliga andra nordiska länder.

Kristdemokraterna värnar rätten att söka asyl. Vi menar att Sverige aldrig kan eller ska backa från ansvaret att erbjuda människor som flyr, under välgrundad fruktan för sina liv, en fristad från förtrycket. Vi anser också att de personer som bedöms ha skyddsskäl och erbjuds skydd här måste ges rimliga möjligheter, med försörjningskrav, att återförenas med sin närmaste familj.

Fru talman! Om vi får till en stram migrationspolitik, vilket det nu jobbas med i en kommitté där jag har möjlighet att sitta med, både kan, ska och måste integrationen stå i fokus.

Vi kristdemokrater hade för lite drygt en månad sedan en kongress, ett riksting, som vi kallar det, och där antog vi en integrationsproposition med 36 skarpa förslag rörande integrationen. Vi som hade förmånen att få sitta med i den grupp som arbetade fram propositionen hade ett ord som vägledde oss i vårt arbete, och det ordet var ”vi”. Det är ett ord som binder människor samman. ”Vi” gör främlingen till en granne. Kristdemokraternas samhällsgemenskap bygger på ett ”vi” som gäller alla människor.

I och med att detta är den sista debatten före julen och juledigheten vill jag önska talmannen, mina kollegor i socialförsäkringsutskottet och alla andra en riktigt välsignad och god jul.

(Applåder)

Anf. 80 RASMUS LING (MP) replik:

Fru talman! Jag har noterat att också Kristdemokraterna har svängt i flera frågor på migrationsområdet, i de flesta fall i en riktning som jag och Miljöpartiet inte gillar. Men i en fråga har jag en genuin förhoppning om att Kristdemokraterna ska stå kvar i den syn de har haft historiskt när man har arbetat för utsatta människor. Det jag tänker på närmast är huruvida svårt sjuka, inte minst äldre, ska ha möjlighet att få stanna av humanitära skäl.

Vi har tidigare sett och upprörts av fall där dementa äldre har utvisats utan att ha något ordnat mottagande, alltså inga släktingar eller familj som finns på plats och kan ta emot.

Min fråga är: Kommer Kristdemokraterna att tycka att vi framöver ska ha en human skyddsgrund som kan vara en hjälp i dessa ömmande fall när till exempel svårt sjuka äldre riskerar att utvisas utan ordnat mottagande?

Anf. 81 HANS EKLIND (KD) replik:

Fru talman! Jag får respektera att Rasmus Ling och Miljöpartiet inte gillar den migrationspolitik som vi kristdemokrater förordar. Den är utformad för att vi ska kunna ta itu med de problem som vi har i Sverige.

De positionsförändringar som vi har gjort gillar jag stenhårt, för de gör det möjligt för oss att ta itu med integrationen, vilket jag tror är det viktigaste om vi ska ha ett land som lever enligt den devis som jag personligen hade på min valaffisch: Vi ska leva med, inte bredvid, varandra. Jag har på något sätt lovat mig själv att jag ska försöka analysera varje enskilt förslag som läggs fram i den här kammaren, oavsett från vilket parti det kommer. Om förslaget leder i den riktningen ska vi absolut diskutera det vidare. Jag tänker att det också är ett moget och vuxet sätt att resonera.

När det gäller den humanitära skyddsgrunden sitter Rasmus Ling och jag i en kommitté som har fått i uppdrag att utreda den. Vi vet båda två att förslaget inte är färdigutrett. Vi kristdemokrater har däremot mycket tydligt sagt att vi tycker att man ska utreda en ny humanitär skyddsgrund, för jag är helt övertygad om att Sverige, precis som en rad andra länder i Europa, behöver en ventil. Alla människor passar inte in i den mall som man annars puttar in dem i. De människor som faller mellan stolarna och inte passar in i mallen måste vi kunna pröva enligt ventilen.

Hur den humanitära skyddsgrunden kommer att se ut vet vi inte än, men vi kristdemokrater har varit med och krävt att en sådan grund ska utredas.

Anf. 82 RASMUS LING (MP) replik:

Fru talman! Tack, Hans Eklind, för svaret och upplysningen om devisen på valaffischerna! Den är ju fin. Den är också något att leva upp till.

Jag är glad över att Kristdemokraterna har velat ha just den här frågan färdigutredd. Jag hoppas att man kommer att hålla fast i sin tradition, där man tidigare har arbetat väldigt väl för inte minst äldre och sjuka. Att man ville ha frågan utredd inom ramen för kommittén är ett viktigt besked och ett första steg. Jag har förhoppningar om att vi ska komma framåt i detta så att det också träffar utsatta grupper, inte minst svårt sjuka äldre och barn.

Anf. 83 HANS EKLIND (KD) replik:

Fru talman! Som sagt: För mig är det ganska självklart. Om vi nu står upp för en asylrätt för människor som flyr för sina liv kan det också finnas andra skäl. Man kanske inte passar in i det regelverk eller de formuleringar som finns.

För oss är det viktigt att vi får ned söktrycket till Sverige. Det är av det skälet vi inte använder oss av uttryck som volymmål. För oss är det inte riktigt förenligt med det sätt som vi ser att vi måste värna asylrätten på. Därför väljer vi uttrycket söktryck i stället.

Om vi ska få ned söktrycket till Sverige måste vi anpassa oss till vår omvärld. Vi måste se över de regelverk som finns. Men just i det här fallet, när det gäller den humanitära skyddsgrunden som Rasmus Ling lyfter upp, finns denna ventil i en rad andra länder. Då menar jag att det borde vara fullt möjligt för oss att få ned söktrycket och samtidigt ha en ventil så att vi fångar upp de här.

Anf. 84 CARINA OHLSSON (S):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag i socialförsäkringsutskottets betänkande nr 4, *Utgiftsområde 8 Migration*, och avslag på reservationen. Det innebär att jag tillstyrker regeringens förslag om anslag för 2020 inom området på ca 11,4 miljarder kronor.

Under senare år har antalet flyktingar och migranter i världen varit stort, till och med rekordstort. Enligt UNHCR uppgår antalet människor på flykt i världen till drygt 70 miljoner. Också antalet asylsökande i Europa ligger på en hög nivå, även om nivån har sjunkit under senare år. Fördelningen av asylsökande mellan EU:s medlemsstater är ojämn. Sverige är en av de medlemsstater som har tagit, och fortfarande tar, ett stort ansvar i förhållande till sin folkmängd.

Åren 2014 och 2015 har många här tidigare refererat till. År 2015 sökte 163 000 personer asyl i Sverige – det är det största antalet hittills under ett och samma år. För att kunna hantera den situationen slöt den dåvarande regeringen och fyra oppositionspartier i oktober 2015 en överenskommelse om åtgärder för att säkra förmågan i det svenska mottagandet av asylsökande och stärka etableringen av nyanlända.

Vi har hört tidigare talare gå tillbaka historiskt, men då har man stannat vid 2015 och låtsats som att ingenting hänt sedan dess.

I november 2015 presenterade regeringen ytterligare åtgärder för att begränsa möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige. Åtgärderna resulterade i lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd – den så kallade tillfälliga lagen – som trädde i kraft den 20 juli 2016 och som skulle gälla som längst till och med den 19 juli 2019. Dessa beslut har haft effekt. Det är färre asylsökande – det ligger nu på nivåer runt 20 000 per år.

I riksdagen har vi därefter beslutat att giltighetstiden för den tillfälliga lagen ska förlängas till och med den 19 juli 2021, med bland annat justeringen att alternativt skyddsbehövande ges rätt till familjeåterförening under samma förutsättningar som flyktingar, vilket jag tycker är mycket bra. Det är någonting som jag har talat om flera gånger här. Därför tycker jag att det var en bra förändring.

I ett flertal motioner anges att anslagen kan ökas eller minskas till följd av att reglerna om uppehållstillstånd bör ändras eller att migrationen på andra sätt ska styras genom större förändringar av regelverket. Det har vi hört om i tidigare inlägg. Den 14 juni i år beslutade regeringen bland annat därför att tillsätta en parlamentariskt sammansatt kommitté: Kommittén om den framtida svenska migrationspolitiken. Vi hade ett långt möte i går eftermiddag. Vi som sitter i denna kommitté fick i uppdrag av regeringen att utreda just den framtida svenska migrationspolitiken. Kommittén ska ta ställning till utformningen av politiken i syfte att fastställa en ordning som är långsiktigt hållbar. Ett utredningsbetänkande ska lämnas senast den 15 augusti nästa år, alltså 2020.

Fru talman! Det är då självklart att utredningens arbete bör avvaktas innan förslag till större ändringar i regelverken lämnas.

Vi kan också konstatera att Migrationsverkets statistik visar att antalet sökande under senare år inte har varierat i någon större utsträckning och att inte heller sökandenas ursprungsländer uppvisar någon större variation.

Som flera talare har varit inne på är det viktigt att handläggningstiden hålls så kort som möjligt, inte bara hos Migrationsverket utan även hos migrationsdomstolarna. För Migrationsverket innebar 2018 ett fortsatt arbete med att pröva ett stort antal asylansökningar. Trenden med ett relativt stabilt antal nya asylsökande och ett sjunkande antal inskrivna i mottagandet fortsatte. Avvecklingen av boenden och minskningar av personalstyrkan fortsatte därmed.

Samtidigt vill vi uppmärksamma det förslag som vi beslutade om i riksdagen för några veckor sedan. Det handlade om att reformera EBO-lagen eller snarare om att inskränka möjligheten för asylsökande att ordna eget boende under asyltiden. Regeringen bedömer att det kommer att innebära att fler asylsökande kommer att bo i Migrationsverkets boenden i stället för i ett eget ordnat boende och att kostnaderna för boendebeståndet därmed ökar för Migrationsverket.

Den förändring av migrationspolitikens inriktning som har gjorts på senare år har naturligtvis medfört ett stort omställningsarbete inom migrationsmyndigheten. Det har tagit kraft av organisationen och har också varit utmanande när det handlar om kunskap och kompetens hos anställda handläggare. Ändå fortsätter antalet öppna asylärenden att minska, och det är nu det lägsta sedan 2011. Även antalet öppna ärenden om uppehållstillstånd för anknytning, arbete och studier fortsätter att minska.

Trenden med ökande handläggningstider för anknytningsärenden har brutits. Därmed har mer kraft kunnat läggas på att utveckla verksamheten. Det innebär sammantaget att förutsättningarna för 2019 och 2020 märkbart har förändrats.

När det gäller förvar, som flera har lyft upp i debatten, håller jag med om att det inför verkställighet av avvisnings- och utvisningsbeslut och återvändande är viktigt att asylprocessen har en tydlig avslutning för att asylsystemet ska fungera väl. Ett väl fungerande återvändande är en förutsättning för att Sveriges asylsystem ska vara långsiktigt hållbart. Det är också en fråga, kan jag avslöja, som diskuteras i Migrationskommittén. Om ett beslut om avvisning eller utvisning kan verkställas ska detta göras så snart som möjligt, och ett verktyg för att kunna verkställa beslut är möjligheten till förvarstagande. Eller det kan vara det; det behöver inte alltid vara så.

Regeringen uppmärksammar – och har uppmärksammat – frågan om förvar i regleringsbrev till Migrationsverket. Antalet förvarsplatser har också utökats. Och regeringen anger i budgetpropositionen att medel tillförs för att den nuvarande kapaciteten ska upprätthållas.

Fru talman! De problem vi har i Sverige i dag kan bara lösas genom ett starkare samhälle, där vi tar ett större gemensamt ansvar för vår trygghet och sammanhållning.

Vi har återställt ordning och reda i statsfinanserna och även fattat flera genomgripande beslut på migrationsområdet. Därmed har vi rustat Sverige inför sämre tider. Vi har också rustat Sverige för en bättre integration. Under de goda åren har vi byggt upp en välfärdsreserv genom att betala av på statsskulden. Statsskuldskvoten är nu på den lägsta nivån sedan 1977. Och 300 000 fler går till ett arbete. Därmed har vi bättre förutsättningar än vi haft på mycket länge.

Jag yrkar återigen bifall till utskottets förslag i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 85 PAULA BIELER (SD) replik:

Fru talman! Jag har två frågor som rör medel här och som även bemöts i utskottets överväganden.

Den ena frågan handlar om försvarsplatser. Min väldigt enkla fråga är varför man har valt att lägga sig på och godkänna den nivå som regeringen har lagt sig på och som i princip bara upprätthåller det antal försvarsplatser som finns nu. Det finns ju en prognos som visar att man skulle kunna tillskjuta ganska lite resurser men ändå få till stånd fler platser.

Vi har i dag en situation där det är i princip 98 eller 99 procent beläggning hela tiden och där polisen i princip omedelbart släpper personer som de hittar i landet, för de vet att de ändå inte kan ta dem i förvar och verkställa beslut. Jag förstår att det behövs mycket mer för att bygga fler platser, men det finns alltså ett konkret förslag om att skjuta till resurser för att driva fler försvarsplatser inom befintligt bestånd. Jag undrar hur man i det parti som är majoritetsledande i utskottet har resonerat när man menar att det är rimligt att inte skjuta till de resurserna. Det var fråga ett.

Den andra frågan är närbesläktad och handlar om migrationsdomstolarna, vilka jag också tog upp i mitt anförande. Även där finns det tydliga prognoser från myndigheten gällande vad den behöver för att kunna göra något åt de obalanser som finns i dag – och som beräknas öka. Jag har noterat att Moderaterna, Kristdemokraterna och vi alla har tillskjutit resurser för att kunna ge myndigheten de medel den ansöker om och säger sig behöva. I utskottets betänkande sägs bara att möjligheten att överlämna ärenden faktiskt har förlängts, men det räcker ju inte riktigt. Vi har även haft dragningar i utskottet efter att den lagen röstades igenom, och där tryckte myndigheten fortsatt på det här behovet. Jag undrar alltså hur man resonerar kring den frågan.

Anf. 86 CARINA OHLSSON (S) replik:

Fru talman! Jag lyfte också försvarsplatserna i mitt anförande. Vi och regeringen säger ändå tydligt att man måste upprätthålla de platserna. Det har också blivit fler platser under den tid vi har varit med och styrt; antalet försvarsplatser har fördubblats.

Men naturligtvis handlar det även om avvisning och att människor lämnar landet frivilligt, vilket jag också talade om. Det är alltså inte bara en sak, utan det handlar om att man jobbar med många olika redskap samtidigt och även har en samverkan mellan olika myndigheter – såväl Migrationsverket som Polismyndigheten och annat. Det är nämligen ett delat ansvar när det handlar om avvisning och utvisning. Men naturligtvis måste vi följa frågan, fru talman. Precis som Paula Bieler säger går det inte heller att bygga så snabbt som om man skulle se anslaget för 2020, men man får se över möjligheterna att samverka än mer och göra det än mer effektivt.

När det sedan handlar om domstolsprövningarna kan jag hålla med om att det är en utmaning. Vi har en höjning jämfört med den tidigare rådande budgeten, men jag både ser och vet naturligtvis om Sverigedemokraternas och andras förslag, där man har gjort en större tilldelning till domstolsprövningarna. Detta är alltså en fråga som vi noga får följa för att se till att det inte blir långa och utökade handläggningstider. Det är en utmaning; jag kan hålla med om det, fru talman.

Anf. 87 PAULA BIELER (SD) replik:

Fru talman! Jag tackar för svaren men måste ändå säga att jag har lite svårt att förstå detta.

Vi får väldigt mycket underlag från myndigheter – vi får prognoser, och vi får äskanden – som är väl underbyggda. När det gäller förvarsplatserna talade man om vad man skulle behöva för att ganska snabbt kunna öka driften, precis som jag sa. Bara med driftsbehoven skulle man få till ännu fler platser. Det är bra att regeringen till slut ändrade sig och tillsköt de resurser som krävs för att åtminstone upprätthålla detta – så såg det ju inte ut i originalsiffrorna – men den hade kunnat skjuta till lite till. Då hade vi ganska snabbt och utan att behöva bygga kunnat få ännu fler platser, enligt den prognos som myndigheten själv har gjort.

Detsamma gäller domstolarna. Det stämmer att man ska satsa mer på migrationsdomstolarna nu än i föregående budget, men vi har en annan situation. Migrationsverket har avverkat sina ärenden, så det är fler ärenden som nu ligger på migrationsdomstolarna. Därför ligger det mer där nu. Dessa prognoser har funnits länge, och de fanns när man förberedde budgeten. Varför skjuter man inte till de medel som myndigheten efterfrågar och behöver?

Anf. 88 CARINA OHLSSON (S) replik:

Fru talman! Budgeten är ju en helhet, och vi kan se på andra anslag där partier som Sverigedemokraterna drar ned på exempelvis Migrationsverkets möjligheter att jobba utifrån de situationer som är nu. Jag lyfte också upp bostadskostnader och så vidare, vilket vi vet kommer att öka i och med de beslut vi tog när det handlade om att delvis förändra EBO-lagen. Detta är alltså en helhet.

Vi ser det som att vi har satsningar på en del områden men också stora utmaningar, som vi är beredda att följa. Det gäller till exempel det som Paula Bieler lyfter upp, det vill säga förvar och domstolsprövningar. Vi får noga följa det så att det inte blir ytterligare långa handläggningstider.

Anf. 89 JONNY CATO (C):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag till beslut.

För två månader sedan fick jag möjligheten att bli migrationspolitisk talesperson för Centerpartiet. Jag kan konstatera att migrationspolitik är en oerhört komplex fråga som verkligen berör människor, och åsikterna sprutar brett. Det är ett politiskt område som är oerhört känsligt, för det berör människor. Därför krävs det politiskt mod och ansvarstagande att våga kompromissa och komma överens om en långsiktigt hållbar migrationspolitik.

Man kan ställa sig frågan: Varför är en bred och långsiktig migrationsöverenskommelse så viktig?

Under 2015 tog Sverige emot knappt 163 000 asylsökande, varav drygt 35 000 var ensamkommande barn och ungdomar. Det var en situation som saknar motstycke i modern svensk historia och som skapade ett ansträngt läge där ansvariga myndigheter, kommuner och frivilliga krafter sattes under oerhört stor press. Denna press hanterade man mycket väl utifrån de förutsättningar som fanns, vilket vi ska vara stolta över och tacksamma

för, men det blev helt uppenbart att Sverige inte var förberett på ett så stort mottagande.

Det stora antalet personer som sökte asyl i Sverige 2015 satte hårt tryck på asylmottagandet. Samtidigt har antalet asylsökande minskat kraftigt de senaste åren. Vi måste nu hitta hållbara och långsiktiga lösningar för att mottagandet ska bli mer flexibelt och kunna hantera både ett ökat och ett minskat asylsökande. De senaste årens tillfälliga lagar går inte längre att förlänga, och vi behöver komma bort från ett hattigt och kortsiktigt perspektiv på migrationspolitiken. Det krävs nu en bred och långsiktig migrationsöverenskommelse, något som Centerpartiet länge eftersträvat.

Vi är därför glada över att vi inom ramen för januariavtalet nu har tillsatt en parlamentarisk kommitté som ska titta på framtidens migrationspolitik. Vi i Centerpartiet är beredda att på allvar kompromissa för att få till stånd en bred migrationsöverenskommelse som håller på sikt.

Givetvis har vi tydliga ingångar i samtalen. Vi vill se en migrationspolitik som bygger på medmänsklighet och humanism i kombination med ordning och reda. Vi vill ta ett helhetsgrepp och göra stora strukturella förändringar. Människor riskerar sina liv i gummibåtar på Medelhavet och på lastbilar runt om i Europa, och det finns de som inte ens kommer så långt utan dör under vandringar i öknen. Vi behöver ställa om från osäkra till trygga vägar. Men vi tycker också att det behövs ett ökat egenansvar i exempelvis mottagandet av den som kommer på osäkra vägar och ska kunna kvalificera sig in i välfärden. Vi vill också se en ökad rättssäkerhet, möjlighet till familjeåterförening för framför allt barn och en ny humanitär skyddsgrund.

Det kanske allra viktigaste är dock att vi vill se en bred överenskommelse. Vi är beredda att ta vårt ansvar för att det ska ske, och nu hoppas vi att andra också är det.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag säga några ord om den så viktiga arbetskraftsinvandringen, som återigen har börjat diskuteras hett i svensk politik.

Inom ramen för januariavtalet är vi överens om att problemet med kompetensutvisningar måste lösas, om att ett särskilt visum för högkvalificerade som vill söka jobb eller starta företag ska införas samt om att dagens regler för arbetskraftsinvandring ska värnas.

Samtidigt har det kommit besvärande rapporter om fusk, utnyttjande av systemen och organiserad brottslighet kopplat till arbetskraftsinvandring.

Fusk, utnyttjande av systemen och organiserad brottslighet hör inte hemma någonstans i samhället, inte heller när det gäller arbetskraftsinvandring. Centerpartiet ser det därför som viktigt att vi kommer till rätta med problematiken så att systemen inte utnyttjas och så att människor inte hamnar i kläm.

Men det ska vi göra samtidigt som vi på allvar värnar dagens system med arbetskraftsinvandring. Förslag som krav på heltid och högre lön kommer varken åt problematiken eller värnar dagens så viktiga arbetskraftsinvandring.

Bara under förra året bidrog arbetskraftsinvandringen med 34 miljarder i ökade produktionsintäkter och 12 miljarder i ökade skatteintäkter, som kan gå till skola, vård och omsorg i hela landet. Av dessa jobb var 90 procent i yrken där vi har brist på arbetskraft i Sverige.

Anf. 90 PAULA BIELER (SD) replik:

Fru talman! Jag tänkte börja precis där Jonny Cato slutade, nämligen med att tala om arbetskraftsinvandringen. Den första replik han tog på en utskottskollega tidigare handlade ju om detta, så jag tänkte att jag också skulle börja där.

Precis som Jonny Cato nämnde lovade man i januariavtalet att göra någonting åt kompetensutvisningarna. Detta har varit en minst sagt långdragen fråga i utskottet.

Det här året är snart slut. Det var egentligen sagt att utredningen skulle tillsättas redan under detta år, för att komma till rätta med kompetensutvisningarna. Samtidigt hänvisar man både från regeringens sida och i utskottets bedömning till att detta inte är ett brådskande problem. Det kom domar nästan på dagen för två år sedan, nämligen på lucia – det har fattats många bra luciabeslut på migrationsområdet genom åren. Man tycker att detta räcker för tillfället.

Jag har två frågor.

Den första är: Hur arbetar Centerpartiet för att denna utredning ska komma till stånd? Hur snart kan vi förvänta oss att den ligger på vårt bord? Det är trots allt någonting som Centerpartiet har haft som en av anledningarna till att man har stöttat avtal i denna fråga och till att man har drivit på och fått fram dem.

Den andra är: Om det nu är så att det har knorrat sig lite grann och inte riktigt har hunnit komma på plats, varför har man då inte exempelvis ett särskilt yttrande där man säger att man stöder detta och att man förutsätter att det inom ramen för januariavtalet snart kommer på plats? Eller är det som regeringen uttrycker och det som utskottsmajoriteten, inklusive Centerpartiet, därmed uttrycker – att dessa domar i princip har löst frågan, så vi behöver inte stressa med att utreda det – även Centerpartiets mening?

Anf. 91 JONNY CATO (C) replik:

Fru talman! Tack, Paula Bieler, för de väldigt relevanta frågorna, måste jag få säga! Jag tycker också att det känns skönt att jag kan förtydliga och förklara när det gäller dem.

Jag tycker fortfarande att detta är ett relevant problem, och vi ska komma åt det skyndsamt. Anledningen till att detta har fördröjts är den myndighetsgemensamma rapport som presenterades, där man trycker på ett antal problem kopplade till arbetskraftsinvandringen. Vi behöver också titta på om vi eventuellt behöver justera någonting.

Jag är den förste att säga att det är beklagligt att detta inte har kommit på plats än. Det ska komma på plats skyndsamt. Jag kan också konstatera att vi närmar oss nyårsafton med väldigt snabba steg, men detta ska ske inom de närmaste veckorna. Det är i alla fall Centerpartiets tydliga bild, och jag hoppas att regeringen håller med om den. Du kan ju ställa frågan till en viss minister som är här i rummet!

Anf. 92 PAULA BIELER (SD) replik:

Fru talman! Jag tackar för svaret. Det finns nog många frågor att ställa till nämnde minister när det väl är hans tur.

När Jonny Catos företrädare Johanna Jönsson stod i denna talarstol debatterade jag med henne. Jag ställde ett antal frågor om hur mycket Centerpartiet är villiga att acceptera att det ruckas på datum, att saker flyttas

runt och att man klumpar samman saker och därmed skjuter annat på framtiden för att vänta på att det ska bli en helhet.

Dessa frågor kvarstår. Vad händer om utredningen inte är tillsatt före nyår?

Det är förvisso väldigt positivt att man vill ta problemen med en alltför vidlyftig lagstiftning på området på allvar; det har ju saknats i Centerpartiets politik tidigare. Men var går gränsen för Centerpartiet, och vad gör man om utredningen inte är tillsatt vid nyårsdagen?

Anf. 93 JONNY CATO (C) replik:

Fru talman! Vi tycker att det är viktigt att stävja brott, fusk och organiserad brottslighet med koppling till arbetskraftsinvandringen, men detta ska vi göra så att vi också värnar dagens system. Arbetskraftsinvandring är oerhört viktigt för Sverige, för svensk konkurrenskraft och inte minst för våra företag. Jag kan bara beklaga att Centerpartiet verkar vara ett av få partier i denna kammare som ser det.

Vi ska enligt januariavtalet återkomma skyndsamt med en utredning på detta område, och det kommer vi också att göra. Något exakt datum har jag inte, men det ska ske så fort som möjligt.

Anf. 94 ARIN KARAPET (M) replik:

Fru talman! Vi har i dag hört att Vänsterpartiet vill ge amnesti åt dem som har fått tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt gymnasielagen.

Min fråga till Jonny Cato är: Säger ni ja eller nej till en amnesti för dem som omfattas av gymnasielagen?

Anf. 95 JONNY CATO (C) replik:

Fru talman! Det hoppas jag att Moderaterna känner till. Men man ska nog sätta denna fråga i ett lite större perspektiv.

Centerpartiet ställdes inför att väldigt svårt beslut när frågan om gymnasielagen skulle röstas igenom i den här kammaren. Vi tycker att gymnasielagen var dåligt utformad; det sa vi då, och det säger vi fortfarande. Vi hade ett val: att ge dessa människor en andra chans eller att inte göra det. Vi valde att ge dessa ungdomar en andra chans, trots att lagen – vilket kunde konstateras redan då – hade väldigt stora brister.

Centerpartiet anser inte att en amnesti är rätt väg att gå, utan vi tycker att man behöver hitta andra lösningar för att kunna ge dessa människor – dessa ungdomar – en bra chans och en andra chans.

Vi kan konstatera att det finns väldigt stora grupper som gör att dessa ungdomar hamnar i kläm på ett sätt som är oerhört beklagligt, men vi tycker inte att en amnesti är rätt väg att gå.

Anf. 96 ARIN KARAPET (M) replik:

Fru talman! Jag fick inget bra svar; jag fick ett klassiskt politikersvar. Det enda jag kan konstatera är att det just nu är Vänsterpartiet som är tydligast – om att de är för en amnesti – i denna fråga.

Om lagen var så dåligt utformad röstade ni alltså igenom en lag som var dåligt utformad och skickade ut dessa ungdomar i ovisshet. Min fråga till er är: Hur ska ni reda ut det? Är ni för en amnesti, eller stänger ni dörren

för en amnesti? Jag frågade inte om något annat förslag eller om något annat alternativ, utan frågan är: Är ni för eller emot en amnesti?

Prot. 2019/20:53
17 december

Migration

Anf. 97 JONNY CATO (C) replik:

Fru talman! Jag har förstått att migrationsfrågan är ganska svartvit för Arin Karapet. För mig är den dock inte det – många frågor har ofta mer än ett svar.

Jag tycker att jag har varit ganska tydlig: Centerpartiet ser inte amnesti som en lösning på den här frågan.

Anf. 98 FREDRIK MALM (L):

Fru talman! Jag tror att det är nästan omöjligt att hantera de utmaningar som vi står inför på migrationsområdet utan att vi fördjupar det europeiska samarbetet på det här området.

Förklaringen till detta är ju egentligen ganska logisk. Vi har Schengenområdet, och vi har en hel del EU-rätt samt direktiv och förordningar på det migrationspolitiska området som redan binder ihop länder en del. Det gör att det i dag egentligen inte finns något land i Europeiska unionen som helt självt kan bestämma över sin migrationspolitik. Det finns inga isolerade öar på det sättet.

Detta innebär att de tragedier vi har sett på Medelhavet, med människor som drunknar, och de stora vågor av migranter, asylsökande och flyktingar som har kommit till Europa de senaste åren och som söker sig längs upp-trampade stigar – i huvudsak norrut – är en fråga som angår oss alla i Europa. Detta är en gemensam utmaning.

Jag är väldigt oroad över den främlingsfientlighet, det hat och den intolerans som finns gentemot flyktingar och invandrare på många håll i Europa i dag. Och jag är väldigt oroad över de länder som inte vill ta något ansvar alls för de här frågorna.

Nu har vi fått en ny kommission i EU, och det kan förhoppningsvis innebära en nystart. Vår svenska EU-kommissionär Ylva Johansson lär få kуска runt till medlemsstaterna under våren för att diskutera och försöka förankra en hållbar modell för ett gemensamt ansvarstagande i Europa. Det kommer att bli väldigt svårt. Det har ju stött på patrull under de senaste åren, och det kommer förstås att fortsätta göra det. Ylva Johanson kommer att hjälpa av den grekiska kommissionären, som också har ett visst ansvar för migrationsfrågor.

Jag tycker, fru talman, att det ur det här perspektivet är väldigt viktigt att Sverige har höga ambitioner för ett värdigt mottagande men också för att inte släppa något som är väldigt viktigt för oss och för Europa, nämligen att vi tar ett större gemensamt ansvar. Jag tror att det är olyckligt om svenska politiska partier kliver bort från positionen att även de länder som inte tar ansvar i Europa faktiskt ska börja göra det och ta ett större ansvar.

Fru talman! De här frågorna går förstås inte att lösa bara på europeisk nivå. Vi ser ju det sönderfall som pågår i delar av Mellanöstern, arabvärlden, Afrikas horn och Nordafrika. Stora grupper av människor söker sig norrut över den afrikanska kontinenten i jakten på ett bättre liv. Det innebär att EU måste förmå att bygga partnerskap med länderna utanför Europa. Men det måste, tror jag, ske på ett mer jämlikt sätt. Det går inte att vara arrogant från Europas sida och söka avtal bara för att vi ska få deportera folk tillbaka. Länderna i Nordafrika och andra länder runt om-

kring kommer inte att vara särskilt angelägna om att ingå den typen av partnerskap.

Jag tror snarare på en bredare politik med stora satsningar på utveckling, infrastruktur och så vidare för att på olika sätt hjälpa områdena utanför Europa så att de kan hjälpa människor att bygga ett liv också i de länderna. Alla människor som söker sig ett bättre liv kan inte heller komma till Europa; det vet vi.

När det gäller Sverige, fru talman, är vår uppfattning i Liberalerna att Sverige ska värna asylrätten. Det innebär att en person som söker asyl ska få sitt ärende prövat individuellt. Man har rätt att överklaga beslutet i domstol. Om man får avslag på sin ansökan och en lagakraftvunnen dom kommer man att behöva återvända.

Nu angrips asylrätten från olika håll. Den undermineras både av konstig lagstiftning och av dem som förespråkar att Sverige i praktiken inte ska följa Genèvekonventionen. Den debatten är vi i Liberalerna väldigt bekymrade över. Samtidigt kan vi inte ha ett mottagande som sker på ett sätt som vårt samhälle inte klarar av. Det finns i grund och botten en motsättning mellan en mycket stor flyktinginvandring och välfärdsstaten. Jag tror att man måste vara medveten om att den konflikten kan finnas. Detta väljer en del människor att ta ut på invandrarna, vilket förstås är helt oacceptabelt och fruktansvärt.

Vi i den parlamentariska kommittén måste kunna skapa ett regelverk som är ansvarsfullt och långsiktigt hållbart och som innebär att Sverige får, för att hänvisa till vad min kollega från Kristdemokraterna sa, ett söktryck som är på en rimlig nivå och som vårt samhälle klarar av vad gäller skola, socialtjänst, bostadsförsörjning, möjligheten att få jobb och så vidare.

Liberalernas ingångsvärde i arbetet i den parlamentariska kommittén är att vi nu ska få möjlighet att komma i mål och nå en bred överenskommelse. Jag är övertygad om att det också är det som svenska folket vill. Människor förväntar sig att vi som sitter i den här kammaren ska ta oss samman och formulera regelverk som är rimliga. Jag är också övertygad om att de allra flesta svenskar inte tycker att vi ska stänga våra gränser och att de allra flesta svenskar inte tycker att vi ska ha vidöppna gränser.

Människor står i grund och botten bakom en rimlig ordning där vi hjälper människor i behov av skydd, men att vi gör det på ett sätt som vårt samhälle, våra myndigheter, våra centrala basfunktioner i samhället och vår ekonomi klarar av.

Avslutningsvis, fru talman: Det är inte rimligt att vi har en ordning i världen där väldigt många länder med stark ekonomi och fungerande institutioner – hållbara samhällen – inte ställer upp och blir programländer till UNHCR. Sverige är ett av de länder som tar emot flest kvotflyktingar, 5 000 varje år. Det är ett stort åtagande för vårt land. Siffran 5 000 låter ganska lite, men det är många människor det handlar om. Det är ofta människor som är mycket trasiga till följd av krig, konflikter och så vidare. Det är också många kvinnor och barn. Det är en tuff process att få de personerna att integreras i Sverige, så det är ett stort åtagande vi gör.

Jag önskar att fler länder tar ansvar, sluter avtal med UNHCR och tar emot kvotflyktingar. Även om de går från noll till tio är det bättre än att de ligger kvar på noll.

Jag tycker också att Sveriges regering på det utrikespolitiska området bör använda diplomati i större utsträckning och pressa på länder som vi har bilaterala relationer med för att fler länder ska ställa upp och ta ansvar.

Prot. 2019/20:53

17 december

Migration

Anf. 99 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Det märks att Fredrik Malm brinner för utrikesfrågor och sitter i utrikesutskottet. Och det gläder mig, för jag kunde de första ungefär fyra minuterna hålla med honom om stora delar men inte om allt så klart. När det gäller vilka länder som tar ansvar och inte i EU har vi uppenbart olika syn och i frågan om hur ansvarstagandet ska genomföras. Det handlar om internationella satsningar och att ge närliggande länder stöd i att kunna vara värdiga mottagarländer i ett direkt skede, oavsett om de är transitländer dit man inte kommer att kunna återvända, om det är ett land som kanske kan bli ett permanent hem eller ett land som återuppbyggs så att man kan återvända till sitt hemland.

Jag ryckte såklart till över insinuationer om att vi inte står bakom asylrätten, Genèvekonventionen och sådant där. Det som det talas om och luftas i samband med Migrationskommittén är att man står bakom asylrätten. Frågan är hur man kan få en politik som gör att personer söker asyl på rätt plats och vid rätt tillfälle, för det är ju ett faktum att vi har haft ett orimligt antal asylsökande i Sverige. Det är också ett faktum att man, trots att vi har mycket av lagstiftningen på EU-nivå, kan göra olika tolkningar. Det finns utrymme för att strama åt inom de avtal som vi är bundna av.

Det är också ett faktum att det i Genèvekonventionen talas tydligt om att man exempelvis ska kunna utvisa personer om de utgör stora risker, alldeles oavsett vad de riskerar i hemlandet. Där är det en annan konvention som står i vägen, vilket jag är fullt medveten om, men det hänvisades just till Genèvekonventionen.

Mina frågor är: Menar Fredrik Malm att vi inom de avtal som vi har bör strama åt så mycket som möjligt, eller ska vi bara avvakta och se var gemensamma beslut någon gång eventuellt landar i framtiden?

Anf. 100 FREDRIK MALM (L) replik:

Herr talman! Det är väldigt positivt om Sverigedemokraterna står bakom asylrätten. Det är i så fall ett ställningstagande som Paula Bieler och partiet kanske skulle vara lite tydligare med och framhäva i den offentliga debatten. Det är inte alltid den bilden man får när man lyssnar på sverigedemokrater och följer debatten, men det är i så fall väldigt glädjande.

Herr talman! Det är viktigt att betona att asylrätten är en individuell rättighet som är baserad på Genèvekonventionen. Vi liberaler tycker att det är väldigt viktigt att värna individuella rättigheter. Därför står vi bakom asylrätten.

Asylrätten innebär inte att alla människor får stanna, vilket det ibland råder missuppfattningar om i debatten. Det handlar om att pröva ansökningar utifrån om det finns behov av skydd eller inte.

Paula Bielers fråga till mig är om Liberalerna vill strama åt migrationspolitiken. Ja, i vissa delar vill vi det. Vi inser att om Sverige ska ha en asylrätt och värna människor i behov av skydd kommer människor som inte är i behov av skydd kanske inte kunna stanna i Sverige, och om man vill ta hit sin familj är det rimligt med ett försörjningskrav utan dagens alla undantag. Det finns en del delar i migrationspolitiken man kan skruva på.

Liberalernas grundhållning är att Sverige ska fortsätta att vara ett land som välkomnar människor som vill flytta hit och bo här och ett land som hjälper människor som är på flykt.

Anf. 101 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Jag tackar Fredrik Malm för svaret. Det är positivt att man åtminstone vill strama åt vissa delar.

Inledningen på svaret visar dock att Fredrik Malm inte har lyssnat tydligt på Sverigedemokraterna under åren. Ända sedan jag började diskutera dessa frågor, redan innan jag var talesperson, har jag varit tydlig med att asylrätten urholkas av den politik som bedrivs. Asylrätten innebär att man så snart som möjligt ska kunna söka skydd nära där man befinner sig och inte förtryckas av transitländer. Inget land ska kunna undvika att ta sitt ansvar. Men det är precis det som har skett.

Därför blev jag glad när Fredrik Malm i sitt anförande talade om hur man ska hjälpa länder i närheten att vara en bättre plats. Jag är nyfiken på vad Liberalerna mer konkret vill göra på detta område så att personer ska slippa fly över halva världen. Att ta sig vidare via kvotflyktingssystem eller vidarebosättningssystem måste ändå anses vara steg två. Asylrätten innebär att man ska få skydd så snart och nära som möjligt, och inget land ska slippa ta sitt ansvar.

Anf. 102 FREDRIK MALM (L) replik:

Herr talman! Det är lite svårt för Sverige att bestämma hur Kenya ska använda sin asylrätt. Det vi har ansvar för är människor som kommer till Sverige och söker asyl.

Jag kan hålla med om att det inte är rimligt att människor sicksackar sig genom många länder för att söka asyl i ett specifikt land, utan det är rimligt att man söker skydd i det första land man kommer till där man har möjlighet att få skydd. Jag instämmer i detta. Vi har också Dublinförordningens princip om första asylland och annat. Det är alltså inga konstigheter.

Det blir dock problem om man ersätter asylrätten med en idé om att alla ska tas emot på kvot. Ska en rysk oberoende journalist som hoppar av på en litteraturkonferens i Köpenhamn och söker asyl där skickas till en inhägnad udde i Tunisien och ställa sig i kö för att tas emot på kvot? Då har vi ju ingen asylrätt. Jag är glad att Paula Bieler inte förespråkar denna linje.

Anf. 103 RASMUS LING (MP):

Herr talman! 2010-talet går mot sitt slut, och vi har snart klarat av en femtedel av detta sekel. Vi lever i en spännande tid, och saker händer snabbt. Vissa förändringar sker dock fortfarande mer långsamt.

I början av 2000-talet skedde terrordådet mot World Trade Center. Vi kommer nog alla ihåg det och var vi befann oss när vi fick reda på det. Efter det kom krigen i Afghanistan och Irak, och vi kan fortfarande i dag se följderna av det på olika håll i världen, inte minst på migrationsområdet.

Migration har alltid funnits, också till Sverige. Fram till för omkring hundra år sedan handlade det dock mer om att människor lämnade Sverige än kom hit. Först på 1930-talet var det fler som kom till Sverige än som lämnade Sverige. Som en följd av världskrigen kom också flyktingar hit.

Sedan dess har vi haft arbetskraftsinvandring, och dessa människor har varit med och byggt och stärkt Sverige samtidigt som de har förbättrat sin egen situation.

Människans drivkraft att skapa en bättre tillvaro för sig själv och sin familj förefaller vara konstant i tid och rum. Även i dag kommer människor hit för att arbeta eller studera och för att skapa sig en bättre framtid. Det har vi oerhörd nytta av, och jag är stolt över att Sverige har ett av världens mest tillåtande regelverk för arbetskraftsinvandring. Men ja, herr talman, det finns problem med utnyttjande, och det behöver vi stävja och lägga kraft på att förhindra. Så var det också sagt.

Herr talman! Världskrigen skapade inte bara flyktingströmmar till Sverige. Vid andra världskrigets slut skapades asylrätten, det vill säga rättigheten för människor att söka skydd från förföljelse och få en fristad i ett fredligt, demokratiskt land. Asylrätten är helt central, men som med andra regler som människan har skapat kan den inte tas för given. Eftersom den ifrågasätts måste vi fortsätta att värna den.

Just nu arbetar en kommitté för att se över framtidens migrationspolitik. Det är ingen hemlighet att partierna i Sveriges riksdag har olika syn på vart vi ska och att vi står långt ifrån varandra i många av de frågor som behandlas. Vissa vill sätta tak medan andra vill gå åt ett annat håll.

För Miljöpartiet är en viktig fråga i kommittén att arbeta för en ny human skyddsgrund. Det har tidigare funnits i olika former i Sverige och finns också på lite olika sätt i många andra EU-länder. Det är orimligt att svårt sjuka barn eller äldre ska utvisas till länder där de inte kan få den vård de behöver.

Herr talman! Migrationsverket är en myndighet som har prövats på olika sätt genom åren, dels genom omvärldsförändringar, dels genom politiska beslut. Förra året fick man mindre anslag, och även nu är budgeten stram med hårda prioriteringar. Vi ska ha förväntningar på att Migrationsverket ska vara en väl fungerande myndighet, och bedömningen är att man kan vara det med de förutsättningar man får. Man klarar också sina mål på ett bra sätt, trots tuffa förutsättningar.

Flera talare har tagit upp migrationsdomstolarna. De har också ett tufft läge. De får tillskott i budgeten, och vi kommer givetvis att följa dem noga framöver så att vi ser att fungerar på ett bra sätt.

Herr talman! Vi går snart in i 2020-talet. Om tio år har vi förhoppningsvis en situation då vi har färre krig och konflikter i världen, då vi har kommit till rätta med de flesta klimatförändringar, åtminstone utsläppen, och då färre är på flykt men fler har möjlighet att frivilligt resa och upptäcka nya delar av världen.

Herr talman! Jag önskar talmanspresidiet, utskottet, utskottskansliet och alla andra en god jul med mycket julmust, glögg, pepparkakor och risgrynsgröt.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 104 ARIN KARAPET (M) replik:

Herr talman! I dag har vi hört att Vänsterpartiet är för en amnesti för dem som har fått tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt gymnasielagen.

Min enkla och raka fråga till Rasmus Ling blir därför: Är Miljöpartiet för eller emot en amnesti för dem som omfattas av gymnasielagen?

Anf. 105 RASMUS LING (MP) replik:

Herr talman! Jag är otroligt stolt över att vi arbetade fram gymnasielagen så att omkring 8 000 ensamkommande fick chansen till prövning enligt de regler som skulle ha gällt när de kom. På grund av långa handläggningstider hann de fylla 18 år eller skrivas upp i ålder, och det var därför mycket viktigt att få denna lagstiftning på plats.

Vi kommer att arbeta för att de som omfattas av gymnasielagen i så stor utsträckning som möjligt ska klara de villkor som gäller. Vi i Miljöpartiet vill få en lösning så att de som omfattas ska kunna stanna.

Jag tycker att en amnesti för tankarna till något annat. Dessa människor som har kommit och som har rotat sig i Sverige ska kunna fortsätta att bygga sina liv här. Detta kommer jag och Miljöpartiet att arbeta för.

Anf. 106 ARIN KARAPET (M) replik:

Herr talman! Det var bland andra Miljöpartiet som röstade igenom gymnasielagen. I efterhand vet vi att den inte fungerar, så vad är den andra lösningen? Är det att vissa ska få vänta i fyra fem år, som en del har fått göra? Alla som omfattas av den tidsbegränsade gymnasielagen har fått sina asylskäl prövade. Min fråga är därför: Vad är lösningen? Är det en amnesti? Om det inte är en amnesti kan ni svara nej på frågan och säga att lösningen inte är en amnesti. Jag förstår inte att det kan vara så svårt att svara ja eller nej på en fråga.

Anf. 107 RASMUS LING (MP) replik:

Herr talman! Det beror på vad som avses med en amnesti.

Jag är väldigt glad över att vi fick igenom gymnasielagen. Jag hade gärna sett att den hade utformats på ett annat sätt så att vi hade fått en situation där de som omfattas får permanent uppehållstillstånd och det inte hade dragit ut på tiden på det här sättet och renderat de problem som vi nu ser.

Samtidigt ser jag att den lösning som blev var den bästa möjliga. Den har gjort att omkring 8 000 personer har fått möjlighet att fortsätta att bo och verka i Sverige. Jag är glad att vi fick igenom detta. Om det hade blivit som Moderaterna ville skulle vi inte ha haft den situationen. Jag är glad över att vi fick till det på ett så bra sätt som möjligt.

(forts. § 14)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.21 på förslag av talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 15.30, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 15.30.

MJU2 Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Övriga frågor)

1. utskottet

2. res. 1 (M)

3. res. 2 (SD)

Förberedande votering:

67 för res. 1

59 för res. 2

202 avstod

21 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Janine Alm Ericson (MP) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

203 för utskottet

66 för res. 1

59 avstod

21 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 29 C, 25 V, 19 KD, 18 L, 15 MP, 2 -

För res. 1: 66 M

Avstod: 59 SD

Frånvarande: 5 S, 4 M, 3 SD, 2 C, 2 V, 3 KD, 1 L, 1 MP

NU2 Utgiftsområde 19 Regional tillväxt

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 11 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 13 december

AU1 Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Statens budget inom utgiftsområde 13)

1. utskottet

2. res. (SD)

Votering:

160 för utskottet

59 för res.

108 avstod

22 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2019/20:53
17 december

Partvis fördelning av rösterna:
För utskottet: 94 S, 2 M, 29 C, 18 L, 15 MP, 2 -
För res.: 59 SD
Avstod: 64 M, 25 V, 19 KD
Frånvarande: 6 S, 4 M, 3 SD, 2 C, 2 V, 3 KD, 1 L, 1 MP

SfU2 Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom
Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU3 Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn
Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU12 Ändringar i lagstiftningen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat EU
Kammaren biföll utskottets förslag.

UU4 Arbetet i frågor som rör Kina
Kammaren biföll utskottets förslag.

UFöU2 Fortsatt svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i Irak

Punkt 1 (Fortsatt svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i Irak)

1. utskottet
2. res. 1 (SD)
Votering:
269 för utskottet
59 för res. 1
21 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 66 M, 29 C, 25 V, 19 KD, 18 L, 15 MP, 2 -
För res. 1: 59 SD
Frånvarande: 5 S, 4 M, 3 SD, 2 C, 2 V, 3 KD, 1 L, 1 MP

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 3 (Övriga frågor)

1. utskottet
2. res. 3 (V)
Votering:
242 för utskottet
26 för res. 3
60 avstod
21 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 66 M, 29 C, 19 KD, 18 L, 15 MP, 1 -

För res. 3: 25 V, 1 -

Avstod: 1 S, 59 SD

Frånvarande: 5 S, 4 M, 3 SD, 2 C, 2 V, 3 KD, 1 L, 1 MP

Åsa Lindestam (S) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Prot. 2019/20:53

17 december

§ 12 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 16 december

UbU1 Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU1 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Punkt 1 (Statens budget inom utgiftsområde 20)

1. utskottet

2. res. (SD)

Votering:

159 för utskottet

59 för res.

110 avstod

21 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 1 M, 29 C, 18 L, 15 MP, 1 -

För res.: 59 SD

Avstod: 65 M, 25 V, 19 KD, 1 -

Frånvarande: 5 S, 4 M, 3 SD, 2 C, 2 V, 3 KD, 1 L, 1 MP

Lotta Olsson (M) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU1 Utgiftsområde 24 Näringsliv

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 13 Beslut om ärende som slutdebatterats vid dagens sammanträde

SfU1 Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Kammaren biföll utskottets förslag.

Anf. 108 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Den här hösten är det fyra år sedan Sverige gick igenom den svåraste flyktingkrisen sedan andra världskriget. Hösten 2015 kom över 100 000 asylsökande inom loppet av fyra månader till Sverige. Som mest handlade det om 10 000 i veckan.

Grundorsaken är naturligtvis det fruktansvärda kriget i Syrien – det som hade rasat sedan 2011 och dödat tiotusentals människor och drivit miljontals människor på flykt först till närområdet, till snabbt överfulla flyktingläger i Turkiet, Libanon och Jordanien och sedan vidare till Europa när desperationen och förtvivlan blev för stor och det inte syntes någon ände på kriget.

Vi var en nytilträd regering. Vi hade ärvt den moderatledda regeringens flyktinglagstiftning, EU:s mest generösa. Det innebar bland annat att Sverige tog emot 15 procent av alla asylsökande som kom till EU trots att vi bara utgör 2 procent av EU:s befolkning. Alla förstår nog att det var ohållbart i längden.

Vi arbetade intensivt under 2015 för att försöka få till stånd en jämnare fördelning över Europa så att alla länder skulle kunna dela på ansvaret. Men när det inte gick fick vi agera nationellt för att ta kontroll över situationen. Och vi agerade kraftfullt, med gränskontroller vid hamnar och på Öresundsbron från november 2015, med id-kontroller på färjorna mellan Sverige och Tyskland ungefär samtidigt, med id-kontroller mellan Danmark och Sverige från januari 2016 och med att driva fram en ny asyllagstiftning som vi tog ned till EU:s miniminivå. Lagen trädde i kraft på sommaren 2016.

När jag hör hur kaxiga Moderaterna är i det här läget och i debatten här är det nästan så att jag blir lite road. Nu försöker Moderaterna verka tuffa i debatten, men jag vet ju hur det var när det verkligen gällde. Först och främst var det Moderaternas politik som ledde oss in i krisen. Ni hade styrt över migrationspolitiken i åtta år och tagit en redan generös lagstiftning och gjort den ännu mer generös.

När vi sedan stod inför krisen – vad gjorde Moderaterna då? Jag stod här själv – jag tror att det är nästan på dagen fyra år sedan – och drev igenom id-kontrollerna. Vi hade då fått löfte av Moderaterna att de skulle backa upp id-kontrollerna. Men när vi väl var här i kammaren orkade inte Moderaterna göra det. Från talarstolen här fick jag då plötsligt höra från Moderaternas representant att ni inte skulle rösta för id-kontrollerna, utan ni skulle i stället lägga ned era röster. Tobias Billström, som tidigare har varit migrationsminister, skrev en numera famös artikel där han kallade id-kontrollerna för förödande för integrationen i Öresund.

Det underliga inträffade att Miljöpartiet orkade backa upp id-kontrollerna, men Moderaterna orkade inte. När krisen kom stod ni inte pall. Ni tryckte på gul knapp. När det verkligen gällde, herr talman, var inte Moderaterna mycket att hålla i hand.

Förslaget gick igenom ändå, och det var helt avgörande för att vi skulle kunna kontrollera situationen. Utan id-kontroller hade Sverige mycket väl kunnat få ta emot kanske ytterligare ett par hundra tusen asylsökande som inte var registrerade i Tyskland under denna tid.

Nu blev det inte så. Med de beslut som socialdemokrater och miljöpartister drev igenom – förvisso svåra men helt nödvändiga – tog vi greppet om migrationspolitiken, och det tänker vi inte släppa. Vi tog Sverige ur denna kris, och jag tänker inte medverka till att vi hamnar där igen.

Vi skapade oss då nämligen det andrum som vi behövde för att ta hand om alla dessa människor som hade flytt kriget och kommit till Sverige. Det fanns de som sa: Det kommer aldrig att gå! Statsfinanserna kommer att kollapsa. Arbetslösheten kommer att raka i höjden. De här människorna kommer aldrig någonsin att få jobb.

Då är frågan: Blev det så? Det vet vi något om nu, fyra år senare. Efter fem år med en rödgrön regering är arbetslösheten lägre, sysselsättningen högre och statsfinanserna starkare samtidigt som vi har tagit emot tiotusentals asylsökande under perioden.

Hur har det då kunnat bli så? Jag tror att det handlar om två saker. Det första är naturligtvis att vi fick stopp på tillflödet. Nu har vi det lägsta antalet asylsökande på 13 år. Men det handlar också om att fördelningen har förändrats. Som jag sa tog Sverige på Moderaternas tid emot 15 procent av alla asylsökande som kom till EU. I dag är det 3 procent, och Sverige har som sagt 2 procent av EU:s befolkning totalt sett. Vi ligger alltså numera ungefär där vi ska ligga. Detta är det ena: Vi fick stopp på tillflödet.

Det andra är att vi har haft en väldigt fin utveckling på arbetsmarknaden under de här åren. Sedan regeringen tillträdde 2014 har sysselsättningen ökat med över 300 000 personer. Ungefär 200 000 av dessa är utrikes födda. Vi har nu drygt 5 miljoner människor i arbetskraften totalt. Så många jobbar i Sverige. Av dessa är över 1 miljon, herr talman, utrikes födda. Nästan 20 procent av dem som jobbar i Sverige är alltså utrikes födda.

Vi träffar dem varenda dag i vardagen. Det är lärare, sjuksköterskor, läkare, vårdbiträden, byggnadsarbetare och industriarbetare. Vi möter dem överallt i vardagen. De sitter i kassan på Konsum, och de hjälper funktionshindrade som personliga assistenter – de finns överallt. 1 miljon utlandsfödda på svensk arbetsmarknad jobbar och sliter som arbetare, som tjänstemän och som akademiker med alla oss andra för Sverige. De förtjänar respekt för det.

Jag kommer aldrig, herr talman, att stämma in i de röster som ständigt hackar på invandrare och som utmålar dem som något slags sämre människor. De gör dem skyldiga till alla slags problem som vårt land kan ha. Jag kommer aldrig att stämma in i dessa röster. Historien lär oss att sådant prat, där man utser syndabockar och hetsar mot minoriteter, aldrig slutar väl.

Sverige är vårt gemensamma hem. Det bygger vi gemensamt, både vi som har bott här och har våra rötter här sedan generationer tillbaka och de som precis har kommit hit.

Så är vi då igenom flyktingkrisen. Nu handlar det om att fortsätta med integrationsarbetet så att människor kan fortsätta att få jobb, bostad och utbildning. Det är jag övertygad om att vi kommer att klara.

Men när det gäller asylopolitiken lärde vi oss en viktig sak under de där åren, och det är att Sverige inte kan ha en politik som väsentligt avviker från övriga EU-länder. Det är så viktigt att det inte bara är något som vi har fattat beslut om på den socialdemokratiska partikongressen – för det har vi gjort – utan vi tycker att det är så viktigt att vi har skrivit in det som

en grundläggande utgångspunkt till den migrationspolitiska kommittén, som nu sitter och arbetar. Alla partier deltar i detta arbete.

Kommittén ska lägga fram sina förslag i sommar, och det ser jag fram emot. Vår förhoppning är att det går att skapa en långsiktigt hållbar politik med bred förankring i riksdagen, men då måste alla vara beredda att kompromissa. Vi är övertygade om att det går om viljan finns. Det vore ett styrkebesked om vi kunde skapa en sådan samsyn.

Allra sist: Vi hade några turbulenta år 2015, 2016 och 2017. Detta är vi nu i huvudsak igenom. Det är så väldigt lätt att fastna i detaljer, och jag tycker att vi aldrig ska glömma de människor som det i grund och botten handlar om. Sedan kriget bröt ut i Syrien 2011 har Sverige gett skydd åt 178 000 syrier. Det är män, det är kvinnor och det är barn som kanske har fått se sina hem sönderbombade och sina släktingar dödade. Det är människor som annars mycket väl själva hade kunnat gå under i en bombkrevad i Homs eller Aleppo.

I dag skapar de sig ett nytt hem i Sverige. Vi hjälper dem att lära sig svenska, att validera sina betyg och att etablera sig på arbetsmarknaden. Barnen börjar förhoppningsvis kunna tränga undan allt det där hemska som de har varit med om under sina inledande år av livet, och i stället kan de kanske börja drömma om en framtid i Sverige.

Det här får vi aldrig glömma. Flyktningmottagandet 2015 och 2016 utgör Sveriges största humanitära insats i vår generation. Det ska vi i grunden vara stolta över.

(Applåder)

Anf. 109 ARIN KARAPET (M) replik:

Herr talman! Låt mig påminna migrationsministern om hur det lät när Stefan Löfven stod här och läste upp sin första regeringsförklaring den 3 oktober 2014:

”Sverige ska ha en human asylpolitik och vara en fristad för dem som flyr undan förföljelse och förtryck. En bred uppslutning kring migrationspolitiken är en styrka för vårt land. Alla Sveriges kommuner ska ta ett solidariskt ansvar för flyktningmottagandet. Mottagandet förstärks med ytterligare resurser till sfi och möjligheter för nyanlända att komplettera sin utbildning.

Överenskommelsen om migrationspolitiken ligger fast. Breda uppgörelser i riksdagen inom migrationspolitiken kommer att eftersträvas.”

Ni accepterade alltså Alliansens politik. Nu riktar ni udden mot oss. Var är det egna ansvaret?

Flyktningkrisen började på sommaren. I oktober gav regeringen efter, detta efter påtryckningar från oppositionen.

Herr talman! Jag tycker att det är väldigt intressant. I debattartiklar, på sociala medier och i tv-intervjuer propagerar Socialdemokraterna för en stram och begränsad migrationspolitik. Men varenda gång de kommer till den här kammaren trycker de på den knapp som leder till generösare flyktningpolitik. Hur vill migrationsministern ha det?

(Applåder)

Herr talman! Jag har svårt att förstå vad Arin Karapet ville säga med den första delen, där han läste upp vad Stefan Löfven sa i regeringsförklaringen. Det han sa var att vi tänker satsa på att öka integrationen och se till att bland annat utbilda dem som har kommit till Sverige.

Det första jag gjorde när jag tillträdde som migrationsminister för fem år sedan var att bjuda in de andra partierna, inklusive Moderaterna, just för att ställa frågan: Är det nu någonting kring politiken som vi behöver utveckla och förändra? Då låg denna uppgörelse fast. Vi anslöt oss till den inledningsvis, men det var ni som hade skapat den.

När vi sedan såg att situationen var som den var och att detta inte var hållbart i längden, när vi hösten 2015 såg att det var svårt att få fler länder att ta ansvar – till slut stod vi där ensamma ihop med Tyskland – lade vi om politiken. Men när vi lade om politiken var inte Moderaterna med. Då orkade ni inte hjälpa till. Ni tryckte på gul knapp för id-kontrollerna, och det var precis det jag pekade på. Det är det som är bekymret för Arin Karapet i den här debatten.

Sedan säger Arin Karapet att det varenda gång går i liberal riktning. Det är ju precis tvärtom. Vi tog ansvaret hösten 2015. Vi är den enda regering, i alla fall som jag vet, som har tagit ned lagstiftningen till EU:s lägstanivå. Det finns ingen annan regering som har gjort det. Det är alltså fullständigt fel, herr talman, att påstå att vi på något sätt bara går i den ena riktningen.

Däremot kunde vi när vi väl hade tagit greppet om migrationspolitiken börja titta på vilka olika delar vi kunde förändra. Ta till exempel diskussionen om familjeåterförening, där vi kunde se till att kvinnor och barn som var kvar i flyktinglägren kunde återförenas med sin make och pappa i Sverige, kanske efter flera år. Det steget kunde vi ta, för det äventyrade inte politiken som sådan. Det visar också resultatet.

Nej, här har Arin Karapet fel i sak, herr talman.
(Applåder)

Anf. 111 ARIN KARAPET (M) replik:

Herr talman! Jag läser den näst sista meningen igen: "Överenskommelsen om migrationspolitiken ligger fast." Ni accepterade alltså den politiken. Det krävdes fyra partiledare från oppositionen som kom och knackade på er dörr och bjöd in sig själva för att regeringen skulle ta tag i det.

Jag tror inte att det är så lätt att sitta i samma regering som Miljöpartiet. Det blir mer interna möten än möten där man ska verkställa något. Men återigen: Vi fick gymnasielagen, och vi fick generösare anhöriginvandring. Det är lapptäcke efter lapptäcke.

Nu har vi en migrationsutredning. Stefan Löfven har gått ut och sagt att Socialdemokraterna är för en stram migrationspolitik. Det står fortfarande på er hemsida att ni gick till val på det. Kommer ni att bidra till en stramare och mer begränsad migrationspolitik än den vi har i dag? Är det vad utredningen kommer att resultera i? Eller blir det en generösare politik som går Miljöpartiets och Vänsterpartiet väg?

Anf. 112 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Jag kan bara konstatera att när det verkligen gällde, när krisen stod för dörren, var det Miljöpartiet som levererade. De var beredda att sluta upp bakom den akutinsats som vi då fick göra när det gällde id-kontrollerna. Ni moderater tryckte på gul knapp – avstod, sprang och gömde er för frågan, ville inte vara med – eftersom ni själva var splittrade i just den frågan.

Hade vi inte gjort denna insats, hade vi inte drivit igenom detta, hade hela vårt asylsystem kollapsat. Så är det faktiskt. Nu gjorde det inte det. Vi hanterade situationen 2015 och 2016.

Hur ska vi göra med Migrationskommittén? Jag ser fram emot av resultatet av de förhandlingarna och det betänkandet. Det jag vill ha är en långsiktigt hållbar migrationspolitik som har så bred förankring som möjligt i denna kammare. Det hoppas jag att partierna kan sy ihop. Jag ser gärna och hoppas att Moderaterna är konstruktiva och är med i en sådan uppgörelse i slutändan.

(Applåder)
(forts.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.55 på förslag av talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 18.00.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 18.00.

§ 14 (forts.) Migration (forts. SfU4)

Anf. 113 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Nu har det gått några timmar sedan det senaste anförandet hölls, så det ligger i dåtiden precis som mycket av det som behandlades i det.

Mina frågor kommer att påminna ganska mycket om de i ett tidigare replikskifte, då med Carina Ohlsson. De härrör från att jag just nu har lite svårt att förstå hur regeringen förhåller sig till myndigheter under den. Det finns ett annat ärende om det som är uppe just nu, men det är inte på bordet här.

Däremot lyfte jag både i mitt anförande och i tidigare replikskifte det i min mening ganska märkliga förhållande som man har till det underlag som man har fått från myndigheter inför beredningen av budgeten. Det är trots allt ett budgetbetänkande vi behandlar här.

Vad gäller försvarsplatserna stoltserar man från regeringens sida med att man minsann har budgeterat mer än tidigare år och faktiskt har utökat anslaget. Men faktum är att man inte alls ger de resurser till förvaren som

de själva önskar för att bibehålla kapaciteten ordentligt och definitivt inte så mycket som man skulle kunna ge för att utöka antalet platser som de driver. Det handlar inte om att bygga ut fler platser utan om att myndigheten själv har sagt att man skulle kunna driva fler platser om man faktiskt bara bestämmer sig för det. Givet att vi har en beläggning på 99 procent kan jag tycka att det vore en ganska bra idé att göra så.

Vad gäller migrationsdomstolarna har de inte heller fått det anslag de efterfrågar för att kunna beta av alla de ärenden som just nu har hamnat på deras bord. Man har förvisso förlängt möjligheten att lämna över ärenden till andra att hantera, men det här kommer knappast att täcka de behov som migrationsdomstolarna har.

Min fråga är helt enkelt: Hur resonerar regeringen när man inte lyssnar på de här äskandena från myndigheterna?

Anf. 114 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Det är precis det vi har gjort. När det gäller migrationsdomstolarna var det grundläggande problemet att Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna underfinansierade dem. När ni drev fram den budget som ni drev fram förra hösten hade migrationsdomstolarna äskat 940 miljoner kronor. Av er fick de 691 miljoner kronor. Sverigedemokraterna, Kristdemokraterna och Moderaterna underfinansierade alltså migrationsdomstolarna med 25 procent.

Det första vi fick göra, herr talman, när vi kom tillbaka i januari var att hålla i ytterligare 200 miljoner kronor till migrationsdomstolarna så att de skulle kunna klara sin uppgift. Nu betar man av fall för fall. Jag ser hur balanserna minskar – jag tror att vi nästan har en halvering av balanserna nu från 2018 till 2019. Vi har visserligen fortfarande långa väntetider, men balanserna minskar successivt.

På grund av Sverigedemokraternas, Kristdemokraternas och Moderaternas budgetbeslut som ni drev igenom hade vi faktiskt rätt stora problem, och det fick vi som sagt försöka rätta till under våren.

När det sedan gäller förvaren är det likartat så. Vi har dubbelt så många förvarsplatser som vi hade för ett par år sedan. Vi har 520 platser. Vi öppnade ett nytt förvar så sent som i våras i Ljungbyhed – jag var själv där på besök – och det blev ytterligare 40 platser. Vi fortsätter att gå in med mer pengar, men där hade M, KD och SD anslagit 100 miljoner kronor till, som ni sa, 100 platser. Det är bara det att varje förvarsplats kostar ungefär 1,6 miljoner kronor, så 100 miljoner räcker inte till några 100 platser. Det är så det brukar vara när man själv har ett skakigt underlag och driver fram en budget som man kanske inte riktigt har räknat helt korrekt på.

Vi kommer att fortsätta att bygga ut den här verksamheten. Vi har gjort det redan nu, och vi kommer också att se till om vi kommande år kan få ytterligare platser till detta, för det behövs.

Anf. 115 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Jag noterar att jag inte fick svar på de frågor som handlade om de äskanden som myndigheterna har gjort. Jag frågade inte om tidigare budgetar och vilka som har röstats igenom eller inte.

Vad gäller förvarsplatserna sa jag själv att man har skapat fler platser, men man skulle också kunna skapa fler för att driva fler platser. Bara när

det gäller själva driften kan man budgetera för en utökning. Det står i prognoserna, och det har man valt att inte göra. Jag förstår fortfarande inte varför man gör den prioriteringen när vi som sagt har en näst intill hundra procentig beläggning och polisen tvingas släppa lös personer för att man helt enkelt inte har försvarsplatser att placera dem i.

Detsamma gäller migrationsdomstolarna. Jag tycker inte riktigt att det håller att säga att vi underfinansierade det då. Vi fick prioritera så gott vi kunde. Faktum är att balanserna då var absolut högst på Migrationsverket. Nu har de flyttats vidare. Nu är det migrationsdomstolarna som behöver mest. Både vad gäller förvaren och migrationsdomstolarna kan man dessutom se att kostnaderna per ärende har stigit, och i den anmärkningen är det rimligt att minska något men ändå öka totalt, för det är det som det finns behov av.

Anf. 116 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Ja, ni prioriterade. Moderaterna, KD och Sverigedemokraterna prioriterade, kan man säga. Den största satsningen som ni i de här tre partierna gjorde när ni röstade igenom det budgetförslag som ni röstade igenom var inte på rättsväsendet eller på välfärden eller någonting annat liknande, utan det var 20 miljarder i skattesänkningar. Det var den prioritering som M, KD och SD gjorde. Det gick som sagt ut över andra anslagsområden. Ni underfinansierade migrationsdomstolarna, och det första vi fick göra när vi kom tillbaka var att hålla i ytterligare 200 miljoner så att de skulle klara sig.

När det gäller försvarsplatserna kanske Paula Bieler glömmer att nämna att vad Migrationsverket har sagt är att de genom förtätning skulle kunna ta fram ytterligare platser från 2021, inte från 2020. Jag är självklart beredd att fortsätta att ha en dialog med Migrationsverket under det kommande året. De har ett uppdrag att bland annat se över tillgängligheten i Norrland för att tillskapa fler försvarsplatser under det kommande året, för det behövs.

(Applåder)

Anf. 117 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik:

Herr talman! Jag tänkte försöka reda lite i den filosofiska frågan: När är nu? Det gör jag med anledning av de medicinska åldersbedömningarna och den utredning som regeringen utlovade den 9 april i år. Då sa regeringen nämligen att man skulle tillsätta en utredning om medicinska åldersbedömningar.

När det hade gått sex månader, i augusti, tänkte jag att det var dags att fråga hur det går med utredningen. Då fick jag till svar att regeringen kommer att tillsätta en utredning nu. Som förälder är jag ganska van vid den typen av svar, så jag tänkte att nu kan vara nu genast, men det kan också ibland betyda aldrig någonsin i livet. Men jag tänkte att jag skulle vänta lite grann. Jag väntade till drygt en månad efter svaret och ställde frågan igen. Då fick jag till svar att beslut kan fattas så snart beredningen är avslutad. Då tänkte jag, herr talman, att även jag och riksdagen förstår att det förhåller sig så.

Mina frågor i dag till migrationsministern är: Hur går det? Kan vi vänta oss att utredningen tillsätts inom i alla fall ett år efter att den utlovades, eller hur ligger det till? När är nu?

Anf. 118 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Vi kommer att tillsätta utredningen när beredningen är färdig, och vi är i slutskedet av den beredningen.

Jag tycker ändå att man kan nämna några ord om vad sakfrågan handlar om. Problemet var att när vi tillträdde en gång för fem år sedan var Sverige i praktiken det enda land i vår omvärld som inte hade möjlighet att göra medicinska åldersbedömningar. Det vill säga det var väldigt svårt att avgöra hur gamla de asylsökande var när de kom hit. Det ledde till mycket stora problem, bland annat att vuxna placerades tillsammans med barn på boendena med känt resultat. Vi hade exempelvis en del ganska allvarliga fall av övergrepp när vuxna män placerades ihop med tonårstjejer och tonårspojkar. Det var inte alls tillfredställande utan tvärtom ett mycket, mycket stort problem.

Vi såg därför till att sätta igång det system som hade funnits men som hade kapsejsat redan 2013, under den gamla alliansregeringen. Och alliansregeringen hade inte gjort någonting för att försöka återupprätta det. Vi gav Rättsmedicinalverket i uppdrag att ta fram ett system som vi i Sverige skulle kunna använda oss av. Och det skulle vara så modernt och rättssäkert som möjligt.

Det här gäller metoder som det inte finns någon konsensus kring. Jag vet inte om Christina Høj Larsen vet vilken metod hon skulle vilja att man använder sig av. Jag har aldrig pekat ut någon särskild metod. Jag har sagt att det gäller att se till att metoderna håller den rättssäkerhetsnivå som vi behöver och att det försiggår på ett etiskt riktigt sätt. Sedan har myndigheten fått utforma metoderna själv. De som kritiserar den metod som vi i dag har i Sverige har samtidigt svårt att själva ange vilken de skulle vilja ha i stället.

Jag vill absolut inte ha en situation där vi återigen blir det enda landet i vår omvärld som inte klarar av att göra medicinska åldersbedömningar. Det vore mycket allvarligt.

Anf. 119 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik:

Herr talman! Jag konstaterar att jag fortfarande inte vet i vilken ände av skalan regeringen befinner sig, i förhållande till nu genast och aldrig någonsin i livet. Men jag hoppas att vi kommer att få ett förtydligande och att det kommer snart. Under tiden bedöms barn och unga med de här metoderna, som inte är tillförlitliga.

Det är klart att inte heller jag vet exakt vilka medicinska metoder som ska användas. Men det jag vet är att det råder bred konsensus bland barnläkare och andra som sysslar med barn och unga om att det behöver vara en åldersbedömning som tar psykosociala faktorer i beaktande. Och för att bedömningen ska bli bra behöver den göras i sin helhet av en barnläkare. Det ska alltså inte gå att plocka enskilda delar ur intygen för att säga att det här knäet är den åldern och den här tanden är den åldern. Det handlar om en helhetsbedömning. Där står den medicinska kunskapen enad.

Jag ser fram emot att utredningen äntligen ska tillsättas snart.

Anf. 120 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! En sådan helhetsbedömning är faktiskt vad man gör i dag. Den medicinska åldersbedömningen är bara en del av själva underlaget. Det görs andra bedömningar också, bland annat av psykosocial karaktär. Men det är en del.

Jag säger återigen att det här fungerar i de allra flesta länder i vår omvärld. Om jag, på grund av att det finns kritik mot en metod, skulle säga att vi avskaffar den igen är jag rädd att vi hamnar i en situation där vi som enda land inte klarar av att göra det.

Jag kan konstatera att under flyktingkrisen 2015 kom 35 000 ensamkommande ungdomar till Sverige under ett enda år. Ungefär en tredjedel av alla ensamkommande som kom till EU kom till just Sverige. Jag ska inte säga att det är hela förklaringen, men det kan ha spelat in att Sverige var det enda land som då inte klarade av att göra åldersbedömningar. Jag vill inte sätta oss i den situationen igen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 18 december.)

§ 15 Arbetsmarknad och arbetsliv och Arbetsmarknadspolitik och arbetslöshetsförsäkringen

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2019/20:AU2
Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (prop. 2019/20:1 delvis)
och
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2019/20:AU4
Arbetsmarknadspolitik och arbetslöshetsförsäkringen
föredrogs.

Anf. 121 MATS GREEN (M):

Herr talman! Jag vill inleda denna debatt om arbetsmarknadspolitik med att för tids vinnande yrka bifall till Moderaternas reservation 7 under punkt 3 i betänkandet AU4 angående Arbetsförmedlingen.

Min kollega Saila Quicklund kommer senare under denna debatt att redogöra för våra moderata ingångar i frågor om arbetsmiljö och Samhall.

Herr talman! Sverige ska vara ett land där alla gör sin del och där flit och ansträngning lönar sig. Moderaterna är ett parti för dem som jobbar, för dem som vill jobba och för dem som har jobbat. Full sysselsättning är centralt för vårt nuvarande och framtida välstånd. Men det är mer än så. Det är också en fråga om vilket samhälle vi vill ha. När det lönar sig att arbeta blir det tydligt att det är rätt att anstränga sig för att skapa en bättre tillvaro för sig själv och för andra.

När vi sänker skatten på arbete kommer fler i jobb, och vi får mer pengar till välfärden. När man höjer skatten på arbete är det fler som fastnar i och återgår till bidragsberoende och utanförskap. Vi får dessutom mindre pengar till välfärden. Varje krona som går till bidrag är en krona mindre till välfärden och till polisen.

Erfarenheterna visar att sänkt skatt på arbete och att göra det lönsamare att gå från bidrag till arbete är den, by far and away, mest effektiva

åtgärden för att minska arbetslösheten och få fler människor i arbete. Menar man allvar med att få in fler människor i jobb kan man aldrig bortse från detta enkla och uppenbara faktum.

Vi moderater vill fortsätta sänka skatten för dem som arbetar. Vi gör det för att det är rätt; det ökar sysselsättningen. Och vi gör det för att det är rättvist; ansträngning ska löna sig.

Herr talman! De samlade skatterna i Sverige är fortsatt höga för personer med låga inkomster. För ensamstående kvinnor är de bland de högsta inom OECD. Såväl svenska som internationella erfarenheter visar att en politik som gör det mer lönsamt att arbeta är viktig för att varaktigt höja sysselsättningen och minska frånvaron på arbetsmarknaden. Jobbskatteavdraget har bland annat utvärderats av Finansdepartementet, och resultaten visar att sysselsättningseffekterna av reformen är mycket stora.

Vi moderater föreslår fortsatt sänkt skatt för alla som jobbar. Men det blir särskilt märkbart för dem som tar steget in på arbetsmarknaden från utanförskap. Alla som tjänar över 13 000 kronor per månad får en skattesänkning som motsvarar 3 200 kronor per år. Tillsammans med det steg som vi moderater tog tillsammans med Kristdemokraterna i budgeten i höstas skulle det innebära att alla löntagare i Sverige får mellan 400 och 500 kronor mer i plånboken varje månad.

Herr talman! Problemen som står i vägen för att Sverige ska nå full sysselsättning skiljer sig över tid. Under åren 2006–2014 var alliansregeringens viktigaste uppgift att bryta det breda utanförskap som drabbade människor som förtidspensionerades och sjukskrevs bort från arbetsmarknaden. För att bryta den negativa utvecklingen krävdes genomgripande strukturreformer som ökade arbetsutbudet, förstärkte möjligheterna till återgång i arbete och gjorde det mer lönsamt att arbeta. Som ett resultat av Alliansens reformer minskade också utanförskapet med en fjärdedel.

Herr talman! Nu har utmaningen skiftat. Det är främst utomeuropeiskt födda och personer med lägre utbildning som hamnar utanför.

Trots flera år av högkonjunktur är arbetslösheten nu tillbaka på samma nivåer som för fyra år sedan. Stefan Löfvens löfte om att Sverige skulle ha EU:s lägsta arbetslöshet år 2020 har nu förbytt i sin motsats. Sverige är nu tvärtom ett av de länder som har EU:s högsta arbetslöshet. Endast länder som Grekland, Italien, Spanien och Frankrike ligger sämre till. Det är länder, herr talman, som vi vanligtvis aldrig vill jämföras med. Detta är ohållbart.

Herr talman! Vi behöver reformera den svenska arbetsmarknaden i grunden och över hela linjen. Vi behöver ta tag i alltifrån för höga trösklar in på arbetsmarknaden till stora rekryteringsproblem, en dysfunktionell LAS som inte gynnar någon, en fortsatt reformering av konflikträtten och en förändring av a-kassan till effektiv omställningsförsäkring. Vi behöver vidare underlätta och stimulera omställning och kompetensutveckling på arbetsmarknaden rent generellt samt reformera en arbetsförmedling värd namnet. Detta är bara några åtgärder i en räkka av jätteutmaningar för svensk arbetsmarknad.

Vad gäller den dysfunktionella Arbetsförmedlingen och behovet av att i grunden reformera en av landets största myndigheter konstaterar jag nu att vi tvingat regeringen, Liberalerna och Centern att backa från de delar av januariöverenskommelsen som hotade en lyckad reformering av Arbetsförmedlingen. Vi delar inte regeringens syn på hur Arbetsförmedling-

en ska reformeras och konstaterar att det finns uppenbara motsättningar mellan januariöverenskommelsens partier och direkt motstridiga besked om hur detta ska göras. Det gäller bland annat kommunernas roll och förutsättningar, för att bara nämna något.

Herr talman! Avslutningsvis undrar jag vad regeringen gör för att möta den ökande arbetslösheten. Jo, dess enskilt största satsning inom arbetsmarknadsområdet – 1 miljard per år – handlar om att återinföra friåret i omstöpt form, numera kallat utvecklingsår. Den enskilt största arbetsmarknadssatsningen handlar alltså om att betala folk för att inte jobba. Det är det sista Sverige och i synnerhet Sveriges arbetslösa behöver.

Låt mig återge vad LO har sagt: Över 700 000 personer saknar fast jobb – många av dem kvinnor – och de lämnas utanför det här förslaget. Man missar dem som är otryggast på arbetsmarknaden.

Svenskt Näringsliv konstaterar att ”regeringen väljer att återigen satsa stora pengar på att ge de som redan har jobb betalt för att vara frånvarande från arbetet. Det är knappast vad svensk arbetsmarknad behöver idag.”

Jag skulle kunna citera kritiska remissinstanser i oändlighet, herr talman.

Det är naturligtvis inte bara oacceptabelt utan också ohållbart att den enskilt största satsningen inom arbetsmarknadsområdet handlar om att de som redan har jobb ska kunna ta ledigt i stället för att en effektiv och ambitiös jobbpolitik värd namnet skapas när arbetslösheten nu dessutom ökar. Det är inte på detta sätt Sveriges stora framtidsutmaningar löses.

(Applåder)

Anf. 122 ALI ESBATI (V) replik:

Herr talman! Jag har fått sovra en del bland Moderaternas förslag, eftersom det finns mycket att skaka på huvudet åt. Moderaterna visar särskilt i denna del av sin budgetmotion den mycket starka tro av närmast religiös karaktär som de har på hur marknadsmekanismer ska fungera även när de möter verkligheten och verkliga människor. De visar också en väldigt stark ovilja att förhålla sig till statistik på ett rimligt sätt. Mats Green verkade exempelvis inte särskilt väl bevandrad i skillnaden mellan hur stor andel av befolkningen som arbetar, som ju är mycket hög i Sverige, och siffror som rör arbetslösheten, som räknas som andel av dem som söker arbete.

Jag tänkte fokusera på arbetslöshetsförsäkringen. Det är en försäkring som Moderaterna under lång tid har tyckt väldigt illa om och som de vid olika tidpunkter har varit väldigt framgångsrika med att ödelägga. Det är intressant att se att de här vill gå tillbaka och återinföra en karensdag och avskaffa den deltidsbegränsning som de flesta var överens om ledde till väldigt märkliga effekter. Vidare vill de även göra en skarp avtrappning av den försäkring som redan i dag är ganska hårt åtgången.

Mina frågor rör följande: Varför är Moderaterna sådana motståndare till att människor har en trygghet inom ett försäkringssystem när de råkat bli arbetslösa? Och varför är Moderaterna så ointresserade av att ta del av fakta och statistik när det gäller just arbetsmarknaden? Det finns även andra områden där de är det, men nu gäller det arbetsmarknaden.

Anf. 123 MATS GREEN (M) replik:

Herr talman! När det gäller ointresset att ta del av fakta och statistik känner jag, herr talman, att det faktiskt är min replik. Det är jag som ska säga det till Ali Esbati.

Ali Esbati hade dessutom synpunkter på sysselsättningsfrekvensen när jag undrade varför regeringens jobb mål så fullständigt har misslyckats. Det är sant att Sverige har en hög sysselsättningsfrekvens. Det enda jag gör är att utkräva ansvar av regeringen för de jobb mål den själv har ställt upp. Det handlade om att ha lägst arbetslöshet i EU, ingenting annat.

Om man tittar på fakta och statistik vad gäller a-kassan ser man definitivt att när den nuvarande regeringen införde förändringar för a-kassan 2016 minskade arbetskraftsdeltagandet. Det är ju det sista Sverige och välfärden behöver.

Det är klart att vi också behöver ställa om a-kassan. Jag har noterat att de flesta i denna församling är överens om detta.

A-kassan är för övrigt inte en del av vårt socialförsäkringssystem, vilket Ali Esbati försöker ge sken av. Det är den inte. Men givetvis ska människor kunna vara trygga när de befinner sig i arbetslöshet. Framför allt behöver vi dock styra om a-kassan så att den uppmuntrar till att man dels snabbt söker ett annat arbete, dels tar ett större ansvar för sin egen omställning. Jag noterar att det egentligen bara är Vänsterpartiet i denna församling som inte delar synen på det väldigt uppenbara behovet av ett starkare fokus på omställning av den svenska a-kassan.

Anf. 124 ALI ESBATI (V) replik:

Herr talman! Vad gäller vilken replik som var vems låter jag den där spegel-stjärnstopp-grejen vara och lämnar den därhän.

Jag konstaterar att Moderaterna vill ändra deltidbegränsningar. Nästan alla var överens om att de ledde till effekten att det inte lönade sig att arbeta. Det var ett av få politiska förslag som faktiskt ledde till det. Det vill Moderaterna alltså återinföra.

De vill sänka a-kassan i ett läge då vi vet att det finns länder med hög sysselsättning, inklusive Sverige historiskt sett, som har klarat av att ha goda förutsättningar för dem som blir arbetslösa. Det bidrar till omställning, inte motsatsen.

De förslag som Moderaterna lägger fram bidrar i stället till att öka fattigdomen i samband med arbetslöshet. Min fråga är obesvarad: Varför är Moderaterna så intresserade av att det blir fler fattiga människor i stället för att skapa en bättre arbetsmarknad?

Anf. 125 MATS GREEN (M) replik:

Herr talman! Vad Ali Esbati egentligen säger är att jag inte ska plåga honom med alltför mycket faktakunskaper.

Det är bevisligen så att efter att regeringen 2016 förändrade a-kassan förlängdes människors period i utanförskap och arbetslöshet. Regeringen förlängde även den period när människor var beroende av bidrag.

Den enda egentliga trygghet man har är naturligtvis om man så snabbt som möjligt får ett annat jobb. Återigen: Vi ska naturligtvis ha en trygg och flexibel a-kassa, men sluta stå och idolisera det nuvarande systemet vi i Sverige har för a-kassa!

Jag konstaterar återigen att jag kan ha sympatier för de formuleringar som januariöverenskommelsens partier har kommit överens om vad gäller a-kassan. Jag konstaterar också att Ali Esbatis parti kanske är det enda partiet i den här församlingen som inte vill ha de förändringarna.

Men den enda tryggheten handlar om fler säkra jobb.

Anf. 126 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD):

Herr talman! Efter ett och ett halvt år för mig i arbetsmarknadsutskottet har det hänt mycket i den svenska arbetsmarknadspolitik. Min känsla är att det kommer att ske betydligt mycket mer framöver, vilket gör det spännande att arbeta med just vårt utskott.

Sverige har stora utmaningar på många sätt, inte minst på arbetsmarknaden. Med den största segregationen mellan utlandsfödda och svenskfödda i Europa menar vi att det är dags för en ny politisk inriktning, speciellt eftersom allt pekar på att situationen kommer att förvärras framöver.

Enligt den senaste prognosen från Arbetsförmedlingen fortsätter arbetslösheten att stiga, och långtidsarbetslösheten förväntas öka till den högsta på 20 år. Detta sker alltså innan vi har nått en lågkonjunktur, och det är anmärkningsvärt.

Att trampa i samma fotspår som vi har gjort sedan lång tid tillbaka kommer inte att leda oss till nya resultat, utan nya konstruktiva åtgärder behöver implementeras. Att skapa ”riktiga” jobb är en förutsättning för att bibehålla en säker och stabil arbetsmarknad över tid. När vi har offentliga och privata arbetsgivare som har behov av arbetskraft, som både kräver hög kompetens och inte kräver kompetens, samtidigt som det råder arbetslöshet, är något fundamentalt fel. Antingen är det matchningen genom Arbetsförmedlingen som brister eller också har man tvingat in människor i ett osunt bidragsberoende. Jag tror att det är både och.

Att fortsätta att investera i satsningar som knappt ger resultat är huvudlöst, oansvarigt och ett slöseri med skattepengar. Därför vill vi se en omläggning där vi slutar att pumpa in pengar i etableringsåtgärder som gör skillnad på människor beroende på var i världen man kommer från. Alla människor som kan bidra till vår välfärd ska göra det – oavsett om man är född här eller inte. Det är sverigedemokratisk politik.

Herr talman! I en tid där otryggheten växer sig starkare, skjutningar och sprängningar är vardag och den välfärd som vi har tagit för given urholkas är det den vanliga medborgaren som betalar priset. När Sverigedemokraterna växer i opinionen är det på grund av ett fallerande samhällsprojekt. Medan våra politiska motståndare menar att det är vi i Sverigedemokraterna som målar med svarta penslar och sprider en negativ syn av Sverigebilden, är det den vanliga medborgaren i verkligheten som har en stark känsla av otrygghet. Det är en känsla som dessvärre alltför ofta övergår till en erfarenhet.

Nej, herr talman, det här är en del av verkligheten, och det räcker tyvärr att öppna dagspressen för att inse att det för länge sedan har gått för långt.

Varför tar jag upp dessa frågor under dagens utgiftsområde? Jo, för att allt detta hänger ihop. När vi sedan länge släppt pliktkravet och enbart undervisat om alla de rättigheter som varje enskild individ har tillgång till blir det fel. Ett starkt samhälle ställer ett tydligt krav på plikt för att skapa samhörighet och känslan av det kollektiva sammanhanget. Det förstod de tidiga socialdemokraterna, men de senaste fyra decennierna har vi alltmer

släppt på principerna och moralen som byggde vårt land. Varje enskild medborgare måste ta sitt eget ansvar att studera och lära sig ett yrke och det svenska språket för att själv söka sig till arbetsmarknaden – var och en efter de förutsättningar man har. Där ska staten erbjuda verktyg, men ansvaret måste ligga på varje enskild individ.

Herr talman! Vi anser att en väl fungerande arbetsmarknadspolitik bör innehålla få men effektiva insatser som syftar till att arbetssökande får regeljära anställningar. Jag menar att kvalitet och processsäkring bör vara ledorden för vårt västånd, och därför måste användandet av kortsiktiga, ineffektiva och kostsamma lösningar upphöra. Arbetsmarknadspolitiken måste därför reformeras på så vis att mindre pengar går till arbetsmarknadsåtgärder medan företagen ges bättre villkor.

Vi anser att det finns goda skäl att flytta resurser från många av de kostsamma och ineffektiva program och insatser som Arbetsförmedlingen administrerar. Samtidigt vill vi höja anslagen till kommunerna för att öka incitamenten för matchning mot riktiga jobb. Enligt vårt budgetförslag får kommunerna kompensation för detta inom utgiftsområde 25 i form av en avsevärt högre ökning av det kommunala utjämningsbidraget.

Vi anser också att arbetslöshetsförsäkringen bör övergå till att bli helt statligt finansierad och administrativt övertas av Försäkringskassan. Det här gjorde jag en längre utläggning om i mitt inlägg sist vi hade denna debatt för ett år sedan. Kraven för att få ersättning ska dock kvarstå i sin nuvarande form, men kravet på medlemskap i arbetslöshetskassa ska avvecklas. Våra förslag att höja ersättningsnivån och förstatliga arbetslöshetsförsäkringen innebär att vi vill se en högre nivå än regeringen för anslaget.

Herr talman! Jag hävdar att ingen av oss som sitter i denna kammare har alla svaren på alla frågor för de utmaningar vi har framför oss. Under 1990-talet tillsatte dåvarande statsminister Carl Bildt en expertkommission för att analysera den ekonomiska krisen samt ge förslag på åtgärder. Syftet var att mot bakgrund av problemen i svensk ekonomi analysera och föreslå riktlinjer för politikens framtida utformning.

Sverige befinner sig återigen i kris. Regeringen bör i likhet med tidigare regering utse en expertkommission för att analysera problemen med integrationspolitiken och föreslå framtida lösningar. En sådan kommission bör utformas så att den inte behöver ta hänsyn till tidigare politiska ställningstaganden eller prestige utan i stället utgå från vetenskap och beprövad erfarenhet. Det föreslår vi för regeringen i vår kommittémotion.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag naturligtvis ställa mig bakom samtliga reservationer från Sverigedemokraterna, men jag väljer att yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation i AU2 och till reservation 16 i AU4.

Till sist vill jag också önska alla mina kollegor i utskottet och vår kanslipersonal en god jul och ett gott nytt år.

Anf. 127 ALI ESBATI (V):

Herr talman! Jag ska först ta det formella. Vänsterpartiet har ett sammanhängande budgetförslag. När våra ramar dessvärre inte har fått bifall avstår vi från att delta i beslut om fördelningen inom utgiftsområdena, vilket gör att vi har ett särskilt yttrande och inte en reservation i AU2. När det gäller AU4 har vi också där flera särskilda yttranden, beroende på att

vi har skarpa förslag i de frågorna i budgethänseende. Men vi har också några reservationer som jag står bakom. Jag yrkar bifall till en av dem, nämligen reservation nr 10 i AU4.

Jag ska börja med att beröra en fråga som har väckt en del uppmärksamhet på senare tid, nämligen frågan om Arbetsförmedlingen. Vi har haft att göra med ett slags förväntat haveri som har utspelats i några olika akter med delvis olika huvudrollsinnehavare. Det var något som lyftes upp redan före valet där det fanns olika idéer om att lägga ned Arbetsförmedlingen. Sedan har vi fått en servettskissbudget från M-KD-SD, och därefter har det blivit en ödesdigert nyliberal kaosöverenskommelse i januari.

Sedan dess har regeringen haft ansvaret för att arbetsmarknadspolitiken och den viktigaste myndighet som ska hantera den ska fungera. Det ansvaret har regeringen dessvärre varit nedslående dålig på att ta. Först lät man bli att skjuta till resurser i tilläggsbudgeten, trots att det var uppenbart vid det läget att något behövde göras, sedan har man haft en förvirrad styrning av en myndighet i kris. I förslaget till budget för 2020 har man också i allt väsentligt undvikit att skjuta till nödvändiga resurser. Det är bara några få meningar i budgeten som berör den situationen.

Från Vänsterpartiets sida har vi definitivt sett detta komma. Vi har lyft upp frågan i kammaren, i den allmänna debatten, och vi har tagit initiativ till en aktuell debatt. Vi har skjutit till medel i vårt budgetförslag, till insatser och förvaltningsanslag. Vidare har vi KU-anmält regeringens hantering eftersom vi menar att en regering inte kan pausa sitt ansvar i väntan på tolkning av januariöverenskommelsen. Vi har försökt att få till stånd ett nödstopp genom ett initiativ i arbetsmarknadsutskottet.

Under tiden har vi noterat att tunga aktörer både i och runt Arbetsförmedlingen, även Moderaterna och Kristdemokraterna, har gett uttryck för stor oro med grund i den faktiska utvecklingen, som januaripartierna inte har velat kännas vid.

Det var i det läget, mot bakgrund av kontorsnedläggningar, ökad övergång till kommunala försörjningsstöd och larmrapporter om fördjupade problem för personer med funktionsnedsättningar, som vi sa att vi var beredda att initiera en misstroendeförklaring mot ansvarig minister om inte regeringen kunde se till att sätta in ett slags nödbroms.

Vi formulerade ett antal nedskalade krav, och efter en del piruetter backade regeringen till slut. Nu säger man att ett framtida system inte ska bygga på fri dragningsrätt för kommersiella aktörer, det som kallas för LOV, lagen om valfrihet, och man skjuter fram genomförandet. Det är ett bra steg. Jag vill vara tydlig med att det bara är just ett nödstopp och att regeringen bär och måste ta det fortsatta ansvaret. Vi kommer att noga följa hur detta hanteras framöver.

Herr talman! I vår budgetmotion, *En plan för jämlikhet och grön omställning*, tar vi i Vänsterpartiet ett helhetsgrepp om de växande klyftorna i det svenska samhället. Under de senaste decennierna har ojämlikheten i vårt samhälle ökat. Den relativa fattigdomen har fördubblats på mindre än tio år samtidigt som den ekonomiska eliten har fått det allt bättre.

Det här beror bland annat på det systematiska och politiskt bestämda ekonomiska bestraffandet av människor som av olika skäl inte har kunnat arbeta. Det beror på att skattesystemets omfördelning kraftigt har försvagats. Det beror på en relativ utarmning av de offentliga tjänsterna genom

en ständig press som har fört över resurser från det gemensamma till det privata och kommersiella.

Vänsterpartiet vet att vi kan bättre i det här landet. Vi vill att Sverige åter ska bli världens mest jämlika land. Det är vad som präglar hela vår budgetmotion. Det handlar om att genomföra de förändringar som ger en större frihet och en större potential för mänsklig skaparkraft och för en vänligare och varmare samvaro, vilket jämlikheten ger. Det är en politik för inkludering, en politik som motverkar segregation och underlättar etablering i samhället. I budgetmotionen visar vi också tydligt hur våra förslag finansieras framför allt genom höjda kapitalskatter och genom att höja skatten för dem med de högsta inkomsterna.

Inom arbetsmarknadspolitikens område innebär Vänsterpartiets förslag överlag en mer ambitiös inriktning än den som regeringen förespråkar. Vi bedömer att det är nödvändigt om man menar allvar med målen om ett hållbart arbetsliv med plats för fler. Därför har vi, som jag nämnde, anslagit mer pengar till arbetsmarknadspolitiska program. Men vi vill också se en annan sammansättning av de åtgärderna.

Vi vill se mer av kunskapshöjande insatser och av funktionella stöd som är riktade till de individer som bäst behöver dem. Det innebär alltså mer av högkvalitativa insatser som gärna får kosta mer snarare än massinsatser med oklart syfte eller som mer verkar vara till för att disciplinera arbetslösa än att rusta dem bättre för arbetsmarknadens behov.

I samma anda avvisar vi några av de linjeval som regeringen med de nyliberala stödpartierna som pådrivare har landat i. Bland annat handlar det om hanteringen av de så kallade etableringsjobben. Det är väldigt glädjande att parterna på arbetsmarknaden har varit beredda att arbeta fram en principöverenskommelse för att stödja etablering av nyanlända utan att man ska bidra till skapandet av en helt egen, isolerad och sämre arbetsmarknad.

I det läget är det märkligt att regeringen vill att etableringsjobb ska införas även i bemanningsföretag och i företag utan kollektivavtal. Själva poängen med de jobben är ju att de bygger på avtal mellan parterna, alltså kollektivavtal. Från Vänsterpartiets sida ser vi det som oacceptabelt att staten skulle öppna en ny möjlighet för dumpade löner och villkor på arbetsmarknaden på det här sättet. Vi ser med stor förvåning på att Socialdemokraterna har kunnat medverka till sådana skrivningar.

Samma typ av oro gör också att vi har vår reservation nr 10 i AU4. Där presenterar vi flera förslag för att motverka missbruk av subventionerade anställningar. Det är förslag som dessvärre avvisas av Socialdemokraterna i regeringsställning. Det handlar om att införa krav på arbetsgivare som anställer personer med subventioner att utfärda arbetsintyg efter anställningen. Det handlar om att återinföra kravet på att anställningsförmåner ska följa kollektivavtalen när det gäller nystartsjobben med mera. Det är väldigt beklagligt att det viktiga problemet på arbetsmarknaden inte hanteras av regeringen och till och med riskerar att förvärras av de förslag som man lägger fram.

Herr talman! Jag hade gärna även velat tala mycket mer om våra budgetförslag som skatteavdrag för a-kassa och fackavgift och våra satsningar på arbetsmiljöområdet för att få bukt med dödsfall och skador i arbetslivet. Men jag inser att tiden är knapp, så jag stannar där. Jag önskar alla, och

Prot. 2019/20:53

17 december

*Arbetsmarknad och
arbetsliv och
Arbetsmarknadspolitik
och arbetslöshetsför-
säkringen*

kanske särskilt kansliet, en god jul med insatser och gåvor som görs och ges efter förmåga och mottas efter behov.

(Applåder)

I detta anförande instämde Ciczie Weidby (V).

Anf. 128 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Herr talman! Jag upplevde att Vänsterpartiet gärna ville ha en replik på anförandet. Jag ska inte göra dem besvikna. Jag tänkte använda repliken till att ställa ett par enkla frågor. Jag ställer dem till talmannen, men de berör Vänsterpartiet.

Jag undrar om Vänsterpartiet är medvetet om att Centerpartiet i själva verket konsekvent i fem år har varit mot kontorsnedläggningar på landsbygden. Vi upplever att det varken är effektivt, fungerar med en reform eller sparar några pengar. Vi tycker att vi har fått rätt i detta.

Jag undrar också om Vänsterpartiet är medvetet om att vi både i tilläggsbudgeten och i den senare budgetpropositionen för 2020 lade till först hundratals miljoner och sedan över 1 miljard i resurser till Arbetsförmedlingens arbete.

Jag undrar om Vänsterpartiet är medvetet om att det aldrig har funnits någon fri dragningsrätt för några fristående förmedlare utan att man tvärtom alltid insisterat på väldigt hårda inträdeskrav och certifiering av alla aktörer på ett sådant sätt som man redan har utveckla i många länder och i Sverige inom bland annat trygghetsorganisationernas organisationer.

Framför allt skulle jag vilja fråga, och det är väl den stora frågan: Vad är Vänsterpartiets alternativa plan för att erbjuda effektivare hjälp än i dag när bara en liten bråkdel, några få procent, får hjälp att finna jobb via Arbetsförmedlingen? Vad är den alternativa planen för att få effektiv hjälp till de arbetslösa och inte som i dag lämna dem utanför och i praktiken inte ge dem den hjälp de behöver, trots en massa fantastiska insatser från olika arbetsförmedlare?

Anf. 129 ALI ESBATI (V) replik:

Herr talman! Jag har naturligtvis stor respekt för Centerpartiets och Martin Ådahls upplevelser. Det är väl bra att vi får till det här replikskiftet.

När det gäller kontorsnedläggningar kan vi bara konstatera att det blev den direkta effekten av den politik som Marin Ådahl var med och drev fram ihop med regeringen. Jag är jätteglad över att Centerpartiet nu, bland annat efter press från olika kommunalråd i Centerpartiet, har tagit sitt förnuft till fånga. Jag är alltid jätteglad när det sker oavsett vem det är som ändrar sin syn till det bättre.

När det gäller budgeten kan vi konstatera att det i budgetpropositionen handlar om den miljard som man ger uttryck för att man velat ge mer. Jag antar att det inte är fråga om det som kom till efter presskonferenserna från statsrådet utan om det man gav mer till programinsatser under 2020.

Där har det inte minst från Arbetsförmedlingen påpekats att problemet har varit att man på grund av det kaos som har rått inte kunnat anvisa människor till de program och insatser som finns. Där har man väldigt tydligt efterlyst en bättre styrning och mer resurser till själva förvaltningen.

Det är inte så svårt att förstå, tycker jag, att om man har en situation där människor sägs upp och säger upp sig själva, och där man inte vet hur

man ska agera, blir det också svårt att anvisa till de olika program som finns.

När det gäller alternativa planer kan jag, om Martin Ådahl inte har lyckats googla eller tittat på riksdagens hemsida, skicka över de motioner som vi har på området. Det tror jag är lättare än att jag ska göra det på de två sekunder som återstår av min talartid.

Anf. 130 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Herr talman! Jag skulle i och för sig önska att man ägnade lite mer än två sekunder åt den alternativa planen. Jag har nämligen googlat era planer, Ali Esbati, och inte funnit dem. Du får alltså gärna uttrycka i några meningar hur Vänsterpartiet tänker sig att denna arbetsförmedling, som under så många år – trots alla duktiga arbetsförmedlares insatser och många framgångsrika lokala projekt – på det hela taget faktiskt inte har förmedlat jobb. Du får gärna säga någonting mer.

Däremot skulle jag vilja säga att Vänsterpartiet ibland, kanske påverkade av sin egen interna ideologiska debatt, talar om att det finns en annan verklighet där ute. Därför vill jag bara fråga: Har Vänsterpartiet och dess representanter missat den verklighet där vi i Centerpartiet under fem års tid har motsatt oss nedläggning av kontor? När man efter januariavtalet ändå, mot vår vilja, fortsatte med den misslyckade digitaliseringen och kontorsnedläggningen framförde vi mycket offentligt och tydligt att vi ville ha en ny ledning för Arbetsförmedlingen, inklusive en ny generaldirektör. Har Vänsterpartiet missat den lilla biten, som skedde tidigare under året?

Jag håller för övrigt helt med om att detta har varit en misslyckad politik, men fortsättningen om två år – att reformera den – är en helt annan sak.

Anf. 131 ALI ESBATI (V) replik:

Herr talman! Nej, jag har absolut inte missat den förvåning som Centerpartiet har visat över effekterna av den egna politiken. Det har jag inte gjort.

Vänsterpartiets syn på Arbetsförmedlingen, helt kort: Vi vill ha en heltäckande offentlig arbetsförmedling som klarar av att lyfta människor och som klarar av att samverka med andra samhällsinstanser för att kunna erbjuda människor just den hjälp de behöver. Den ska vara inriktad inte i första hand på strikt kontroll och bestraffning utan på att se de människor som har behov, och den ska ha möjlighet att träffa dem och prata med dem. Arbetsförmedlare ska också ha möjlighet, tid och resurser att hålla god kontakt med det lokala näringslivet. Vi vet att det är då det fungerar att göra det som är Arbetsförmedlingens uppgift – inte att ha jobb i byråådan som man lägger fram utan att se till att i samverkan med samhället och de arbetslösa hitta bra platser där människor kan växa i stället för att tryckas ned.

Anf. 132 SOFIA DAMM (KD):

Herr talman! Hos varje människa finns ett behov av att få känna gemenskap med andra, ta eget ansvar och utvecklas som person. Därför handlar arbetsmarknadspolitik om mer än samhällsekonomisk effektivitet i de offentliga finanserna. Det handlar även om att se till att alla får en

Prot. 2019/20:53

17 december

*Arbetsmarknad och
arbetsliv och
Arbetsmarknadspolitik
och arbetslöshetsför-
säkringen*

chans att utveckla sina förmågor. Kristdemokraterna vill se ett samhälle som just tar vara på människors möjligheter och inneboende förmåga.

Jobb skapas när enskilda människor finner det mödan värt att starta eller utveckla ett företag, förverkliga en idé och riskera sitt sparkapital. Fyra av fem nya jobb skapas i små och medelstora företag, och därför är det viktigt att initiativ och skaparkraft uppmuntras i samhället. Det görs till exempel genom ett bra utbildningssystem och ett gott företagarklimat. Att skapa bästa möjliga jordmån för ökad sysselsättning är en av politikens allra viktigaste uppgifter.

Herr talman! Regeringens mål var att Sverige skulle ha EU:s lägsta arbetslöshet år 2020. Budgeten vi debatterar i dag gäller för just 2020, och regeringen har insett faktum och valt att lämna det målet. 2019 ligger Sverige i stället på 24:e plats, enligt Eurostat. På fem år har vi alltså tappat 14 placeringar. Men detta handlar egentligen inte om övergivna målsättningar eller hur man tolkar statistiken, utan det handlar om människor. Bakom fiasko och bakom siffrorna döljer sig nämligen ett alldeles för stort utanförskap i vårt land.

Många har det systematiskt svårt att få in en fot på arbetsmarknaden, samtidigt som det råder brist på arbetskraft inom allt fler branscher. Skillnaden i sysselsättning mellan inrikes och utrikes födda är markant. En annan grupp som har det svårt på arbetsmarknaden är ungdomar med bristande utbildning. Kostnaderna för och riskerna med att anställa en person med bristande erfarenhet eller kort utbildning gör att det är svårt för många att få den där första möjligheten. Då krävs det nya vägar till jobb. Det krävs lägre trösklar, och det krävs ökade drivkrafter för att få företag att våga anställa.

Att arbetsmarknaden inte fungerar för de mest utsatta grupperna är faktiskt ett av Sveriges allra största samhällsproblem. Det är alldeles uppenbart att det skulle behövas tusentals nya jobb med låga eller bara grundläggande utbildningskrav, men Sverige tillhör de länder i EU som har lägst andel sådana arbeten. För att fler utrikes födda ska få ett jobb att gå till, för att fler barn ska få se sina föräldrar gå till jobbet och för att fler unga utan arbetslivserfarenhet ska få en första chans måste risken med och kostnaden för att anställa minska.

För att förbättra integrationen och ungas möjligheter och för att se till att allt fler kan gå från bidrag till arbete har vi föreslagit en förenklad anställningsform – inträdesjobb – för nyanlända och unga upp till 23 år utan gymnasieexamen. Fler ska få chansen att lära sig jobbet på jobbet. Lönen uppgår till 70 procent av den rådande kollektivavtalade ingångslönen i branschen, och 30 procent av arbetstiden bedöms gå till att lära sig jobbet.

Parterna på svensk arbetsmarknad har nu i sin tur kommit överens om sin arbetsmarknadsreform – etableringsjobb. Regeringen har tillsammans med Centern och Liberalerna valt att stödja parternas förslag och finansierar nu en uppstart av detta i den budgetproposition vi debatterar. Etableringsjobben innebär en lägre lönekostnad för företagen genom borttagen arbetsgivaravgift och en lägre lönesumma, som staten sedan täcker upp för den anställda. Målgruppen är densamma som för vår reform, det vill säga nyanlända och långtidsarbetslösa.

Kristdemokraterna hade i regeringsställning gjort verklighet av inträdesjobben vid det här laget, men det blev inte så. Vi anser därför att det avtal om etableringsjobben som nu har slutits av parterna faktiskt är värt

att pröva. Vi kommer dock att noggrant följa genomförandet och resultatet av anställningsformen. Det är centralt att en så ny konstruktion där staten betalar ut den subventionerade delen direkt till den anställde inte öppnar för bedrägerier. Skulle etableringsjobben visa sig inte fungera i praktiken kommer vi att driva på för att inträdesjobben, som vi i grunden anser är en klokare konstruktion, införs.

Herr talman! Människor har i grunden ett eget ansvar att bli anställbara och söka arbete, men arbetsförmedlare har ett viktigt jobb i att stötta, matcha och samordna arbetssökande med arbetsgivare runt om i landet. Det är dock uppenbart att de nuvarande strukturerna för Arbetsförmedlingen inte är anpassade efter dagens arbetsmarknad eller de problem vi står inför. En bättre fungerande arbetsförmedling är viktig för att förbättra sysselsättningen och matcha främst dem som står längst ifrån arbetsmarknaden med jobb.

Vi kristdemokrater står fast vid att en reform av Arbetsförmedlingen är en absolut nödvändighet, men en så viktig reform kan inte baxas igenom utan att man säkerställer att ett robust kontrollsystem finns på plats. Därför välkomnar vi att regeringen och dess samarbetspartier förändrade tidsplanen och att de även backade från att utforma ett system som helt bygger på lagen om valfrihet. Det är ett system som skulle riskera att skapa en okontrollerbar situation.

För Kristdemokraternas del är det viktigt att regelverket är stramt. Det ska finnas skarpa kvalitetskriterier och en gedigen kompetens vad gäller både kontroll och uppföljning. Aktörerna ska mätas och rankas efter resultat. Vi anser att staten ska ha ett fortsatt ansvar för arbetsmarknadspolitiken och däri för nyanländas etablering, men det finns så många exempel på kommuner som har visat att de har kapacitet och förmåga att snabbare få nyanlända i jobb. Dessa bör därför få större ansvar för nyanländas jobb- etablering. Här återstår alltså frågor där regeringen behöver återkomma till riksdagen i gängse form.

Herr talman! Politiken kan och bör göra en hel del för att skapa både bättre förutsättningar och starkare incitament för äldre att stanna kvar längre i arbetslivet. En invändning mot att uppmuntra fler äldre att stanna kvar är att de skulle stå i vägen för ungdomar som vill in på arbetsmarknaden. Det finns dock ingenting som tyder på att arbetsmarknaden fungerar så. Tvärtom visar faktiskt olika jämförelser mellan OECD-länder och amerikanska delstater att det med en hög sysselsättningsgrad bland äldre också följer en hög sysselsättningsgrad bland yngre. Antalet arbeten är inte fast utan ökar när fler vill arbeta. Vi i Kristdemokraterna föreslår i vårt budgetalternativ en ny skattesänkning för dem som är 69 år eller äldre.

Herr talman! Kristdemokraterna föreslår givetvis mycket annat klokt på detta utgiftsområde, men då vårt budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där någon eller några delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat presenteras i stället våra förslag i ett särskilt yttrande.

När det däremot gäller betänkande AU4 yrkar jag bifall till Kristdemokraternas reservation 11 under punkt 4, som rör just arbetsmarknadspolitiska program.

Anf. 133 GULAN AVCI (L):

Herr talman! Att få arbeta är mer än bara en lön. Att få bidra och känna sig behövd skapar ett självförverkligande och en gemenskap och ger män-

niskor ett syfte. Det ger kvinnor ekonomisk frihet. Det är botemedlet mot utanförskap och ofrivillig ensamhet.

Hade alla människor haft lika förutsättningar att få ett jobb hade vi inte behövt ha den här debatten i dag; staten hade inte ens behövt ha detta utgiftsområde i sin budget.

Liberalernas mål med arbetsmarknadspolitiken är tydligt: Alla människor ska ha lika möjligheter att få arbeta och vara självförsörjande. Men för att detta ska kunna uppnås måste otidsenliga lagar avvecklas, regelverken förenklas och arbetsrätten bli mer flexibel, och det måste bli billigare för företagen att anställa. Därför genomförs nu alla dessa viktiga förändringar inom ramen för januariavtalet.

Herr talman! Jag skulle dock vilja att vi lyfter blicken och talar om alla de människor som har alltför dåliga förutsättningar och vars resultat ofta cementeras fast i ett utanförskap präglad av lågt självförtroende, där kompetens och livsdrömmar går förlorade. Det är i detta utanförskap som friheten oftast är som minst, och det är där samhällets insatser måste vara som allra störst.

Jag skulle särskilt vilja adressera arbetsituationen och utanförskapet för personer med någon form av intellektuell eller fysisk funktionsnedsättning samt för personer födda utanför Sverige.

Detta är två grupper som sammantaget dominerar antalet arbetslösa hos Arbetsförmedlingen och som är kategoriserade som särskilt utsatta. På en tudelad arbetsmarknad under en brinnande högkonjunktur är det framför allt dessa två grupper som saknar förutsättningar att kunna få ett jobb.

Att stänga ute dessa hundratusentals människor från arbetsmarknaden skapar inte endast segregation och utanförskap utan är dessutom förödande för svensk samhällsekonomi.

Herr talman! Vad dessa två grupper har gemensamt är att de är marginaliserade på svensk arbetsmarknad. Få saker har de annars gemensamt, till exempel vad gäller deras behov för att kunna få ett jobb.

Det är mot den bakgrunden märkligt att vissa av våra arbetsmarknadsåtgärder tillåts att ställa dessa grupper mot varandra. I detta sammanhang talar jag naturligtvis om Samhall.

Samhall är en aktör som har varit ett ovärderligt stöd för många människor genom åren. Verksamheten har konstruerats genom att erbjuda meningsfulla arbetsuppgifter som på en konkurrensutsatt marknad annars aldrig skulle anses vara lönsamma.

Samhalls verksamhet har möjliggjorts genom offentliga medel. Det säger sig självt att verksamheten endast kan erbjuda arbetsuppgifter som inte är marknadsmässiga om de inte konkurrerar fullt ut på den fria marknaden.

Trots att Liberalerna är ett marknadsekonomiskt parti har vi stöttat konceptet på grund av de positiva effekter som det har gett för personer långt ifrån arbetsmarknaden.

I dag ser dock situationen annorlunda ut. Samhalls vinstkrav har ökat, anvisningarna har luddats till och bolaget konkurrerar ut företag på den reguljära marknaden. Samtidigt fortsätter offentliga medel i miljardklassen att rulla in varje år.

När Samhall ändrar sin marknadsstrategi förändras även målgruppen vad gäller de anställda. När kraven höjs måste Samhall rekrytera mer konkurrenskraftig personal.

Brist på klara direktiv och uppföljning har lett till en viss godtycklighet och oklarhet gällande Arbetsförmedlingens anvisningar till Samhall.

Denna utveckling kan givetvis inte bara Samhall belastas för. Även ägaren staten, det vill säga regeringen, bär ansvar för utvecklingen, vilket jag också påpekade tidigare i dag när utskottet kallade in Samhalls vd för en redogörelse.

Enligt en rapport som Liberalerna har beställt av riksdagens utredningstjänst består hälften av Samhalls anställda av människor som är födda utanför Sverige – nyanlända som ofta har svårt att få ett jobb på grund av språkförbistringar. Detta innebär att Samhall får förmånlig arbetskraft som kan konkurrera på den reguljära arbetsmarknaden samtidigt som regeringen kan putsa till sina arbetslöshetsciffror.

Upplägget vittnar om en människosyn präglad av låga förväntningar, där språkförbistringar och avsaknad av yrkesvana ses som ett funktionshinder.

Jag vill vara väldigt tydlig på denna punkt: Vi liberaler kommer aldrig att acceptera att språkförbistringar anses vara en funktionsnedsättning.

Självklart är det några av de nyanlända som har någon form av funktionsnedsättning som befinner sig hos Samhall, men det faller helt och hållet på sin orimlighet att antalet skulle vara så stort som halva målgruppen hos Samhall.

Fler utrikes födda är i dag i behov av arbetsmarknadsinsatser och utbildningar, men ett arbete hos Samhall är inte endast fel insats när det gäller en arbetssökande som behöver språkinläring utan tränger dessutom ut insatser för personer som verkligen skulle behöva en skyddad anställning hos Samhall.

Herr talman! Jag tar inte upp det här för att jag missunnar nyanlända en arbetsmarknadsinsats. Tvärtom adresserar jag frågan då jag vet hur viktigt det är för integrationen att människor som kommer hit får rätt utbildning och arbete för att komma in i samhället.

Det tragiska är att parallellt med denna undanträngningseffekt står utbildningsplatser till bristyrken tomma och sfi-klasser får läggas ned, trots att nästan samtliga branscher i dag skriker efter arbetskraft. Att nyanlända på grund av matchningsproblem förpassas till Samhall i stället för att erbjudas ett reguljärt arbete, en konkurrenskraftig språkundervisning eller ett yrkesprogram är inte bara slöseri med människors tid utan även med samhällets resurser.

Herr talman! Samhalls verksamhet får gärna vara lönsam, men det får aldrig ske på bekostnad av dem som ger Samhall dess existensberättigande. Jag är därför glad att vi tillsammans i denna kammare i dag tar ett gemensamt ansvar för att Samhall återigen kan bli en fristad för dem som behöver detta för att kunna arbeta på lika villkor.

Jag yrkar därför bifall till utskottets förslag att riksdagen tillkännager för regeringen att Samhalls verksamhet ska ses över och att bolaget ska återgå till sitt kärnuppdrag. Detta gör vi för att markera att lika möjligheter ofta kräver olika insatser, så att Sverige kan bli ett möjligheternas land även för dem som i dag saknar förutsättningarna.

Herr talman! Jag skulle också vilja yrka bifall till Liberalernas reservation 2 i betänkande AU4.

Med detta vill jag önska talmannen, all kanslipersonal på arbetsmarknadsutskottets kansli och i detta hus samt kollegorna i arbetsmarknads-

utskottet en riktigt god jul och en regeringskrisfri och fridfull jul, så att vi verkligen får njuta under kommande veckor!

(Applåder)

Anf. 134 MARTIN ÅDAHL (C):

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag men ställer mig även bakom de särskilda yttranden som vi kommit med. Jag kommer här att ge en bakgrund till detta.

Herr talman! Vi kan inte blunda för tudelningen på svensk arbetsmarknad.

Det senaste året och i synnerhet de senaste månaderna har jag fått privilegiet att, som det brukar heta i politiken, resa runt i landet. Det har varit många solskenshistorier och många berättelser om små företag som hittar ny kompetens från en person som kanske har varit nyanländ eller långtidsarbetslös och om små orter där man vänder utvecklingen och arbetar mycket hårt på att öppna upp arbetsmarknaden.

Men det har också varit många möten med arbetslösa som är desperata och som efter så många år av högkonjunktur inte fått jobb. Det är många utrikes födda arbetslösa som är desperata efter så många år i Sverige, så många ansträngningar och så många olika program. Många gånger har de bett mig: "Gör någonting! Snälla, gör någonting! Låt inte bara det här fortsätta!"

Tre fjärdedelar av de arbetslösa – en kvarts miljon – är utsatta arbetslösa på toppen av högkonjunkturen. En majoritet av de arbetslösa är utrikes födda. Som forskaren Andreas Bergh konstaterade i dag dröjer det 16 år innan hälften av de flyktinginvandrare som inte har gymnasieexamen får jobb – 16 år innan hälften får jobb!

Det är en mur mellan dem som har och dem som inte har jobb i Sverige, och det är det som driver ojämlikhet i Sverige. Det kunde långtidsutredningen konstatera när de i går presenterade några av sina slutsatser.

Herr talman! Vi kan inte blunda för den här verkligheten. Det är klart att många av dessa personer är lågutbildade, och vi behöver göra allt för att stärka deras kompetens. Därför har vi förhandlat med regeringen om att stärka komvux, yrkesvux och yrkeshögskolan. Man måste kunna lära hela livet. Man måste kunna studera högre upp i åldrarna.

Men, herr talman och bästa åhörare, vi kan inte blunda för att utbildningen inte kan vara vår enda lösning. Alla vuxna som inte gått på högskola och universitet, alla som inte har gymnasiekompetens, alla som inte har gått ut full grundskola kan vi inte sätta på skolbänken år efter år. Det kan inte få ta 16 år innan man äntligen får chansen att jobba på riktigt. Då kan vi heller inte blunda för de murar som vi i denna kammare har ansvar för.

Vi kan inte ha bland världens högsta skatter på att anställa personer med låga inkomster. Vi kan inte blunda för att vi har i princip västvärldens minsta andel jobb utan utbildningskrav, det som mycket förenklat och felaktigt kallas enkla jobb, för de är ofta kan svåra att utföra. Det skulle skapas 50 000 eller kanske 100 000 sådana jobb om vi hade en situation som mer liknade den i Tyskland, Danmark eller Nederländerna.

Trots att vi är en typisk ekonomi med mycket stor strukturomvandling, där i princip en halv miljon jobb skapas och en halv miljon försvinner varje år, har vi en väldigt trög arbetsmarknad med en väldigt byråkratiserad

arbetsrätt. Det gör, tyvärr, att små företag inte vågar fastanställa andra än de som de är allra mest säkra på.

Vi kan inte blunda för att Arbetsförmedlingen trots kunniga och engagerade medarbetare och, vill jag verkligen understryka, briljanta lokala initiativ bara förmedlar jobb till en extremt liten bråkdel arbetslösa.

Dessutom har vi efter en lång högkonjunktur med hundratusentals lediga tjänster en arbetsförmedling som, trots alla insatser, inte förmedlar arbeten. Då måste vi våga göra någonting åt det. Vi måste våga bryta den här muren så att vi kan börja motverka den uppgång i arbetslösheten som det kommer att bli under lågkonjunkturen. Då måste vi våga se vad som har fungerat i Sverige och i resten av världen. Vi måste se vad de länder gör som bottnar på 3–4 procents arbetslöshet under högkonjunktur i stället för 6–7 procent som i Sverige.

Sverige måste få en ny riktning, och med januariavtalet börjar vi minska barriärerna för att få arbete. Vi sänker skatten för att anställa dem som är nya på arbetsmarknaden. De slipper med ingångsavgiften betala arbetsgivaravgifter för de anställda i två år, förutom den obligatoriska ålderspensionsavgiften. Det är en kraftfull sänkning.

Vi breddar parternas etableringsjobb, som flera har varit inne på här, så att de även når de icke kollektivanslutna småföretagen. Det är ju små företag som skapar fyra av fem jobb i Sverige.

Vi breddar stödet till bemanningsbranschen, som är erkänt bra på att skapa jobb för dem som är utrikes födda.

Vi moderniserar och liberaliserar till slut arbetsrätten, inklusive turordningsreglerna, och minskar kostnaderna för uppsägningar av personliga skäl. Detta gör vi för att fler ska våga anställa, samtidigt som vi förstärker kompetensutvecklingen. Helst vill vi att parterna själva ska komma fram till en lösning för att modernisera den. I så fall tar vi den.

Och, ja, vi måste reformera Arbetsförmedlingen så att den fungerar i hela landet. Vi behöver få in de fristående, idéburna, privata förmedlarna som under alla omständigheter klarar mycket hårda kvalitetskrav. Det har alltid funnits uppfattningar om detta. Från vår sida och alla som har velat reformera Arbetsförmedlingen på riktigt är uppfattningen att de ska kunna komma in och förmedla och belönas efter resultat. Den som hjälper en arbetslös som har det tuffaste utgångsläget att verkligen komma varaktigt in i jobb ska få högst ersättning. Vi kan inte, som i dag, bara acceptera att människor vandrar från åtgärd till åtgärd.

Denna hjälp ska finnas i hela landet. De arbetslösa ska kunna möta både myndigheter som fattar beslut och ger stöd, inte minst till personer med funktionsnedsättning, och även de effektivare förmedlarna i hela landet. Det får vara slut på centraliseringen, som vi diskuterade tidigare, vilken har drabbat så stora delar av landet.

På det här sättet måste vi steg för steg öppna upp arbetsmarknaden. Sedan kommer inte januariavtalet att räcka. Vi behöver bryta dödläget i förorterna. Då handlar det inte bara om att bryta gängvåldet med närvarande polis och rättssamhälle. Det handlar också om att ge en dröm om en framtid som är så stark att de som sliter, strävar och skapar, inte de som stjälar och hotar, kan dominera områdena och rekrytera unga. De kan bygga på en dröm som skapas av lysande skolor, ägt boende, portkoder som fungerar, soptunnor som töms, stadsplanering som är gjord för människor och företag och ytterst av jobb och företagande.

Ingen av dessa insatser kommer enskilt att lösa problemet med tudelningen på arbetsmarknaden, men tillsammans kan de göra det. Då kan vi börja bryta tudelningen. Då kan vi ge de arbetslösa som kämpar så hårt en ärlig chans att få in en fot. Då kan vi ge de växande företagen som jag träffat en chans att anställa fler. Då kan vi ha en riktig arbetslinje i Sverige framöver. Men då kan man inte svaja hit och dit i varje liten populistisk vindpust. Då kan man inte slinka ned i diket utan att komma med alternativa förslag. Då krävs det mod. Det är ett mod som vi måste kunna visa, för vi kan inte lämna de arbetslösa i sticket.

Anf. 135 KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! EU-kommissionen utvärderar årligen den ekonomiska utvecklingen i alla EU:s länder. I årets rapport konstateras att den svenska arbetsmarknaden är stark. Vi har störst andel sysselsatta i EU, och den svenska modellen lyfts fram som ett föredöme av EU-kommissionen.

Arbetslösheten har sjunkit markant, även ungdomsarbetslösheten, och könsskillnaderna på svensk arbetsmarknad är bland de lägsta i Europa. Sysselsättningsgraden totalt i Sverige är 82 procent. Inget annat EU-land har under detta millenium haft så hög sysselsättningsgrad.

Herr talman! Vi har mycket att vara stolta över, men självklart finns det också stora och allvarliga problem. Vi lämnar nu en högkonjunktur bakom oss och ekonomin mattas av efter några år av stark tillväxt. En stor utmaning är nu, och kommer att vara framöver, att många företag och många aktörer i den offentliga sektorn har svårt att hitta rätt kompetens. Detta är ett område där vi kommer att behöva arbeta mycket hårt under lång tid framöver, inte minst om vi ska se till att offentlig sektor klarar att leverera samhällsservice till hela landet.

Arbetsmarknaden förändras snabbt. Digitalisering, automatisering och globalisering gör att jobb kommer att försvinna eller förändras. Därför måste vi satsa på människors kompetensutveckling genom hela livet.

En annan oerhört viktig utmaning är att sänka trösklarna in till arbetsmarknaden för de grupper som i dag står långt ifrån ett arbete. De senaste åren har många människor flytt till Sverige från hot, våld och krig för att söka sig en bättre framtid här. Nu är det upp till oss alla att skapa förutsättningarna för dem att integreras i Sverige och på vår arbetsmarknad.

Sammantaget föreslår regeringen närmare 1,3 miljarder kronor för att fler ska rustas för arbete och för bättre integration, en fortsatt utbyggnad av Kunskapslyftet och en aktiv näringspolitik.

Avslutningsvis vill jag lyfta fram satsningen på utvecklingstid i denna budget. Det är en av många satsningar som görs för att möta framtidens kompetens och försörjningsbehov. Med en arbetsmarknad i stark förändring är det vårt ansvar att erbjuda många människor möjlighet att skaffa sig kunskap mitt i arbetslivet och kunna ta ett steg åt sidan.

En stillastående arbetsmarknad är det sista Sveriges ekonomi behöver, och därför är detta en satsning i tiden.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 136 MATS GREEN (M) replik:

Herr talman! En miljöpartist i arbetsmarknadspolitiken är lite som en ateist på biskopsbänken. Vi diskuterar utifrån helt skilda förutsättningar, och ärligt talat undrar jag vilken verklighet Miljöpartiet lever i.

Precis på slutet kom Karolina Skog in på utvecklingsåret, alltså den enskilt största arbetsmarknadspolitiska satsning som denna regering gör, till en kostnad av 1 miljard. Nu får vi höra att detta görs för att underlätta omställningen på arbetsmarknaden och framför allt för att fylla upp landets bristyrken.

Jag har ett antal gånger frågat exempelvis arbetsmarknadsministern och aldrig fått något svar på de uppenbara frågorna. Om det nu handlar om att fylla upp bristyrken, kan Karolina Skog då räkna upp alla de bristyrken som man kan fullfölja en utbildning till inom utvecklingsårets tidsutdräkt, det vill säga tre till tolv månader? Kan Karolina Skog ge alla de exemplen? Vi har hittills inte fått ett enda exempel på ett bristyrke där man kan utbildas på tre till tolv månader. Men jag ser fram emot de svar jag får i dag.

Om det nu handlar om att fylla upp bristyrken, för det var så vice statsminister Isabella Lövin motiverade det, varför finns det inte en enda inriktning på bristyrken i regeringens förslag om utvecklingsår?

Anf. 137 KAROLINA SKOG (MP) replik:

Herr talman! Det finns inget alexanderhugg. Vi lever i en rörlig tid och i en verklighet som präglas av globalisering, automatisering, digitalisering och nya krav på arbetsmarknaden finns det ingen enda lösning som trollar fram den kompetens som svenska företag och svensk välfärd kommer att behöva i morgon. Det kommer att krävas en rad åtgärder.

En av Miljöpartiets grundidéer är tron på mångfald. Vi tror också på individer och på människans förmåga att själv se lösningar som är bra för henne.

Jag har svårt att se vad det är som är så provocerande med en åtgärd som handlar om att erbjuda tid. Det som skiljer denna arbetsmarknadsåtgärd från andra är att den ger något mer makt till individer att själva identifiera det steg de behöver ta under sitt arbetsliv. I övrigt är det ganska likt. Det handlar om utbildning. Det kommer att ställas tydliga motkrav och vara ganska väl reglerat vad man ska göra med sin tid.

Vi har jättemånga duktiga arbetsgivare som hjälper sina anställda vidare. Men vi har också många anställda på svenska företag som säger att de inte får rätt hjälp av sin arbetsgivare. Till dem vill vi erbjuda en möjlighet framåt och ge dem makt att avgöra vilket steg de ska ta.

Det är det denna åtgärd handlar om, och jag förstår inte hur det kan vara så oerhört provocerande för borgerliga politiker.

Anf. 138 MATS GREEN (M) replik:

Herr talman! Miljöpartiets grundidé är att ingen ska behöva arbeta över huvud taget.

Jag måste åter ställa den uppenbara frågan eftersom Miljöpartiet har motiverat utvecklingsåret till en kostnad av 1 miljard med att landets bristyrken ska fyllas upp. Alltså: Vilka bristyrken kan man fullfölja en utbildning till inom utvecklingsårets tidsutdräkt?

Herr talman! Jag fick inte ett enda exempel. Det får jag erkänna är ganska provocerande. Vi talar om 1 miljard.

Apropå vikten av en mer jämställd arbetsmarknad: Hur ser Karolina Skog på LO:s inställning till detta? Enligt LO saknar över 700 000 personer fast jobb, många av dem kvinnor, och de lämnas utanför detta förslag. Man missar dem som är otryggast på arbetsmarknaden. Hur försvarar ni det?

Anf. 139 KAROLINA SKOG (MP) replik:

Herr talman! Jag noterar också i samhällsdebatten att flera fackförbund, som representerar många av de anställda på svensk arbetsmarknad, välkomnar vår satsning, just för att de ser att det finns ganska stora grupper som inte får rätt hjälp av sina nuvarande arbetsgivare att komma vidare. De riskerar därför att stå kvar när arbetsmarknaden rör sig. Jag vill stå vid deras sida och erbjuda dem flera möjligheter, varav utvecklingstid är en.

Ingen har påstått att detta löser alla problem. Det handlar inte om dem som står längst från arbetsmarknaden. Just denna åtgärd handlar om att hjälpa människor mitt i arbetslivet vidare. Detta kommer att vara ett bra redskap för många och kommer att stärka svensk arbetsmarknad och öka rörligheten. Det är jag stolt över.

(Applåder)

Anf. 140 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Herr talman och kära kammare! Det är människors hårda arbete – löntagares och företagares – som har byggt och bygger Sveriges konkurrenskraft, välstånd och välfärd.

En vanlig tisdag, som i dag, går ca 4,3 miljoner löntagare i Sverige till jobbet. I denna sena stund har nog många av dem också hunnit gå hem för dagen.

Det är dessa människor som genom sitt arbete ser till att Sverige är ett av världens bästa länder att leva i. Det är undersköterskan som hjälper den äldre att ta en dusch och bli fin i håret. Det är ingenjören som tar emot en ny order. Det är polisen som utreder ett inbrott, och det är plåtslagaren som lägger ett nytt tak. Det är alla dessa människor, alla arbetande människor, lärarna, programmerarna, läkarna och restaurangbiträdena, och deras insatser som gör Sverige till det land vi är.

Fru talman! Vi står inför en spännande tid. Arbetsmarknaden förändras i snabb takt. Det innebär stora möjligheter för ett land som Sverige. Nya teknikskiften, digitalisering, automatisering, robotisering, en nödvändig grön omställning, demografisk utveckling och globalisering innebär att arbetsmarknaden och villkoren för företagare och löntagare formas och utvecklas framåt.

Vi ser hur våra jobb och arbetsuppgifter förändras. Sverige ska vara bäst i världen på att ta till vara digitaliseringens möjligheter. Vi har goda förutsättningar för just detta, för vi är ett land med ett välutbildat, teknikvänligt och uppkopplat folk.

Vår största tillgång för att ta till vara omställningens möjligheter ligger i att Sverige har en god omställningsförmåga, att den svenska modellen i grunden innebär att vi ganska snabbt kan ställa om och ta till vara de nya möjligheter som kommer med den utveckling jag nyss pekade på.

Fru talman! Nyckeln till trygghet i omställning vilar på fyra viktiga ben.

För det första behöver vi ha en stark arbetslöshetsförsäkring som ger ekonomisk trygghet mellan jobb och i väntan på ett nytt arbete.

För det andra behöver vi ha ett utbildningssystem för utbildning, fortbildning och livslångt lärande för att möta de framtida kompenskraven och för att människor ska kunna ta de nya jobb som växer fram i ekonomin.

För det tredje krävs en aktiv arbetsmarknadspolitik som rustar människor, som matchar och som ser till att vi förebygger och förhindrar att människor hamnar i långtidsarbetslöshet.

För det fjärde behövs starka, självständiga och ansvarstagande parter på svensk arbetsmarknad, nämligen fackföreningar och arbetsgivare.

Alla dessa fyra ben är viktiga för att säkerställa trygghet i omställning och för att vi ska vara ett framgångsrikt land också i fortsättningen. Jag skulle säga att de är själva nyckeln.

Alla måste ges chansen att utvecklas genom hela arbetslivet och hålla jämna steg med de nya kunskapskrav som ställs i de olika yrkena och på arbetsmarknaden som helhet. Vi har initierat ett nytt kunskapslyft som beräknas omfatta ca 100 000 utbildningsplatser år 2022. Kunskapslyftet har möjliggjort fler utbildningsplatser inom högskola, yrkeshögskola, folkhögskola samt regionalt yrkesvux. Detta ger människor en chans att kunna utbilda sig för att få ett nytt jobb, omskola sig, stanna kvar i sitt arbete om de vill det, få behörighet till högre utbildning eller vidareutbilda sig för bättre karriärmöjligheter.

Samtidigt som människor vill utvecklas och få möjlighet att göra detta förstärks möjligheterna för både den offentliga sektorn och näringslivet när det gäller de kompetenskrav som de behöver för att utveckla sina verksamheter. Kompetensförsörjning är ett fokusområde för regeringens ny-industrialiseringsstrategi och också ett prioriterat område inom det viktiga regionala tillväxtarbetet eller den regionala tillväxtpolitiken.

Fru talman! Den aktiva arbetsmarknadspolitikerna är viktig för vår omställningsförmåga, som jag nämnde. Utifrån kunskap om de framtida och aktuella behoven av kompetens på arbetsmarknaden ska arbetsmarknadspolitikerna rusta arbetssökande kvinnor och män, underlätta för arbetsgivare att rekrytera personer med den kompetens som behövs och bidra till att de lediga jobben tillsätts snabbare. Därför föreslår regeringen att medel tillförs i budgeten 2020 för arbetsmarknadspolitiska insatser.

Vi satsar på matchningstjänster för att fler arbetssökande som är i behov av stöd för att söka jobb ska kunna ta del av insatser som ökar deras möjligheter att få ett arbete. Vi satsar på extratjänster och introduktionsjobb. Forskning visar att subventionerade anställningar, rätt utformade, är effektiva verktyg för att få arbetslösa i arbete. Extratjänster och introduktionsjobb är också viktiga för att långtidsarbetslösa och nyanlända ska få ett jobb och en anknytning till arbetsmarknaden.

Vi vill se fler och bättre arbetsmarknadsutbildningar. Fler arbetssökande ska ges möjlighet att förbättra sina kunskaper för att få ett jobb, och fler arbetsgivare ska hitta rätt kompetens där de har brist.

Vi avser att införa etableringsjobben i enlighet med parternas förslag för att stimulera anställningar för nyanlända och långtidsarbetslösa.

Vi ska införa ett intensivår för nyanlända inom ramen för etableringsprogrammet för att ge dem som är särskilt motiverade möjlighet att snabbt tillgodogöra sig språk och yrkeskunskaper.

Vi ska införa utvecklingstid, som nyligen diskuterades i ett replikskifte.

För oss socialdemokrater kommer jobben alltid först. Jag är stolt över de satsningar som vi kan presentera i budgeten. Som socialdemokrat och arbetsmarknadsminister kommer jag alltid att vilja ännu mer, men jag är väldigt stolt över de besked vi har kunnat ge. Fler ska få möjligheten till ett eget arbete och till en försörjning och den frihet som egen försörjning ger. Detta är centralt i vår arbetsmarknadspolitik.

Fru talman! En aktiv arbetsmarknadspolitik förutsätter en väl fungerande myndighet som kan samverka med andra aktörer som har betydelse för arbetsmarknadens funktionssätt. På grund av de drastiska nedskärningar som gjordes i den förra budgeten för Arbetsförmedlingen har detta varit ett mycket tufft år för Arbetsförmedlingen. Många har sagts upp, och många har lämnat sitt arbete frivilligt. Vi tillför nu medel för att ge Arbetsförmedlingen möjligheter att prioritera långsiktighet och i nuläget undvika ytterligare neddragningar.

Jag har nyligen gett besked om hur regeringen avser att stärka Arbetsförmedlingens verksamhet i hela landet. I regleringsbrevet för 2020 kommer Arbetsförmedlingen att få i uppdrag att säkerställa en ändamålsenlig lokal närvaro. Skyltarna ska upp i hela landet.

Arbetsförmedlingen får också i uppdrag att redovisa hur myndigheten säkerställer nödvändig kompetens och ett fungerande stöd till personer med funktionsnedsättning.

Fru talman! Jag vill också säga några ord om det viktiga arbetsmiljöarbetet. Alla förtjänar en trygg och säker arbetsplats, och ingen ska behöva skadas eller bli sjuk på sitt arbete. Regeringens arbetsmiljöpolitik ska bidra till en arbetsmiljö som förebygger ohälsa, motverkar att människor uteslängs från arbetslivet och förebygger olycksfall, givetvis.

Under den förra mandatperioden höjdes anslagen till arbetsmiljöpolitiken med mer än 100 miljoner kronor årligen. Detta har inneburit att Arbetsmiljöverket har kunnat anställa fler än 100 nya arbetsmiljöinspektörer. I nästa års budget föreslår vi en utökad satsning på inspektionsverksamheten, den här gången med fokus på fler inspektioner för att förhindra dödsolyckor i arbetslivet.

Det är för jävligt att människor dör på jobbet. Ingen ska behöva dö på sitt arbete. I dag, hittills i år, är det i snitt en person i veckan som dör på sitt arbete i Sverige. Jag skulle vilja säga att inget annat än en nollvision kan gälla för dödsolyckor i arbetslivet. Varje dödsfall är ett misslyckande för oss i denna kammare, för arbetsgivaren och för samhället i stort.

Nu utökar vi insatserna mot dödsolyckor med fler arbetsmiljöinspektörer och inspektioner och uppdrag till Arbetsmiljöverket att ta fram analyser och kunskapsunderlag. Vi höjer bötesbeloppen för företag som begår allvarliga arbetsmiljöbrott, för att nämna några åtgärder. Jag utesluter inte ytterligare åtgärder. Ingen ska behöva dö på jobbet.

Fru talman! Jag vill ta tillfället i akt att lyfta upp och understryka betydelsen av ett aktivt arbetsmiljöarbete. Vi lever i en tid där vi har större tidspres och ökade leveranskrav på jobbet. Arbetsuppgifter ska lösas mycket fortare än förr och oftast med mindre resurser. Det är viktigt att detta inte leder till ökad ohälsa eller olycksfall. Arbetsgivaren är alltid ansvarig för arbetsmiljön på arbetsplatsen. Arbetsgivaren är ansvarig enligt lag för att planera, leda och kontrollera arbetsmiljöarbetet. Vid sidan av

arbetsgivarens ansvar har också andra aktörer en viktig roll att spela. De fackliga skyddsombuden och även staten har en viktig roll här.

Efter årsskiftet avser jag att lägga ett förslag på riksdagens bord för att ge utökad tillträdesrätt för de regionala skyddsombuden. Jag vet att många av er, precis som jag, känner stor oro för den utveckling som vi har sett med ett ökande antal dödsolyckor i arbetslivet och också en ökad arbetslivskriminalitet. Jag hoppas att ni kommer att stödja detta viktiga förslag.

Regeringens arbetsmiljöstrategi ska bidra till ett mer hållbart arbetsliv och ett ökat välmående på jobbet. I nära samråd med arbetsmarknadens parter kommer jag direkt efter nyår att inleda ett arbete med att diskutera den framtida arbetsmiljöstrategin, som ska gälla mellan 2021 och 2026.

Vi ska ha ett arbetsliv och en arbetsmiljö där alla kan känna trygghet, säkerhet, utveckling och, inte minst, arbetsglädje.
(Applåder)

I detta anförande instämde Johan Andersson och Serkan Köse (båda S).

Anf. 141 MATS GREEN (M) replik:

Fru talman! Det finns ganska många frågor där vi behöver utkräva ansvar och besked av arbetsmarknadsministern vad gäller arbetsmarknadspolitik, inte minst avseende januariöverenskommelsens partiets experimentverkstad kring Arbetsförmedlingen. Det är också anledningen till att vi nu regelbundet kallar arbetsmarknadsministern till arbetsmarknadsutskottet för att redogöra för de nya besked och ibland helt motstridiga besked som ges. Vi kommer utan tvekan att behöva återkomma till denna fråga ganska mycket under denna mandatperiod.

Jag har två andra frågor. Den första handlar om regeringens eget mål för arbetslösheten, det vill säga att Sverige skulle ha EU:s lägsta arbetslöshet 2020. Nu har vi EU:s femte högsta arbetslöshet. Bakom detta misslyckande för regeringen döljer sig naturligtvis mycket lidande och mycket frustration bland dem som står utan jobb och egen försörjning här i Sverige.

Mot bakgrund av detta mål som inte gäller längre undrar jag: Har regeringen något annat mål för arbetslösheten som man vill delge denna församling och ytterst de arbetslösa? Finns det några andra mål och ambitioner efter det misslyckade målet om EU:s lägsta arbetslöshet?

Min andra fråga gäller sänkt skatt på arbete. Denna regering har avskaffat värnskatten men vägrar sänka skatten på arbete för låg- och medelinkomsttagare. Jag skulle vilja att ministern utvecklar det moraliska resonemanget bakom just det.

Anf. 142 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S) replik:

Fru talman! Mats Green har vid flera tillfällen frågat mig om regeringens arbetslöshetsmål. Det är glädjande att kunna säga att vi använde det som en viktig styråra under den förra mandatperioden.

I och med januariavtalet och den överenskommelse som vi slöt mellan de fyra partierna har vi inte satt upp ett mål på det sättet. Så ser det ut.

Den andra frågan som ställdes rör skatten på arbete. Där vill jag meddela att en del av de saker som vi är överens om i januariavtalet, och som

jag tror blir mycket viktigt, är att vi så småningom ska påbörja ett arbete kring en ny skattereform för en ny tid.

Anf. 143 MATS GREEN (M) replik:

Fru talman! Jag har hört detta svar tidigare. Men det är kanske inte något svar, alltså att regeringen hade detta mål för arbetslösheten som en styråra. Men det blev ingenting av det över huvud taget. Nu sägs det att man har ambitioner. Men kan vi då få en redogörelse över vad dessa ambitioner och dessa mål består av? Det är kanske inte en direkt orimlig fråga när det handlar om arbetslöshet. I synnerhet är det inte en orimlig fråga för dem som befinner sig utanför arbetsmarknaden. Regeringen har alltså inga kvantitativa mål i detta sammanhang över huvud taget.

Till sist när det gäller värnskatten: Ja, det står i januariavtalet att man ska avskaffa värnskatten. Det är kanske värt sin egen mäsja och sin egen diskussion, och det kan tänkas att Vänsterpartiet kommer att komma in på det. Men det finns ingenting i januariavtalet som förbjuder regeringen att sänka skatterna mest för dem som tjänar minst.

Återigen kan man fundera lite grann över regeringens moraliska ingång i detta.

Anf. 144 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S) replik:

Fru talman! Man kan konstatera att vi är i ett läge med historiskt sett mycket höga sysselsättningsnivåer. Vi har ett allt större arbetskraftsdeltagande. Men det finns en rad olika utmaningar som vi behöver ta tag i. Bland annat ser vi en konjunkturavmattning. Då är det viktigt att vi gemensamt tar ansvar, både regeringen och såklart Sveriges riksdag, för att säkerställa att vi har de verktyg på plats som krävs för att möta denna konjunkturavmattning. Vi vet att en stor anledning till att många människor i dag står utan arbete bland annat är bristen på utbildning. Vi har ett läge där omkring 75 procent av de arbetssökande som är inskrivna hos Arbetsförmedlingen står långt från arbetsmarknaden. En inträdesbiljett till den svenska arbetsmarknaden i dag är att man har en gymnasieutbildning. Bland annat det behöver vi gemensamt ta ansvar för.

Anf. 145 ALI ESBATI (V) replik:

Fru talman! Jag tänkte inte ta upp värnskatten. Men jag kommer att tänka på att Vänsterpartiet föreslog Moderaterna att vi kunde bryta ut värnskatten ur budgethanteringen, om de ville rösta mot den. Men det ville inte Moderaterna. Det kan vara bra att känna till.

Jag tänkte ta upp frågan om arbetsmiljön. Ministern tog på ett bra sätt upp att en arbetsmiljö som förebygger ohälsa och olycksfall är en viktig fråga för regeringen. Det tror jag att det är.

Men jag kan konstatera några saker som vi vet är grunderna för ökade arbetsmiljörisker. Där kanske inte regeringens politik pekar i särskilt rätt riktning. I fråga om arbetskraftsinvandring vet vi att det finns folk som utnyttjas och hamnar i mycket farliga arbetssituationer. Där har man skrivit fast sig i januariavtalet om att man inte vill ändra de regler som gäller nu.

När det gäller långa entreprenörskedjor som kan leda till oklara ansvarsförhållanden vet jag inte om regeringen har några avsikter att ändra på politiken.

Beträffande den typ av anställningar som vi vet ger upphov till ökade arbetsmiljörisker – osäkra anställningar som ger tysta arbetsplatser där godtycke råder – har regeringen snarare skrivit fast sig i januariavtalet om att man egentligen vill göra motsatsen till att modernisera arbetsmarknaden, även om det kallas för att modernisera den. Man vill alltså ha en utveckling med mer av otrygghet för de anställda.

Jag undrar verkligen hur ministern tänker sig att detta ska hänga ihop, det vill säga den syn som man har på arbetsmiljön och det som man nu väljer att gå fram med när det gäller arbetsrätt och trygghet på arbetsmarknaden.

Anf. 146 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S) replik:

Fru talman! Till att börja med behöver vi göra ordentliga insatser när det gäller att bekämpa arbetslivskriminalitet. Vi behöver säkerställa det arbete som flera myndigheter gör gemensamt i fråga om att göra inspektioner – jag har själv varit ute på sådana inspektioner och sett hur det funkar – mot osund konkurrens och mot kriminalitet inom arbetslivet. Det är jätteviktiga insatser. Vi behöver säkerställa kunskap och kompetens kring arbetsmiljöfrågorna.

Det som jag har fått höra när jag är ute och möter många fackliga representanter och arbetsgivare ute på arbetsplatser är att det egentligen inte är mer lagstiftning eller regeländringar från politikens sida som man i första hand vill se, utan att det framför allt handlar om att skapa en säkerhetskultur.

Jag avser, som sagt, att återkomma med förslag när det gäller de regionala skyddsombudens tillträdesrätt. Det tror jag är en mycket viktig åtgärd för att förhindra att människor utnyttjas och för att säkerställa att ingen ska vare sig skadas eller dö på arbetet.

Sedan kan det möjligen vara så att vi talar förbi varandra. Jag förstod inte riktigt kopplingen. Det som vi är överens om mellan de fyra partierna inom januariavtalet är att se över arbetsrätten. Vi har tillsatt en utredning om arbetsrätten. Men vi har också sagt att om parterna kommer överens och kommer med ett eget förslag är det detta som vi kommer att gå vidare med. Det handlar om att vi redan i dag har en mycket flexibel arbetsmarknad men att det är möjligt för parterna att här komma med nya förslag. Det handlar i grunden också om att den balans som finns mellan fack och arbetsgivare ska upprätthållas. Det är en viktig del av januariavtalets skrivningar.

Anf. 147 ALI ESBATI (V) replik:

Fru talman! Det är bra med regionala skyddsombud. Det har vi länge efterfrågat, både i motioner och i interpellationer. Jag är glad att detta förslag kommer.

Men det är beklagligt om arbetsmarknadsministern inte ser något samband mellan tryggheten i anställning och arbetsmiljöarbetet. Jag menar att detta samband är mycket starkt. Det är också väl belagt i forskning.

Skrivningarna i januariavtalet pekar mycket tydligt mot att den balans som man säger sig vilja upprätthålla inte kommer att upprätthållas om man följer dem.

Det har också gjort att vi de senaste dagarna har kunnat se de oerhörda konvulsioner detta har lett till inom LO och PTK när man har tvingats förhandla under den här typen av politisk press.

Jag undrar fortfarande hur arbetsmarknadsministern ser på sambandet mellan försämrade arbetsrätt och tryggheten för dem som jobbar.

Anf. 148 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S) replik:

Fru talman! Självklart finns det risker om människor är otrugga i sina anställningar. Vi ser till exempel att på de arbetsplatser där vi har en stor andel utländsk arbetskraft som inte känner till de svenska skyddsreglerna är också risken för arbetsplatsolyckor och dödsolyckor betydligt högre. Det är självklart att denna typ av kopplingar finns.

När det gäller det Ali Esbati lyfter om trygghetsfrågorna behöver vi självklart ha ett arbetsliv som både ger trygghet, utvecklingsmöjligheter och omställningsförmåga. Det gäller inte minst utifrån det jag talade om tidigare – den snabba förändring som sker på arbetsmarknaden i dag. Det handlar inte bara om att skapa trygghet i anställning utan också trygghet i omställning.

Anf. 149 SOFIA DAMM (KD) replik:

Fru talman! Personer med funktionsnedsättning är en grupp som arbetsmarknadsministern har sagt sig vilja värna.

Det är en målsättning som jag verkligen delar. Men hur regeringen tänker utöka stödet till denna grupp har jag lite svårare att följa. I dag är det till exempel alltför få arbetsgivare som tar steget och anställer personer med en funktionsvariation. Dessvärre gäller det också arbetsplatser i offentlig sektor.

Fru talman! Jag skulle gärna vilja veta vad regeringen har för förslag för att förändra detta. Och hur ser regeringen på stödet till arbetsintegrerande sociala företag, som i dag ger ungefär 9 000 personer arbete, arbetsutbildning och rehabilitering?

Kristdemokraterna tillför medel så att fler av denna typ av företag växer fram. Vi anser att de sänker trösklarna in till arbetsmarknaden för vissa grupper av arbetssökande, som kanske inte har haft ett arbete på väldigt lång tid.

Det är som sagt mer oklart vad regeringen egentligen tycker om den här typen av företag. Jag skulle gärna vilja ha svar på detta.

Anf. 150 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S) replik:

Fru talman! Tack så mycket för de viktiga frågorna! Vi kommer i regleringsbrevet som beslutas om på torsdag att vara tydliga med att när det gäller just personer med funktionsnedsättning är det viktigt att Arbetsförmedlingen säkerställer att det finns kompetens för att stödja dessa grupper.

När det gäller det fortsatta arbetet med Arbetsförmedlingen har den reformering som ska ske ännu inte påbörjats, som kammaren säkert känner till. I detta arbete är det viktigt att lyssna in funktionshindersrörelsen. För två veckor sedan hade jag själv bjudit in till ett rundabordssamtal där jag samlade viktiga aktörer inom funktionshindersrörelsen men också ideella och idéburna organisationer.

Det är viktigt att vi säkerställer en arbetsmarknadspolitik som kan ge rätt insatser till rätt personer. Det är också viktigt att använda den kompe-

tens och det engagemang som finns bland idéburna och ideella organisationer och sociala företag.

Exakt hur det ska se ut får vi återkomma till när vi påbörjar själva reformeringsarbetet. Redan efter nyåret kommer vi att behöva föra en hel del viktiga vägvalsdiskussioner. Jag ser fram emot att bland annat komma till arbetsmarknadsutskottet för att redogöra mer för detta och för att lyssna in frågeställningar som kan komma där.

Anf. 151 SOFIA DAMM (KD) replik:

Fru talman! Tack så mycket för svaret! Jag tror att det behövs lite mer av ett helhetsgrepp kring gruppen funktionsnedsatta. Möjligen är det inte bara reformeringen av Arbetsförmedlingen som bör ingå i det. När det gäller den typ av verksamhet som jag specifikt ställde frågor om finns det ingenting som hindrar ministern från att agera redan nu.

Som jag tror att ministern är väl medveten om har utskottet i dag enats om ett förslag om tillkännagivande rörande en översyn av Samhalls verksamhet. Det är viktigt att just den målgrupp som Samhall finns till för – personer med fysiska och intellektuella funktionsnedsättningar – får de bästa förutsättningarna. Det som vi har varit kritiska mot är att man har breddat målgruppen för Samhalls verksamhet. Det kommande tillkännagivandet rör just att man måste göra en översyn för att säkerställa att grunduppdraget fullföljs.

Anf. 152 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S) replik:

Fru talman! Jag har noterat utskottets förslag till tillkännagivande om att regeringen ska se över Samhalls uppdrag. Jag kommer givetvis att återkomma i frågan om kammaren beslutar så.

Jag skulle vilja lägga till en sak som har varit viktig: Vi har kunnat ge besked om att vi höjer taket i lönebidraget. Det är också en viktig åtgärd för att se till att fler personer som har en funktionsnedsättning kommer i arbete.

Jag ser fram emot att fortsatt diskutera de här centrala frågorna för att se till att personer med funktionsnedsättning verkligen har de bästa förutsättningarna att skaffa sig ett eget arbete och en egen försörjning med den frihet som kommer av det.

(Applåder)

Anf. 153 SAILA QUICKLUND (M):

Fru talman! I en debatt gällande arbetsmarknad och arbetsliv känns det ytterst relevant att lyfta en sådan viktig fråga som just arbetsmiljön.

Det här är ett ämne som vi har diskuterat och debatterat under detta år, men det är också en fråga som oroar många människor. Därför ska vi behandla den frekvent till dess att vi får en bättre och tryggare arbetsmiljö för våra arbetstagare.

Utvecklingen av dödsolyckor går fortsatt i motsatt riktning mot regeringens så kallade nollvision. Vi hade under förra året en häpnadsväckande siffra på 58 dödsfall, ett dödsfall i veckan. I januari månad hade vi 9 dödsfall, det största antalet på tio år.

Dödsolyckornas ökade antal har till viss del uppmärksamrats, och det är bra. Men den negativa utvecklingen fortsätter, och nu krävs nya konkreta

Prot. 2019/20:53

17 december

*Arbetsmarknad och
arbetsliv och
Arbetsmarknadspolitik
och arbetslöshetsför-
säkringen*

ta åtgärder som verkligen förbättrar situationen. De nuvarande insatserna är uppenbarligen inte tillräckliga.

Faktorer som är väl kända är till exempel att myndigheter inte samverkar med varandra. Polis och åklagare har för lite resurser till utredningar av arbetsmiljöbrott. Preskriptionstiden för arbetsmiljöbrott av normalgrad och allvarliga arbetsmiljöbrott är för kort. Arbetsmiljöverket tillstår självt att det saknas tydliga mål inom området.

Vi moderater har i vår kommittémotion förslag om en fördubbling av preskriptionstiden för normal och allvarlig grad av arbetsmiljöbrott. Moderaterna lägger också fyra gånger mer än regeringen till polis och åklagare, vilket kommer att gynna arbetsmiljöarbetet.

Vi vill att en särskild tillsyn av den psykosociala arbetsmiljön inom yrkesgrupper med hög frånvaro på grund av sjukdom ska läggas till. Vi moderater lägger även 3 miljarder mer än regeringen på resurser till vård, skola och omsorg så att de som jobbar där ska få fler kollegor.

För att få en förbättrad arbetsmiljö krävs ett helhetstänk med insatser inom flera områden. Det stuprörstänk som nu finns är direkt förödande.

Det faller absolut ett stort ansvar på arbetsgivare, arbetstagar och fackliga organisationer, men inte minst också på regeringen. Nuvarande insatser räcker inte, och då måste nya strategier presenteras. Människors liv och hälsa står på spel.

Fru talman! Söner, döttrar, föräldrar, ja alla ska med trygghet kunna gå till jobbet och komma tillbaka hem igen. I dag är det inte så, och det är oacceptabelt. Arbetstagar ska också kunna bibehålla sin fysiska och psykiska hälsa på den egna arbetsplatsen. Särskilt oroväckande är att anmälningarna av arbetssjukdomar bland kvinnor till följd av organisatoriska och sociala problem har ökat sju år i rad. Detta har inte fått den uppmärksamhet det förtjänar.

Självklart får arbetsmiljörelaterade sjukdomar omfattande negativa konsekvenser för den enskilde, men de är också ett samhällsekonomiskt haveri.

Det är viktigt att fortsätta förbättra arbetsmiljön för att förbygga ohälsa och olycksfall och motverka att människor utestängs från arbetslivet, inte minst för att möjliggöra ett längre arbetsliv.

En stor del finns inom den offentliga sektorn. Många av de yrken som brottas med sämre arbetsmiljö har problem med underskott av personal samt möjligheter till utbildningsinsatser. Det handlar om så kallade kontaktyrken, inte sällan kvinnodominerade yrken i offentligfinansierad verksamhet såsom sjuksköterskor, undersköterskor, vård- och omsorgspersonal eller lärare.

Professionen har nu fått nog och visar detta via att 15 000 undersköterskor har samlats till ett så kallat undersköterskeuppror på grund av de dåliga arbetsmiljöförhållandena inom deras yrkeskår.

Regeringen har stora utmaningar inom arbetsmiljöområdet. Det finns tydliga skillnader mellan kvinnors och mäns arbetsmiljö som framför allt beror på den könssegregerade arbetsmarknaden. Inom kvinnokodade sektorer är förutsättningarna för arbetet och arbetsmiljön betydligt sämre, vilket medför högre risker för ohälsa. Det är också större risk att man lämnar anställningen till följd av ohälsa eller missnöje med förutsättningarna i arbetet.

Den sämre arbetsmiljön i kvinnodominerade yrken kan inte åtgärdas enbart genom bättre förebyggande arbetsmiljöarbete. Det krävs också åtgärder på central nivå och av organisatorisk karaktär.

Med tanke på den stora kompetensbrist som råder inom flera välfärdsyrken inom offentlig sektor behöver villkoren för anställda där förbättras, annars kommer man inte att kunna attrahera personal i framtiden. Bara inom vård- och omsorgssektorn behövs över 200 000 anställda personer komma till före 2026.

Det finns ett samband mellan svag psykosocial arbetsmiljö och sjukfall med psykisk diagnos. Man kan också konstatera att många av de yrken där de anställda upplever brister i den psykosociala arbetsmiljön finns inom offentligt finansierad verksamhet. Sjuksköterskor, barnmorskor, specialistsjuksköterskor, vård- och omsorgspersonal samt grundskol- och gymnasielärare är särskilt utsatta.

Fru talman! Dödsfallen måste minska, men även den fysiska och psykiska arbetsmiljön måste förbättras. Allt annat är oacceptabelt.

Innan jag avslutar mitt anförande vill jag också nämna Samhall och dess verksamhet.

Samhall har lämnat sitt ursprungsuppdrag. Personer med fysisk och intellektuell funktionsnedsättning upplever tillsammans med sina intresseorganisationer att de inte längre får plats inom Samhall.

Via Statskontorets rapport styrks detta med att personsammansättningen har ändrats. Nu finns en lägre andel av personer med fysiska och intellektuella funktionsnedsättningar och en större andel av utrikes födda personer inom Samhall.

Städning har blivit den dominerande arbetsuppgiften, och den kräver hög såväl fysisk som intellektuell kapacitet. Detta gör att personer som tidigare fanns inom verksamheten nu exkluderas från Samhall.

Arbetsförmågan har ökat, och personer med behov av stöd har minskat inom verksamheten. Riksrevisionen är kritisk till avsaknaden av transparens inom verksamheten, och det råder en oklarhet kring vilka funktionsnedsättningar personerna inom Samhall har.

Vi moderater har i vår kommittémotion föreslagit en översyn av Samhall. Det är därför bra att utskottet samlat och enigt har föreslagit ett tillkännagivande till regeringen om detta.

Med detta avslutar jag mitt anförande. Jag vill också till sist önska alla en riktigt god jul och ett gott nytt år.

Anf. 154 SERKAN KÖSE (S):

Fru talman! En väl fungerande arbetsmarknad som tar till vara människors kompetens och vilja att arbeta är grunden för Sveriges välfärd. Alla som kan jobba ska jobba, bidra och ta ansvar.

Jag vill ägna mina sex minuter åt att sätta fokus på personer med funktionsnedsättning. Dessa har också berörts av tidigare talare.

Fru talman! Personer med funktionsnedsättning behövs på svensk arbetsmarknad. De ska kunna vara delaktiga i samhällslivet och arbetslivet utifrån sina förutsättningar. Alla vinner på det.

Människors kompetens och erfarenheter behövs och ska tas till vara, oavsett om personen har en funktionsnedsättning eller inte. Det skapar förutsättningar för självständighet och självbestämmande.

Fru talman! Den svenska arbetsmarknaden är starkare än på många år, och både sysselsättningsgraden och arbetskraftsdeltagandet ligger historiskt sett på höga nivåer.

Men för personer med funktionsnedsättning sker inte samma positiva utveckling. Alltför många personer med funktionsnedsättning står utanför arbetsmarknaden och har en högre arbetslöshet än befolkningen i övrigt.

När Arbetsförmedlingen i fjol tvingades dra i nödbromsen som en konsekvens av M-KD-budgeten med kraftiga nedskärningar i AF:s anslag försvårades också situationen för personer med relativt svag ställning på arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingen tvingades varsla en tredjedel av de anställda på grund av nedskärningarna. Enligt Arbetsförmedlingens utgiftsprognos för oktober har AF bland annat tappat många SIUS-konsulenter, som ger individuellt stöd till personer med funktionsnedsättning, samt psykologer och socialkonsulenter, som har i uppgift att stötta, samordna och hjälpa människor som på olika sätt har nedsatt arbetsförmåga. Många av dessa tjänster har AF flyttat till annan verksamhet, eller så har de blivit uppsagda eller slutat självmant.

Fru talman! Myndigheten har tydligt deklarerat att man går på knäna och i stort sett inte klarar av mer än det nödvändigaste, det vill säga att följa lagen och betala ut bidrag, vilket medfört att hjälp och stöd till personer med funktionsnedsättning blivit lidande.

Fru talman! Vi anser att det är grundläggande att ansvaret för funktionshindersfrågor inom arbetsmarknadspolitiken även i fortsättningen ligger på Arbetsförmedlingen. Därför är det bra att regeringen avser att i regleringsbrevet för 2020 ge myndigheten i uppdrag att redovisa hur myndigheten säkerställer nödvändig kompetens för att ge fungerande stöd till personer med funktionsnedsättning.

Det är viktigt att arbetsmarknadspolitiken har ett starkt fokus på att möjliggöra delaktighet i arbetslivet på lika villkor. Det kan röra sig om alltifrån anpassning av arbetsplatsen till ekonomiskt stöd till en arbetsgivare som anställer en person med funktionsnedsättning.

För personer med funktionsnedsättning kan till exempel subventionerade anställningar eller lönestöd som riktas till denna grupp spela stor roll för att möjliggöra inträde på arbetsmarknaden.

Fru talman! Jag vill också säga, apropå den fråga som ställdes tidigare, att regeringen har gjort en massa satsningar för att stärka möjligheterna på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning. En viktig del i detta arbete är att regeringen har gjort en översyn av regelverket för subventionerade anställningar. Den 1 juli 2017 trädde förordningen om särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga i kraft.

Genom förordningen har regelverket för bland annat lönebidrag förtydligats och fått ett tydligare fokus på alla individers möjlighet till utveckling av sin arbetsförmåga.

År 2017 tillsatte regeringen Flexjobbutredningen för att se över om det finns behov av flexibla insatser för att förbättra möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att komma i arbete eller behålla ett arbete. Utredningen kom fram till att inga förändringar i regelverket behövs då regelverket redan tillåter flexibla insatser.

Regeringen har också höjt taket för den bidragsgrundande lönekostnaden i de subventionerade anställningar som riktar sig till personer med

funktionsnedsättning. Den 1 april 2019 höjdes det till 19 100 kronor per månad, och den 1 januari 2020 höjs taket till 20 000 kronor per månad.

I januariavtalet anges att regeringen ska arbeta för att förbättra möjligheterna till jobb, ett gott liv och en meningsfull fritid för alla med olika former av funktionsnedsättning. Mer kommer att behöva göras.

Fru talman! Jag vill också säga några ord om Samhall.

Sedan 1980 har Samhall spelat en viktig roll för många människor med olika typer av funktionsnedsättning och för den aktiva arbetsmarknadspolitiken. Samhall har varit en brygga ut i arbetslivet och en viktig aktör för att personer med funktionsnedsättning som har nedsatt arbetsförmåga ska ges möjlighet att arbeta efter sin förmåga.

Samhalls uppdrag är unikt och är ett resultat av den svenska modellen där stat och arbetsmarknadens parter hjälps åt inom väl definierade gränser.

Fru talman! Vi vet att Samhalls verksamhet förstås inte är problemfri. Därför ser vi behov av utveckling och förändring av Samhalls verksamhet. Vi anser att en anställning hos Samhall främst bör vara avsedd för personer med så nedsatt arbetsförmåga att de inte kan få ett annat arbete och vars behov inte kan tillgodoses genom andra insatser på arbetsmarknaden.

Samhalls kärnuppdrag att bereda plats för personer som befinner sig mycket långt ifrån arbetsmarknaden får inte urholkas. Därför ställer vi oss socialdemokrater positiva till utskottsinitiativet att göra en översyn av Samhalls grunduppdrag. Vi delar uppfattningen att Samhall ska vara till för dem som på grund av funktionsnedsättning står långt ifrån arbetsmarknaden.

Fru talman! För oss socialdemokrater handlar tillgänglighet om att vi vill forma ett samhälle där alla platsar och där alla människors kraft kan tas till vara. Personer med funktionsnedsättning ska inte hindras att delta i samhällslivets olika delar och i arbetslivet.

Med det yrkar jag bifall till förslagen i arbetsmarknadsutskottets betänkanden AU4 och AU2 samt avslag på samtliga reservationer.

Jag önskar alla en god jul och ett gott nytt år och tackar för ett bra samarbete.

(Applåder)

Anf. 155 ALIREZA AKHONDI (C):

Fru talman! Jag inser att jag är sist ut i talarordningen. Perfekt, tänkte jag när jag såg det, då jag kan redogöra för facit!

Skämt åsido är utanförskapet fortfarande ett av Sveriges största problem. Här är arbetsmarknadspolitiken central, både i problemformulering och när det gäller själva lösningen. Jag vet det för att jag har växt upp både i fattigdom och i utanförskap och vet vad det innebär i verkligheten.

Fru talman! Sverige har sedan länge varit världsledande vad gäller andel av bnp som finansierar aktiva arbetsmarknadsåtgärder. Jag tycker att svensk arbetsmarknadsdebatt sällan uppehåller sig vid detta faktum och ställer frågan om våra rätt stora finansiella åtaganden faktiskt ger önskad effekt. Vi har trots en långvarig högkonjunktur stora problem på arbetsmarknaden. Arbetslösheten bland utrikesfödda är fyra till fem gånger så hög som bland inrikesfödda. Många branscher brottas med kompetensförsörjningsproblem, och utrikesfödda kvinnors arbetskraftsdeltagande är fortsatt under all kritik.

Prot. 2019/20:53

17 december

*Arbetsmarknad och
arbetsliv och
Arbetsmarknadspolitik
och arbetslöshetsför-
säkringen*

Nu när vi är i en avmattningsfas och rör oss mot en trolig lågkonjunktur är det extra viktigt att vi gör de nödvändiga reformer som behövs för att rusta och matcha de arbetslösa för framtidens arbetsmarknad. Det är helt enkelt inte rimligt att vi inte får valuta för alla de investeringar vi gör inom arbetsmarknadspolitiken. Det är bland annat därför som Centerpartiet en-vist och konsekvent har drivit på för att vi inom ramen för januariavtalet ska kunna genomföra en historisk transformation av svensk arbetsmarknad – en transformation som sträcker sig långt bortom en reformering av Arbetsförmedlingen.

Fru talman! När jag var ny på arbetsmarknaden fick jag söka 601 jobb innan jag gavs en chans. 600 nej och 1 ja. Det var ett ja som kom att förändra mitt liv och som i förlängningen ledde till att jag står här i dag. Men ska det verkligen behöva krävas 600 nej innan man får ett ja? Nej, så kan det naturligtvis inte vara, i alla fall inte enligt en centerpartist.

Det är därför som vi nu i budgeten för 2020 gör kraftfulla satsningar på en effektiv arbetsmarknadspolitik för att komma till rätta med problemen med tudelningen på svensk arbetsmarknad. En av de absolut största satsningarna är den kraftiga sänkningen av arbetsgivaravgifterna för långtidsarbetslösa och nyanlända, ingångsavdraget, som kommer på plats den 1 juli 2020.

Syftet med ingångsavdraget är att göra det mer attraktivt att anställa personer som inte är etablerade på arbetsmarknaden eller som har stått utanför arbetsmarknaden en längre tid. Den nedsatta arbetsgivaravgiften kommer att gälla lön och andra ersättningar upp till 23 500 kronor per månad. Ingångsavdraget kommer framför allt att omfatta unga personer som är nya på arbetsmarknaden och saknar högre utbildning, långtidsarbetslösa och nyanlända med uppehållstillstånd.

Men det är naturligtvis inte allt. För 2020 har vi tillsammans med regeringspartierna och Liberalerna tillfört totalt ca 1,3 miljarder kronor för att fler ska komma i arbete. Individer ska få möjlighet att skaffa sig kunskaper och erfarenheter som efterfrågas på arbetsmarknaden samtidigt som arbetsgivarnas kompetensförsörjning ska underlättas. Fler ska kunna starta och driva företag, och näringslivets konkurrenskraft ska stärkas.

Fru talman! I debatten om framtidens arbetsmarknad är det stort fokus på reformeringen av Arbetsförmedlingen. Det är en debatt som i mångt och mycket är fragmenterad och inte helt rättvisande. Många glömmar faktiskt bort att våra moderata och kristdemokratiska kollegor stod här, i denna kammare, i december förra året och med enfass försvarade en kraftig nedskärning av Arbetsförmedlingens verksamhet. Det var en nedskärning som tillsammans med myndighetens egen förnyelseresa resulterat i det kaos vars konsekvenser är centrala i debatten i dag.

Låt oss påminna varandra om detta en dag som denna där orsak, samband och verkan har en annan ordningsföljd än vad de borde ha.

Fru talman! Det finns ett område inom arbetsmarknadspolitiken som sällan får den uppmärksamhet som det förtjänar, nämligen arbetsmarknadsutbildningar, trots att vi årligen satsar miljarder på det.

Att arbetsmarknadsutbildningarna har problem och behöver omstruktureras och göras jämställda råder det rätt stor enighet kring. Bristen på utbildad arbetskraft är som bekant stor i många branscher och sektorer. Trots det är deltagandet i de yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningarna på samma nivå som på 60-talet då systemet byggdes upp. Sju av tio platser

innehas dessutom av män. Kvinnor förväntas i stället läsa sin omställningsutbildning, till exempel vård- och omsorgsutbildningar, inom det reguljära utbildningsväsendet och får därmed själva stå för merparten av studiefinansieringen. Med andra ord bekostar samhället i högre grad mäns omställningsutbildning.

Genom att ge Arbetsförmedlingen möjlighet att anvisa arbetslösa till utbildningar i det reguljära utbildningssystemet, på samma sätt som till den upphandlade arbetsmarknadsutbildningen, kan både kapaciteten och jämställdheten i arbetsmarknadsutbildningarna öka.

Fru talman! Jag vill avslutningsvis tala om vikten av omställning och kompetensutveckling. Arbetsmarknaden förändras i dag i snabb takt tack vare teknikutveckling, metodutveckling, globalisering och ökade kompetenskrav. Så många som 2,5 miljoner jobb riskerar att slås ut av automatisering och digitalisering de kommande 20 åren. Ännu fler människor kommer att ställas inför helt nya kompetenskrav.

Vi måste alla vänja oss vid tanken på ett livslångt lärande. Den utbildning vi skaffade i 20-årsåldern och den erfarenhet vi samlat räcker inte alltid för att hänga med i utvecklingen. Att byta karriär mitt i livet blir vanligare, och mycket pekar på att det kommer att fortsätta så.

Det är ett område som behöver lyftas i samhällsdebatten, och jag hoppas att vi alla kan vara konstruktiva och framåtsyftande i att hitta de pusselbitar som behöver komma på plats inom ramen för både arbetsmarknadspolitiken och utbildningspolitiken.

Tack för ordet och god jul!

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 18 december.)

§ 16 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2019/20:55 Återkoppling vid rapportering om misstänkt penningtvätt och finansiering av terrorism och vissa andra frågor

2019/20:57 Vissa ytterligare ändringar av placeringsreglerna för Första-Fjärde AP-fonderna

2019/20:63 Tydligare regler vid konsumentavtal

Skrivelser

2019/20:54 Riksrevisionens rapport om mörkertal inom bostadstillägget

2019/20:62 2019 års redogörelse för tillämpningen av lagen om särskild utlänningskontroll

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående propositioner och skrivelser skulle förlängas till och med *fredagen den 17 januari 2020*.

Prot. 2019/20:53

17 december

Arbetsmarknad och
arbetsliv och
Arbetsmarknadspolitik
och arbetslöshetsför-
säkringen

§ 17 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 16 december

2019/20:213 Kemikalieskattens påverkan på den cirkulära ekonomin
av *Hampus Hagman* (KD)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2019/20:214 Häktesorganisationen och rättskedjans effektivitet
av *Mikael Damsgaard* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:215 Felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd
av *Josefin Malmqvist* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:216 Åtgärder mot missbruk av samordningsnummer
av *Jan Ericson* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2019/20:217 Flygvapnets skolflygplan
av *Mikael Oscarsson* (KD)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

§ 18 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 16 december

2019/20:635 Polisens redovisning av statistik
av *Johan Forssell* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2019/20:636 Gymnasielagen och bestämmelsen om ställning som varaktigt bosatt

av *Maria Malmer Stenergard* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:637 Sillfisket i Östersjön
av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2019/20:638 Regionala skillnader i hjärtvård
av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:639 Postmarknaden
av *Mikael Larsson* (C)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2019/20:640 Upprustning av Viskadalsbanan
av *Mikael Larsson* (C)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:641 Dispensgivning för mobila kranar
av *Anders Åkesson* (C)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:642 Samhällsekonomisk analys vid tillståndsgivning för elkraftsledning

av *Anders Åkesson* (C)

till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2019/20:643 Lägesfaktorskommission och fri hyressättning

av *David Josefsson* (M)

till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2019/20:644 Rena stränder

av *Ann-Sofie Alm* (M)

till miljö- och klimatminister *Isabella Lövin* (MP)

2019/20:645 Reglerna om slopad uppskovsränta

av *Carl-Oskar Bohlin* (M)

till statsrådet *Per Bolund* (MP)

2019/20:646 Organdonation

av *Ulrika Heindorff* (M)

till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2019/20:647 Inskränkningar av privata sjukvårdsförsäkringar

av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)

till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2019/20:648 Tillgänglighet i primärvården

av *Ulrika Heindorff* (M)

till socialminister *Lena Hallengren* (S)

Prot. 2019/20:53
17 december

§ 19 Kammaren åtskildes kl. 20.19.

Sammanträdet leddes

av andre vice talmannen från dess början till och med § 8 anf. 51 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till och med § 9 anf. 98 (delvis),

av talmannen därefter till och med § 15 anf. 140 (delvis) och

av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNA ASPEGREN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Återrapportering från Europeiska rådets möte den 12–13

december	1
Anf. 1 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	1
Anf. 2 JESSIKA ROSWALL (M).....	2
Anf. 3 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	3
Anf. 4 JESSIKA ROSWALL (M).....	3
Anf. 5 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	4
Anf. 6 LUDVIG ASPLING (SD).....	4
Anf. 7 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	4
Anf. 8 LUDVIG ASPLING (SD).....	5
Anf. 9 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	5
Anf. 10 ANNIKA QARLSSON (C).....	5
Anf. 11 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	6
Anf. 12 ANNIKA QARLSSON (C).....	6
Anf. 13 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	7
Anf. 14 JONAS SJÖSTEDT (V).....	7
Anf. 15 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	7
Anf. 16 JONAS SJÖSTEDT (V).....	8
Anf. 17 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	8
Anf. 18 DÉSIRÉE PETHRUS (KD).....	8
Anf. 19 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	9
Anf. 20 DÉSIRÉE PETHRUS (KD).....	9
Anf. 21 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	10
Anf. 22 MARIA NILSSON (L)	10
Anf. 23 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	10
Anf. 24 MARIA NILSSON (L)	11
Anf. 25 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	11
Anf. 26 ÅSA WESTLUND (S).....	11
Anf. 27 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	12
Anf. 28 ÅSA WESTLUND (S).....	12
Anf. 29 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	13
Anf. 30 AMANDA PALMSTIERNA (MP)	13
Anf. 31 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	14
Anf. 32 AMANDA PALMSTIERNA (MP)	14
Anf. 33 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	15
§ 2 Justering av protokoll	15
§ 3 Avsägelse	15
§ 4 Anmälan om kompletteringsval	15
§ 5 Anmälan om fördröjt svar på interpellation	15
§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott	16
§ 7 Ärenden för bordläggning	16
§ 8 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	16
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2019/20:SfU1	16
Anf. 34 ELISABETH BJÖRNSDÖTTER RAHM (M)	16
Anf. 35 BJÖRN PETERSSON (S) replik.....	18

Anf. 36 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M)	
replik.....	19
Anf. 37 BJÖRN PETERSSON (S) replik.....	19
Anf. 38 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M)	
replik.....	19
Anf. 39 JULIA KRONLID (SD)	20
Anf. 40 IDA GABRIELSSON (V).....	22
Anf. 41 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M)	
replik.....	24
Anf. 42 IDA GABRIELSSON (V) replik.....	25
Anf. 43 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M)	
replik.....	25
Anf. 44 IDA GABRIELSSON (V) replik.....	25
Anf. 45 SOLVEIG ZANDER (C) replik	25
Anf. 46 IDA GABRIELSSON (V) replik.....	26
Anf. 47 SOLVEIG ZANDER (C) replik	26
Anf. 48 IDA GABRIELSSON (V) replik.....	27
Anf. 49 HANS EKLIND (KD).....	27
Anf. 50 BJÖRN PETERSSON (S).....	29
Anf. 51 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M)	
replik.....	31
Anf. 52 BJÖRN PETERSSON (S) replik.....	31
Anf. 53 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M)	
replik.....	32
Anf. 54 BJÖRN PETERSSON (S) replik.....	32
Anf. 55 JULIA KRONLID (SD) replik.....	32
Anf. 56 BJÖRN PETERSSON (S) replik.....	33
Anf. 57 JULIA KRONLID (SD) replik.....	33
Anf. 58 BJÖRN PETERSSON (S) replik.....	34
Anf. 59 SOLVEIG ZANDER (C)	34
Anf. 60 BENGT ELIASSON (L)	36
Anf. 61 MATS BERGLUND (MP).....	38
(Beslut fattades under § 13.).....	40
§ 9 Migration.....	40
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2019/20:SfU4	40
Anf. 62 ARIN KARAPET (M).....	40
Anf. 63 JONNY CATO (C) replik	42
Anf. 64 ARIN KARAPET (M) replik	42
Anf. 65 JONNY CATO (C) replik	43
Anf. 66 ARIN KARAPET (M) replik	43
Anf. 67 RASMUS LING (MP) replik	43
Anf. 68 ARIN KARAPET (M) replik	43
Anf. 69 FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	44
Anf. 70 RASMUS LING (MP) replik	44
Anf. 71 ARIN KARAPET (M) replik	44
Anf. 72 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik	44
Anf. 73 ARIN KARAPET (M) replik	45
Anf. 74 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik	45
Anf. 75 ARIN KARAPET (M) replik	45
Anf. 76 PAULA BIELER (SD).....	46
Anf. 77 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V)	48

Anf. 78 FÖRSTE VICE TALMANNEN	50
Anf. 79 HANS EKLIND (KD)	50
Anf. 80 RASMUS LING (MP) replik	52
Anf. 81 HANS EKLIND (KD) replik	53
Anf. 82 RASMUS LING (MP) replik	53
Anf. 83 HANS EKLIND (KD) replik	53
Anf. 84 CARINA OHLSSON (S)	54
Anf. 85 PAULA BIELER (SD) replik	56
Anf. 86 CARINA OHLSSON (S) replik	56
Anf. 87 PAULA BIELER (SD) replik	57
Anf. 88 CARINA OHLSSON (S) replik	57
Anf. 89 JONNY CATO (C)	57
Anf. 90 PAULA BIELER (SD) replik	59
Anf. 91 JONNY CATO (C) replik	59
Anf. 92 PAULA BIELER (SD) replik	59
Anf. 93 JONNY CATO (C) replik	60
Anf. 94 ARIN KARAPET (M) replik	60
Anf. 95 JONNY CATO (C) replik	60
Anf. 96 ARIN KARAPET (M) replik	60
Anf. 97 JONNY CATO (C) replik	61
Anf. 98 FREDRIK MALM (L)	61
Anf. 99 PAULA BIELER (SD) replik	63
Anf. 100 FREDRIK MALM (L) replik	63
Anf. 101 PAULA BIELER (SD) replik	64
Anf. 102 FREDRIK MALM (L) replik	64
Anf. 103 RASMUS LING (MP)	64
Anf. 104 ARIN KARAPET (M) replik	65
Anf. 105 RASMUS LING (MP) replik	66
Anf. 106 ARIN KARAPET (M) replik	66
Anf. 107 RASMUS LING (MP) replik	66
(forts. § 14).....	66
Ajournering.....	66
Återupptaget sammanträde.....	66
§ 10 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 12 december	67
MJU2 Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	67
NU2 Utgiftsområde 19 Regional tillväxt	67
§ 11 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 13 december	67
AU1 Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering	67
SfU2 Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	68
SfU3 Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn.....	68
SfU12 Ändringar i lagstiftningen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat EU	68
UU4 Arbetet i frågor som rör Kina	68
UFöU2 Fortsatt svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i Irak	68
§ 12 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 16 december	69

UbU1 Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning	69
MJU1 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård	69
NU1 Utgiftsområde 24 Näringsliv	69
§ 13 Beslut om ärende som slutdebatterats vid dagens sammanträde	69
SfU1 Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	69
§ 14 (forts. från § 9) Migration (forts. SfU4)	70
Anf. 108 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S)	70
Anf. 109 ARIN KARAPET (M) replik	72
Anf. 110 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik	73
Anf. 111 ARIN KARAPET (M) replik	73
Anf. 112 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik	74
(forts.)	74
Ajournering	74
Återupptaget sammanträde	74
§ 14 (forts.) Migration (forts. SfU4)	74
Anf. 113 PAULA BIELER (SD) replik	74
Anf. 114 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik	75
Anf. 115 PAULA BIELER (SD) replik	75
Anf. 116 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik	76
Anf. 117 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik	76
Anf. 118 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik	77
Anf. 119 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik	77
Anf. 120 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik	78
(Beslut skulle fattas den 18 december.)	78
§ 15 Arbetsmarknad och arbetsliv och Arbetsmarknadspolitik och arbetslöshetsförsäkringen	78
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2019/20:AU2	78
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2019/20:AU4	78
Anf. 121 MATS GREEN (M)	78
Anf. 122 ALI ESBATI (V) replik	80
Anf. 123 MATS GREEN (M) replik	81
Anf. 124 ALI ESBATI (V) replik	81
Anf. 125 MATS GREEN (M) replik	81
Anf. 126 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD)	82
Anf. 127 ALI ESBATI (V)	83
Anf. 128 MARTIN ÅDAHL (C) replik	86
Anf. 129 ALI ESBATI (V) replik	86
Anf. 130 MARTIN ÅDAHL (C) replik	87
Anf. 131 ALI ESBATI (V) replik	87
Anf. 132 SOFIA DAMM (KD)	87

Anf. 133 GULAN AVCI (L).....	89
Anf. 134 MARTIN ÅDAHL (C).....	92
Anf. 135 KAROLINA SKOG (MP).....	94
Anf. 136 MATS GREEN (M) replik.....	95
Anf. 137 KAROLINA SKOG (MP) replik	95
Anf. 138 MATS GREEN (M) replik.....	95
Anf. 139 KAROLINA SKOG (MP) replik	96
Anf. 140 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S).....	96
Anf. 141 MATS GREEN (M) replik.....	99
Anf. 142 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S) replik	99
Anf. 143 MATS GREEN (M) replik.....	100
Anf. 144 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S) replik	100
Anf. 145 ALI ESBATI (V) replik	100
Anf. 146 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S) replik	101
Anf. 147 ALI ESBATI (V) replik	101
Anf. 148 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S) replik	102
Anf. 149 SOFIA DAMM (KD) replik.....	102
Anf. 150 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S) replik	102
Anf. 151 SOFIA DAMM (KD) replik.....	103
Anf. 152 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S) replik	103
Anf. 153 SAILA QUICKLUND (M).....	103
Anf. 154 SERKAN KÖSE (S)	105
Anf. 155 ALIREZA AKHONDI (C).....	107
(Beslut skulle fattas den 18 december.).....	109
§ 16 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid.....	109
§ 17 Anmälan om interpellationer	110
§ 18 Anmälan om frågor för skriftliga svar	110
§ 19 Kammaren åtskildes kl. 20.19.	111